

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ [4-8]

Ακαδημαϊκό έτος: 2008-2009

Τόπος: Αθήνα

Ημερομηνία: 10 Δεκεμβρίου 2009

Παραρτήματα

- Παράρτημα 4: Οδηγός Σπουδών του Διατμηματικού – Διαπανεπιστημιακού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Διαχείριση Μνημείων: Αρχαιολογία, Πόλη και Αρχιτεκτονική» του ακαδημαϊκού έτους 2008-2009
- Παράρτημα 5: Κατάλογος των επιστημονικών δημοσιεύσεων των μελών ΔΕΠ του Τμήματος κατά την τελευταία πενταετία (2004-2008)
- Παράρτημα 6Α: Έκθεση Εξωτερικής Αξιολόγησης του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών (2004)
(Ομότ. Καθηγητής Ι. Κ. Χασιώτης)
- Παράρτημα 6Β: Έκθεση Εξωτερικής Αξιολόγησης του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών (2004)
(Ομότ. Καθηγητής Ι. Α. Παπαποστόλου)
- Παράρτημα 7: Έκθεση Εξωτερικής Αξιολόγησης του ΕΠΕΑΕΚ II για το Αναμορφωμένο Πρόγραμμα Σπουδών του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας (2005)
(Ομότ. Καθηγητής Π. Θέμελης)
- Παράρτημα 8: Έκθεση Εξωτερικής Αξιολόγησης του ΕΠΕΑΕΚ II για το Αναμορφωμένο Πρόγραμμα Σπουδών του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας (2008)
(Ομότ. Καθηγητής Ι. Κ. Χασιώτης)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ [4]

Οδηγός Σπουδών
του Διατμηματικού – Διαπανεπιστημιακού
Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών
«Διαχείριση Μνημείων: Αρχαιολογία, Πόλη
και Αρχιτεκτονική»
του ακαδημαϊκού έτους 2008-2009

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ
ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΜΝΗΜΕΙΩΝ:
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ, ΠΟΛΗ ΚΑΙ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ»

ΟΔΗΓΟΣ
ΚΑΙ
ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

1. ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ – ΣΤΟΧΟΙ

Το διατμηματικό – διαπανεπιστημιακό πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ) «*Διαχείριση Μνημείων: Αρχαιολογία, Πόλη και Αρχιτεκτονική*» έχει ως αντικείμενο την διεπιστημονική έρευνα των συσχετίσεων και αλληλεπιδράσεων δύο γνωστικών περιοχών, αφενός της διαχείρισης και ανάδειξης των μνημείων ιδιαίτερα με την χρήση των νέων τεχνολογιών, και αφετέρου της αρχιτεκτονικής με ιδιαίτερη έμφαση στον αστικό και περιαστικό χώρο.

Σκοπός του ΠΜΣ είναι η εξειδίκευση των μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών, προερχομένων από τις επιστημονικές περιοχές της αρχαιολογίας, της αρχιτεκτονικής, ή της πολιτισμικής τεχνολογίας και η μετεκπαίδευσή τους στην αντιμετώπιση θεμάτων σχεδιασμού, παρέμβασης και διαχείρισης του αρχαιολογικά και ιστορικά φορτισμένου χώρου σε ιστορικά κέντρα οικισμών και στον περίγυρό τους. Η σπουδή αυτή επιδιώκει παράλληλα την εμπάθυνση στην έρευνα κοινών προβλημάτων αρχαιολογίας και αρχιτεκτονικής.

Αφετηρία για την οργάνωση του μεταπτυχιακού προγράμματος αποτελεί η διαπίστωση ότι σε ιστορικά σημαντικές περιοχές έχουν αναπτυχθεί δύο ισχυρές δυναμικές: (α) η δυναμική της ανάπτυξης, η οποία χαρακτηρίζει τα τελευταία χρόνια ολόκληρο τον πλανήτη, με τρομακτικούς ρυθμούς αστικοποίησης, και (β) η δυναμική της ιστορικής συνέχειας και της διατήρησης της ιστορικής κληρονομιάς, που έχει ιδιαίτερα έντονη σημασία στα αστικά κέντρα.

Μέχρι σήμερα οι δυο δυναμικές βρίσκονται σε συνεχή σύγκρουση, αντιμετωπίζοντας η μια την άλλη ως βασικό αντίπαλο, που εμποδίζει την απρόσκοπτη ανάπτυξη των στόχων και των προοπτικών της κάθε μιας. Για τον αρχαιολόγο και τον διαχειριστή μνημείων η αστική αλλά και η περιαστική ανάπτυξη αποτελεί σοβαρό κίνδυνο στην προσπάθεια αποκάλυψης, συντήρησης και ανάδειξης του μνημειακού πλούτου. Αντίστοιχα για την τρέχουσα πολεοδομική πρακτική η ύπαρξη αρχαιολογικού ενδιαφέροντος στην περιοχή πολεοδομικού σχεδιασμού ή δραστηριότητας αποτελεί δυσάρεστη τροχό-πέδη στην απρόσκοπτη και σύγχρονη διαδικασία αστικής/οικιστικής ανάπτυξης.

Το μεταπτυχιακό πρόγραμμα ξεκινά από τη θέση ότι η σχέση των δυναμικών αυτών έχει τοποθετηθεί σε λάθος βάση και ότι αυτές μπορούν και πρέπει όχι απλά να συνυπάρχουν αλλά να αλληλοενισχύονται και να συντίθενται σε επιστημονικά, ηθικά και κοινωνικά απολύτως θετικό αποτέλεσμα.

Το πρόγραμμα στοχεύει λοιπόν στην ανάπτυξη αφενός συστηματικών προτάσεων σύνθεσης και συνέργειας των ανωτέρω δυναμικών και αφετέρου εξειδικευμένων επιστημόνων για την εφαρμογή τους. Με τον στόχο αυτό αποδίδει ιδιαίτερη έμφαση στην ανάγκη δημιουργίας κοινού λεξιλογίου και κοινών μεθοδολογικών εργαλείων ανάμεσα σε συνεργαζόμενους αρχαιολόγους και αρχιτέκτονες - πολεοδόμους, οι οποίοι θα επιτύχουν την επιθυμητή συνέργεια.

2. ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΜΕΝΑ ΤΜΗΜΑΤΑ

Στη λειτουργία του ΠΜΣ *Διαχείριση Μνημείων: Αρχαιολογία, Πόλη και Αρχιτεκτονική* συνεργάζονται για να επιτύχουν με τον πιο οργανωμένο τρόπο την ανωτέρω ενέργεια τα ακόλουθα Τμήματα:

- (α) **Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών,**
- (β) **Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του Πανεπιστημίου Πατρών και**
- (γ) **Τμήμα Πολιτισμικής Τεχνολογίας και Επικοινωνίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου.**

Τον συντονισμό και την διοικητική υποστήριξη του Προγράμματος έχει το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών. Τα μαθήματα διεξάγονται στην Αθήνα και τα θέματα σχεδιασμού στην Αθήνα, την Πάτρα, τη Μυτιλήνη, τη Νάξο και σε άλλα κέντρα κατά τις ανάγκες του προγράμματος.

Συγκροτείται Ειδική Διατμηματική Επιτροπή του Προγράμματος (ΕΔΕ) από εκπροσώπους των συνεργαζόμενων Τμημάτων, η οποία έχει την καθόλου εποπτεία της λειτουργίας του Προγράμματος.

3. ΤΙΤΛΟΙ ΚΑΙ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Το ΠΜΣ *Διαχείριση Μνημείων: Αρχαιολογία, Πόλη και Αρχιτεκτονική* απονέμει Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης (ΜΔΕ).

Η διάρκεια των σπουδών είναι τέσσερα (4) εξάμηνα πλήρους φοίτησης.

Ο κάτοχος του ΜΔΕ μπορεί να συνεχίσει, μετά από έγκριση σχετικής αίτησής του, τις μεταπτυχιακές του σπουδές για την εκπόνηση διδακτορικής διατριβής, σε ένα από τα συνεργαζόμενα Τμήματα, σύμφωνα με τους αντίστοιχους κανονισμούς και τις κείμενες διατάξεις.

4. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

4.1. Αριθμός εισακτέων

Ο μέγιστος αριθμός φοιτητών/τριών που επιλέγονται κάθε χρόνο για το ΠΜΣ ορίζεται σε είκοσι (20). Η Ειδική Διατμηματική Επιτροπή (ΕΔΕ) δύναται, εφόσον οι υποψήφιοι οι οποίοι πληρούν τα απαραίτητα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα δεν επαρκούν, να επιλέξει αριθμό μικρότερο των είκοσι.

Η ΕΔΕ επιλέγει τους άριστους υποψηφίους λαμβάνοντας υπόψη την πολλαπλή διάσταση του ΠΜΣ. Επιδιώκεται η σύμμετρη κατανομή μεταπτυχιακών φοιτητών ανάμεσα στους διάφορους κλάδους, χωρίς πάντως να προσδιορίζονται αυστηρές ποσοστώσεις ούτε να παραμερίζεται η σχετική ποιότητα των υποψηφίων υπέρ της ποσόστωσης.

4.2. Κατηγορίες υποψηφίων

Δικαίωμα συμμετοχής στη διαδικασία επιλογής έχουν (α) κάτοχοι πτυχίων Τμημάτων Ιστορίας και Αρχαιολογίας Ελληνικών πανεπιστημίων ή ισοτίμων πτυχίων του εξωτερικού, (β) διπλωματούχοι αρχιτέκτονες μηχανικοί απόφοιτοι Ελληνικών ΑΕΙ ή ισοτίμων ξένων σχολών, (γ) κάτοχοι πτυχίου του Τμήματος Πολιτισμικής Τεχνολογίας και Επικοινωνίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου, δ) κάτοχοι πτυχίων άλλων ειδικοτήτων ΑΕΙ με σπουδές σχετικές προς το περιεχόμενο και τα γνωστικά αντικείμενα του ΠΜΣ.

4.3. Προαπαιτούμενα

Η ΕΔΕ δύναται να ορίζει κατά περίπτωση συγκεκριμένα μαθήματα από το Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών ενός από τα συνεργαζόμενα Τμήματα ως προαπαιτούμενα για την συμμετοχή υποψηφίου στο ΠΜΣ. Στην περίπτωση αυτή ο συγκεκριμένος υποψήφιος παρακολουθεί, αφού επιλεγεί, κατά προτεραιότητα τα μαθήματα αυτά, και μετά την επιτυχή συμπλήρωσή τους συνεχίζει με τα μαθήματα του ΠΜΣ.

4.4. Αίτηση υποψηφιότητας

Η προκήρυξη για την εισαγωγή νέων σπουδαστών στο ΠΜΣ με όλες τις σχετικές πληροφορίες γίνεται το αργότερο κατά μήνα Απρίλιο του προηγούμενου ακαδημαϊκού έτους και ανακοινώνεται στον ημερησίσο τύπο. Η προθεσμία υποβολής αίτησης λήγει τέλος Μαΐου.

Όσοι επιθυμούν να συμμετάσχουν στη διαδικασία επιλογής υποβάλλουν φάκελο υποψηφιότητας που περιλαμβάνει τα ακόλουθα (η αίτηση και τα δικαιολογητικά δεν επιστρέφονται μετά την κατάθεσή τους):

- α) Αίτηση σε ειδικό έντυπο που διαθέτει η Γραμματεία των συνεργαζομένων Τμημάτων
- β) Αντίγραφο πτυχίου ή πτυχίων
- γ) Πιστοποιητικά αναλυτικής βαθμολογίας
- δ) Πιστοποιητικό γνώσης της αγγλικής γλώσσας. Συνεκτιμάται ως επί πλέον προσόν η γνώση μιας ακόμη από τις κύριες ευρωπαϊκές γλώσσες (Γαλλική, Γερμανική, Ιταλική, Ισπανική).
- ε) Βιογραφικό σημείωμα στο οποίο να αναφέρονται αναλυτικά οι σπουδές, τυχόν διδακτική και επαγγελματική εμπειρία, επιστημονική και άλλη σχετική δραστηριότητα.
- στ) Υπόμνημα με τα επιστημονικά ενδιαφέροντα του/της υποψηφίου/ας, καθώς και τους λόγους για τους οποίους ενδιαφέρεται να πραγματοποιήσει σπουδές στο συγκεκριμένο ΠΜΣ.
- ζ) Δύο συστατικές επιστολές
- η) Ανάτυπα δημοσιεύσεων και περίληψη πτυχιακής / διπλωματικής εργασίας, εφόσον οι προπτυχιακές σπουδές του υποψηφίου προβλέπει τέτοια εργασία. Ιδιαίτερα για τους αρχιτέκτονες υποψηφίους απαιτείται η υποβολή *portfolio* παρουσίασης των κυρίων σχεδιαστικών εργασιών τους.

4.5. Γνώση ξένων γλωσσών

Οι μεταπτυχιακοί σπουδαστές απαιτείται να γνωρίζουν πολύ καλά την αγγλική γλώσσα για δύο λόγους: αφενός για να έχουν πρόσβαση στη διεθνή βιβλιογραφία και αφετέρου για να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις εργασιών που θα γίνονται σε ξένη γλώσσα από κοινού με συνεργαζόμενες ευρωπαϊκές Σχολές. Επί πλέον προσόν θα θεωρείται η δυνατότητα χρήσης μιας ακόμη από τις κύριες ευρωπαϊκές γλώσσες. Σε περίπτωση που ο υποψήφιος δεν έχει το δίπλωμα που απαιτείται για την αγγλική γλώσσα, δηλαδή *proficiency* ή *TOEFL*, αλλά πληροί όλες τις άλλες προϋποθέσεις, παραπέμπεται σε εξέταση στην γλώσσα η οποία οργανώνεται από την ΕΔΕ κατά το πρώτο στάδιο αξιολόγησης των υποψηφίων.

4.6. Διαδικασία επιλογής

Η επιλογή των μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών γίνεται μια φορά κάθε χρόνο και περιλαμβάνει δύο στάδια. Στο πρώτο, τριμελής Επιτροπή Επιλογής οριζόμενη από την ΕΔΕ αξιολογεί όλες τις αιτήσεις των υποψηφίων. Τα βασικότερα στοιχεία για την αξιολόγηση είναι το επίπεδο και η συνάφεια των προηγούμενων σπουδών με το αντικείμενο του ΠΜΣ, η επίδοση και η γενικότερη εκπαιδευτική πορεία του/της υποψηφίου/ας, καθώς και η προσωπικότητα και η ενδεχόμενη επιστημονική και επαγγελματική δραστηριότητα του/της.

Οι υποψήφιοι που επιλέγονται στο πρώτο στάδιο συνεχίζουν στο δεύτερο, καλούνται δηλαδή σε συνέντευξη. Με την συνέντευξη η Επιτροπή Επιλογής επιδιώκει να διαπιστώσει ποιοι υποψήφιοι διακρίνονται από μεγαλύτερη ικανότητα να ανταποκριθούν ουσιαστικά στις απαιτήσεις του ΠΜΣ, συνεκτιμώντας το κίνητρο και το ενδιαφέρον, αλλά και την επιστημονική συγκρότηση και επάρκεια των υποψηφίων σε σχέση με το αντικείμενο του ΠΜΣ.

Μέχρι το τέλος Ιουνίου η Επιτροπή Επιλογής παρουσιάζει συνολική πρόταση στην ΕΔΕ με κατάταξη των υποψηφίων σε τρεις κατηγορίες: (α) τους προτεινόμενους υποψηφίους κατά ιεραρχική σειρά, (β) τους επιλαχόντες υποψηφίους ομοίως και (γ) τους μη προτεινόμενους με αλφαβητική σειρά. Η ΕΔΕ δύναται να επιφέρει αλλαγές στον προτεινόμενο από την Επιτροπή κατάλογο, ύστερα από τεκμηριωμένη εισήγηση μέλους της, η οποία θα συγκεντρώνει πλειοψηφία 3/4 του συνόλου των μελών της.

Σε καμιά περίπτωση δεν είναι δυνατόν ο τελικός αριθμός των εισαγομένων κατ' έτος στο ΠΜΣ να υπερβαίνει τους είκοσι (20).

5. ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Το ΠΜΣ έχει ταυτόχρονα ερευνητικό και επαγγελματικό χαρακτήρα. Συγκεκριμένα:

(α) Το ΠΜΣ με ενιαία δομή αλλά και ευελιξία των επιμέρους ενοτήτων έχει στόχο να αποκτήσουν οι μεταπτυχιακοί φοιτητές και φοιτήτριες

- υποδομή θεωρητικών γνώσεων σε θέματα αρχαιολογίας, διαχείρισης μνημείων και αρχιτεκτονικού και πολεοδομικού σχεδιασμού και
- εξειδίκευση στην επιστημονική περιοχή της διαχείρισης και ανάδειξης μνημείων, της πολιτισμικής τεχνολογίας και του σχεδιασμού σε ιστορικό και αρχαιολογικό περιβάλλον.

(β) Το ΠΜΣ δίνει έμφαση στην ερευνητική πρακτική. Οι φοιτητές του επιδιώκεται να αποκτήσουν γνώσεις και ικανότητες στην επιστημονική έρευνα που θα επιτρέπουν τόσο την παραγωγή ερευνητικού έργου όσο και την κριτική αποτίμηση της ποιότητάς του και την αξιοποίηση των αποτελεσμάτων του.

(γ) Στο περιεχόμενο σπουδών περιλαμβάνεται συστηματική προσπάθεια μελέτης του ελληνικού και διεθνούς πλαισίου, ώστε οι φοιτητές να καθίστανται ικανοί να αναλύουν τα ζητήματα που τίθενται και να κατανοούν τις ιδιαιτερότητες κατά τόπους και τους παράγοντες που τις προσδιορίζουν.

(δ) Εκτός από τις θεωρητικές γνώσεις και τις ικανότητες ανάλυσης των παραμέτρων του αντικειμένου το πρόγραμμα επιδιώκει οι απόφοιτοί του να αποκτήσουν και ικανότητες παρέμβασης στο επίπεδο της διαχείρισης μνημείων και του πολεοδομικού γίνεσθαι.

Έτσι το ΠΜΣ συγκροτείται από τις ακόλουθες τέσσερις βασικές συνιστώσες:

1. Τα μεταπτυχιακά μαθήματα
2. τα θέματα σχεδιασμού
3. το διεπιστημονικό σεμινάριο
4. τη μεταπτυχιακή διατριβή

5.1. Μεταπτυχιακά μαθήματα

Τα μαθήματα οργανώνονται σε τρεις γνωστικές ενότητες:

Ενότητα 1: Ιστορία και Θεωρία

- *Αρχαιολογία, Αρχιτεκτονική και Πολεοδομία της Αρχαιότητας*
- *Βυζαντινή, Μεσαιωνική και Μεταβυζαντινή Αρχιτεκτονική και Πολεοδομία*
- *Πολιτισμική Επικοινωνία*
- *Ιστορία της νεότερης πόλης και της πολεοδομίας*
- *Θεωρία της Αρχιτεκτονικής και της Πολεοδομίας*
- *Θεωρία της Συντήρησης και Αποκατάστασης Μνημείων και Συνόλων*
- *Ειδικά θέματα Ιστορίας και Θεωρίας*

Ενότητα 2: Μεθοδολογία και Τεχνικές

- Μέθοδοι αρχαιολογικής έρευνας σε αστικό και περιαστικό χώρο
- Αρχαιολογική διαχείριση μνημείων ιδιαίτερα σε αστικό και περιαστικό χώρο
- Συντήρηση και αποκατάσταση μνημείων
- Εφαρμογές Πληροφορικής για τη μελέτη και καταγραφή μνημείων
- Νέες Τεχνολογίες για την ερμηνεία και ανάδειξη μνημείων
- Γεωγραφικά συστήματα πληροφοριών (GIS)
- Μέθοδοι των Κοινωνικών Επιστημών

Ενότητα 3: Πρακτική

- Νομικό πλαίσιο προστασίας της Πολιτισμικής Κληρονομιάς και Πολεοδομική νομοθεσία
- Διαχείριση του Αρχαιολογικού Έργου
- Λειτουργία μνημειακών χώρων (Οικονομικές παράμετροι της διαχείρισης και ανάδειξης μνημείων σε αστικό και περιαστικό χώρο. Διαρκής συντήρηση).
- Ειδικά θέματα πολιτισμικής τεχνολογίας
- Κοινωνιολογία του αστικού και περιαστικού χώρου
- Οικονομία του αστικού και περιαστικού χώρου
- Βιώσιμη και Αειφόρος Ανάπτυξη

Είναι δυνατή η προσφορά μαθημάτων με συνδυασμό διαδικτυακής, εξ αποστάσεως διδασκαλίας και διαλέξεων.

5.2. Θέματα Σχεδιασμού

Τα θέματα Σχεδιασμού αποτελούν την δεύτερη συνιστώσα του ΠΜΣ. Μέσα από αυτά ο μεταπτυχιακός σπουδαστής διδάσκεται και δοκιμάζει τις γνώσεις και τις ικανότητές του σε συγκεκριμένα προβλήματα σχεδιασμού τα οποία συνδυάζουν την προβληματική της πολεοδομικής ανάπτυξης και της αρχαιολογικής διαχείρισης μνημείων. Η θεματολογία ορίζεται κάθε φορά από τους αντίστοιχους διδάσκοντες και είναι συναφής με τους στόχους του ΠΜΣ.

Κάθε σπουδαστής πρέπει να συμμετάσχει σε τρία Θέματα. Τα δύο εντάσσονται στο πρόγραμμα πρώτου και τρίτου εξαμήνου σπουδών, με 12 δμ, ενώ το τρίτο οργανώνεται στη Νάξο ή αντίστοιχη θέση κατά το θερινό διάστημα ανάμεσα στο πρώτο και το δεύτερο έτος σπουδών, με διπλή βαρύτητα (24 δμ). Τα θέματα μπορούν και είναι ευκαίω να εκπονούνται επί τόπου. Κάθε θέμα Σχεδιασμού υπολογίζεται να διαρκεί 15-21 ημέρες.

Το Θέμα Σχεδιασμού της θερινής περιόδου που οργανώνεται στην Νάξο πραγματοποιείται στην πανεπιστημιακή Βιβλιοθήκη του Δήμου, κατά την σχετική συμφωνία του Πανεπιστημίου Αθηνών με τον Δήμο Νάξου

Στα Θέματα Σχεδιασμού είναι δυνατόν να συμμετέχουν και καθηγητές και φοιτητές από άλλα συνεργαζόμενα Ιδρύματα του εσωτερικού ή εξωτερικού. Αντίστοιχα μπορεί ο φοιτητής του ΠΜΣ να συμμετάσχει σε εντατικό θέμα σχεδιασμού στο εξωτερικό σε συνεργαζόμενο Ίδρυμα καταγράφοντας τις ανάλογες δμ.

5.3. Διεπιστημονικό Σεμινάριο

Στο Διεπιστημονικό Σεμινάριο προβλέπεται καλούμενοι από το εξωτερικό επιστήμονες, τα μέλη ΔΕΠ των συνεργαζόμενων Τμημάτων και οι μεταπτυχιακοί φοιτητές του ΠΜΣ να παρουσιάζουν επίκαιρους επιστημονικούς / ερευνητικούς προβληματισμούς σχετικά με την Αρχαιολογία και τα μνημεία, την Αρχιτεκτονική και την Πολεοδομία, την Πολιτισμική τεχνολογία, καθώς και την συνεργασία των κλάδων αυτών στον σχεδιασμό του δομημένου περιβάλλοντος. Το Σεμινάριο αποσκοπεί ιδιαίτερα στην προώθηση του ακαδημαϊκού διαλόγου μέσα από διαλέξεις και επιστημονικές ημερίδες που θα δημιουργούν τις προϋποθέσεις για την ένταξη και συμμετοχή των μεταπτυχιακών φοιτητών /τριών στην ακαδημαϊκή κοινότητα.

Στην θεματική του εντάσσονται τα παρακάτω αντικείμενα:

- (α) η διεθνής επιστημονική επικαιρότητα (νέα δημοσιεύματα, αποτελέσματα ερευνών, νέες επιστημολογικές προσεγγίσεις)
- (β) η ελληνική επιστημονική επικαιρότητα
- (γ) πολιτικά και κοινωνικά ζητήματα της τρέχουσας επικαιρότητας.

Μία διημερίδα του Σεμιναρίου θα οργανώνεται κατά τους θερινούς μήνες στη Νάξο, σε συνδυασμό με το Θέμα Σχεδιασμού.

5.4. Μεταπτυχιακή Διατριβή

Η Μεταπτυχιακή διατριβή (Master's thesis) αποτελεί το επιστέγασμα των μεταπτυχιακών σπουδών του

φοιτητή και την απόδειξη των γνώσεων και δεξιοτήτων που αποκόμισε από το ΠΜΣ.

Η μεταπτυχιακή διατριβή μπορεί να είναι ερευνητική ή σχεδιαστική, συγκροτείται με βάση συγκεκριμένο επιστημολογικό πλαίσιο, χρησιμοποιεί δόκιμες ερευνητικές ή/και αναλυτικές-συνθετικές μεθόδους και επιβλέπεται από διδάσκοντα του προγράμματος.

Όλες οι μεταπτυχιακές διατριβές παρουσιάζονται δημόσια. Ο Κανονισμός Σπουδών ορίζει τις λεπτομέρειες σύνταξης, παράδοσης, παρουσίασης και αξιολόγησης της μεταπτυχιακής διατριβής.

6. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ

Το ΠΜΣ έχει διάρκειας τεσσάρων εξαμήνων. Για την απόκτηση του ΜΔΕ ο φοιτητής πρέπει να συμπληρώσει συνολικά 120 διδακτικές μονάδες, 30 ανά εξάμηνο, ως ακολούθως:

(α) *Εννέα(9) Μεταπτυχιακά Μαθήματα*, τρία σε κάθε εξάμηνο (πρώτο, δεύτερο, τρίτο), με ένα μάθημα τουλάχιστον υποχρεωτικά από κάθε γνωστική ενότητα: $9 \times 4 = 36$ δμ.

(β) *Τρία (3) Θέματα Σχεδιασμού*, ένα σε κάθε χειμερινό εξάμηνο (πρώτο-τρίτο) και ένα το καλοκαίρι: $2 \times 12 + 24 = 48$ δμ.

(γ) Συμμετοχή στο *Διεπιστημονικό Σεμινάριο*, που διατρέχει όλο το ΠΜΣ (3 πρώτα εξάμηνα, 2 δμ ανά εξάμηνο): 6 δμ.

(δ) *Μεταπτυχιακή διατριβή*: 30 δμ.

Η δομή του Προγράμματος Σπουδών εμφανίζεται στον ακόλουθο πίνακα:

Πρώτο εξάμηνο		Δεύτερο εξάμηνο		Τρίτο εξάμηνο		Τέταρτο εξάμηνο
Μάθημα (4 δμ)	Θέμα Σχεδιασμού (12 δμ)	Μάθημα (4 δμ)	Θερινό Θέμα Σχεδιασμού (24 δμ)	Μάθημα (4 δμ)	Θέμα Σχεδιασμού (12 δμ)	Μεταπτυχιακή διατριβή (Master's thesis) (30 δμ)
Μάθημα (4 δμ)		Μάθημα (4 δμ)		Μάθημα (4 δμ)		
Μάθημα (4 δμ)		Μάθημα (4 δμ)		Μάθημα (4 δμ)		
Διεπιστημονικό Σεμινάριο (6 δμ)						

Οι φοιτητές/τριες έχουν την δυνατότητα ευρείας επιλογής μέσα στο πλαίσιο κάθε ενότητας μαθημάτων προκειμένου να συγκροτήσουν πρόγραμμα που να ανταποκρίνεται στα επιστημονικά ενδιαφέροντα και την εξειδίκευσή τους. Η επιλογή γίνεται σε συνεννόηση με τον Σύμβουλο Σπουδών και για κάθε ενότητα καθορίζεται ένα τουλάχιστον μάθημα που πρέπει να παρακολουθήσουν.

Η κατανομή των Μεταπτυχιακών Μαθημάτων και των Θεμάτων Σχεδιασμού ανά εξάμηνο φοίτησης στο ΠΜΣ, ώστε να συμπληρώνεται για κάθε φοιτητή ο ανωτέρω πίνακας ως εξατομικευμένο πρόγραμμα σπουδών δεν είναι δεσμευτική, αλλά ενδεικτική. Οι φοιτητές/τριες έχουν υπό την καθοδήγηση του Συμβούλου Σπουδών την δυνατότητα να επιλέξουν μάθημα άλλου εξαμήνου από το ενδεικτικό. Πάντως υποχρεούνται να εγγράφονται ανά εξάμηνο σε τουλάχιστον 22 δμ, ώστε η σπουδή τους να είναι πλήρους απασχόλησης.

7. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

Η ΕΔΕ καταρτίζει κάθε χρόνο κατά μήνα Μάιο το πρόγραμμα του επόμενου έτους, καθώς και πρόβλεψη (υποκειμένη σε πιθανές αλλαγές) για το πρόγραμμα του μεθεπόμενου έτους.

Το πρόγραμμα Μαθημάτων και Θεμάτων διαφοροποιείται από έτος σε έτος ανάλογα με τις δυνατότητες των διδασκόντων του ΠΜΣ. Ο καθορισμός πάντως του συγκεκριμένου προγράμματος κάθε ακαδημαϊκού έτους γίνεται με κύριο γνώμονα τη διασφάλιση τόσο της επιστημονικής επάρκειας του περιεχομένου σπουδών όσο και της επαρκούς προσφοράς μαθημάτων σε σχέση με τις ανάγκες των μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών.

Ο κατάλογος μαθημάτων περιλαμβάνει περιγραφή του ακαδημαϊκού περιεχομένου και της μεθόδου διεξαγωγής, καθώς και των απαιτήσεων κάθε Μαθήματος και Θέματος. Οι περιγραφές αναδεικνύουν τις διαφορετικές επιστημονικές προσεγγίσεις και τις ποικίλες όψεις των αντικειμένων του προγράμματος.

8. ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

8.1. Διδακτικό προσωπικό.

Στο Διδακτικό προσωπικό του ΠΜΣ συμμετέχουν μέλη ΔΕΠ των συνεργαζομένων Τμημάτων. Μπορούν επίσης να συμμετέχουν ομότιμοι καθηγητές των συνεργαζομένων Τμημάτων με σημαντικό έργο στο χώρο του αντικείμενου του ΠΜΣ.

Στην διδασκαλία μπορούν να συμμετέχουν Έλληνες ειδικοί επιστήμονες με αποδεδειγμένη ιδιαίτερη γνώση και εμπειρίες στο αντικείμενο των σχετικών μαθημάτων, καθώς και προσκαλούμενοι ξένοι επιστήμονες με σημαντικό έργο στο χώρο του αντικείμενου του προγράμματος.

Τις αναθέσεις διδασκαλίας και όλες τις σχετικές λεπτομέρειες αποφασίζει η ΕΔΕ.

8.2. Σύμβουλος Καθηγητής

Για κάθε νεοεισερχόμενο στο ΠΜΣ φοιτητή/τρια ορίζεται ένας από τους διδάσκοντες στο Πρόγραμμα ως Σύμβουλος Σπουδών του/της. Ο Σύμβουλος Σπουδών συνεργάζεται με τον φοιτητή/τρια σε όλη την διάρκεια των σπουδών του/της και τον/την βοηθεί να αποκτήσει σαφή εικόνα των δυνατοτήτων που προσφέρει το Πρόγραμμα και να οργανώσει το ατομικό του/της πρόγραμμα. Σε συνεργασία επίσης με τον Σύμβουλο Σπουδών ο φοιτητής ή η φοιτήτρια αποφασίζει το αντικείμενο της μεταπτυχιακής διατριβής και προτείνεται ο επιβλέπων καθηγητής. Ο Σύμβουλος δεν είναι αναγκαστικά και Επιβλέπων.

Ειδικότερα ο Σύμβουλος Σπουδών είναι επιφορτισμένος με τις κατωτέρω αρμοδιότητες:

- Συμβουλεύει τον φοιτητή σχετικά με προβλήματα που αντιμετωπίζει στις σπουδές του,
- παρέχει διευκρινίσεις για την ερμηνεία και την εφαρμογή του Κανονισμού Σπουδών,
- εισηγείται λύσεις για την αποφυγή κρίσεων και την βελτίωση των σπουδαστικών συνθηκών και
- συμβουλεύει τον/την φοιτητή/τρια στην επιλογή ακαδημαϊκής κατεύθυνσης, μαθημάτων, καθώς και στην αναζήτηση κριτηρίων και θέματος για την Διπλωματική του εργασία.

8.3. Επιβλέπων καθηγητής

Βλ. κατωτέρω, άρθρο 12.2

9. ΦΟΙΤΗΣΗ

9.1. Ελάχιστη φοίτηση

Το ΠΜΣ καλύπτει κατ' ελάχιστον τέσσερα εξάμηνα (δύο έτη) σπουδών. Κάθε εξάμηνο καλύπτει 30 δμ. Συνολικά απαιτούνται 120 δμ για να απονεμηθεί στον μεταπτυχιακό φοιτητή το Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης (ΜΔΕ).

9.2. Εγγραφή ανά εξάμηνο

Κάθε μεταπτυχιακός φοιτητής επιλέγει στην αρχή *κάθε εξάμηνο* τα Μεταπτυχιακά Μαθήματα και το Θέμα Σχεδιασμού που επιθυμεί να παρακολουθήσει κατά το τρέχον εξάμηνο και καταθέτει στην Γραμματεία το σχετικό έντυπο εγγραφής.

9.3. Ακαδημαϊκός φόρτος εξαμήνου

Ο αριθμός διδακτικών μονάδων (δμ) του προτεινόμενου εξαμηνιαίου προγράμματος σπουδών κάθε φοιτητή δεν μπορεί να είναι μικρότερος των 22 δμ και μεγαλύτερος των 38 δμ.

9.4. Παρακολούθηση μαθημάτων

(α) Όλα τα Μαθήματα και Θέματα προϋποθέτουν τη στενή συνεργασία των μεταπτυχιακών φοιτητών με τον διδάσκοντα και απαιτούν την κατά το δυνατόν αδιάλειπτη παρουσία τους. Η παρουσία του φοιτητή είναι υποχρεωτική σε όλες τις ακαδημαϊκές υποχρεώσεις κάθε μαθήματος.

(β) Φοιτητής ή φοιτήτρια που απουσιάζει από Μάθημα ή Θέμα για περισσότερες από δύο συναντήσεις αποτυγχάνει στο μάθημα αυτό και δεν μπορεί να προσέλθει στις εξετάσεις. Οι επί πλέον απουσίες είναι δυνατόν να θεωρηθούν δικαιολογημένες και να επιτραπεί η συμπλήρωση του μαθήματος, εφόσον κατατεθεί στην ΕΔΕ και κριθεί θετικά προσυπογραμμένη από τον Σύμβουλο Σπουδών τεκμηριωμένη αίτηση του φοιτητή. Το σύνολο των απουσιών δεν μπορεί όμως σε καμιά περίπτωση να υπερβαίνει το

ήμισυ του συνόλου των πραγματοποιηθέντων μαθημάτων.

(γ) Η παρακολούθηση του Διεπιστημονικού Σεμιναρίου είναι υποχρεωτική για όλους τους φοιτητές που είναι εγγεγραμμένοι στο ΠΜΣ. Στην αρχή κάθε εξαμήνου η ΕΔΕ καθορίζει το πλαίσιο διεξαγωγής του Σεμιναρίου (τόπος, χρόνος, ειδική θεματική) και ορίζει τον διδάσκοντα ο οποίος είναι υπεύθυνος για την οργάνωσή του, για τον καταρτισμό του προγράμματος των ομιλητών και για τις ακαδημαϊκές υποχρεώσεις και την αξιολόγηση των φοιτητών.

9.5. Αξιολόγηση φοιτητών

Η αξιολόγηση της επίδοσης του φοιτητή γίνεται με ακέραιους βαθμούς στην κλίμακα 0 (μηδέν) έως 10 (δέκα). Οι βαθμοί από 5 (πέντε) έως 10 (δέκα) θεωρείται ότι καλύπτουν τις απαιτήσεις του μαθήματος. Βαθμός χαμηλότερος του 5 (πέντε) σημαίνει ότι ο φοιτητής υποχρεούται είτε να επαναλάβει το αντίστοιχο μάθημα ή να επιλέξει άλλο στη θέση του. Στη δεύτερη περίπτωση το μάθημα στο οποίο απέτυχε διαγράφεται από τον φάκελό του.

Εξαίρεση στον ανωτέρω κανόνα αποτελεί η βαθμολόγηση της Μεταπτυχιακής Διατριβής, η οποία μπορεί να βαθμολογηθεί από τον Επιβλέποντα και την Επιτροπή Αξιολόγησης στην ίδια κλίμακα με ακέραια ή μισή μονάδα. Ο μέσος όρος βαθμολογίας που προκύπτει διαμορφώνεται σε αριθμό που μπορεί να περιέχει μέχρι και ένα δεκαδικό ψηφίο.

9.6. Βαθμός Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης (ΜΔΕ)

Ο βαθμός του ΜΔΕ υπολογίζεται ως ακολούθως: Ο βαθμός ενός εκάστου των Μαθημάτων και Θεμάτων που παρακολούθησε επιτυχώς ο φοιτητής στα δύο έτη σπουδών του, καθώς και ο βαθμός του Σεμιναρίου και της Μεταπτυχιακής Διατριβής πολλαπλασιάζεται με τον αριθμό των διδακτικών μονάδων που του αντιστοιχούν κατά το Πρόγραμμα Σπουδών. Το άθροισμα των επιμέρους γινομένων διαιρείται με το σύνολο των δμ (120) και εξάγεται ο Βαθμός Διπλώματος, ο οποίος μπορεί να περιέχει μέχρι και δύο δεκαδικά ψηφία.

Ο βαθμός ΜΔΕ από 8.50 και άνω χαρακτηρίζεται ως	«Άριστα»,
Ο βαθμός ΜΔΕ από 6.50 έως 8.49 χαρακτηρίζεται ως	«Λίαν Καλώς»
Ο βαθμός ΜΔΕ από 5.00 έως 6.49 χαρακτηρίζεται ως	«Καλώς»

9.7. Παράταση και αναστολή φοίτησης

Μεταπτυχιακός φοιτητής/τρια που λόγω σημαντικού κωλύματος δεν δύναται να παρακολουθήσει τα μαθήματα του Προγράμματος μπορεί με αίτησή του προς την ΕΔΕ που προσυπογράφει ο Σύμβουλος Σπουδών να ζητήσει άδεια αναστολής της φοίτησής του για ένα εξάμηνο και αντίστοιχη παράταση των σπουδών του. Αναστολή φοίτησης μπορεί να δοθεί το πολύ για δύο εξάμηνα, συνεχόμενα ή μη.

Ομοίως μετά από τεκμηριωμένη αίτηση φοιτητή ή φοιτήτριας που προσυπογράφεται από τον Επιβλέποντα μπορεί να δοθεί παράταση ενός εξαμήνου για την συμπλήρωση της Μεταπτυχιακής του Διατριβής. Η παράταση μπορεί να ανανεωθεί για ένα ακόμη εξάμηνο.

Μετά την συμπλήρωση τριών ημερολογιακών ετών από την πρώτη εγγραφή του/της φοιτητής/τρια που δεν έχει συμπληρώσει τις ακαδημαϊκές του υποχρεώσεις και δεν έχει αποφοιτήσει από το ΠΜΣ διαγράφεται αυτόματα.

10. ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ

10.1. Σύνταξη

Στην αρχή του χειμερινού εξαμήνου κάθε ακαδημαϊκού έτους η ΕΔΕ συντάσσει το ακαδημαϊκό ημερολόγιο των δύο επομένων ετών (βλ. ανωτέρω, άρθρο 8).

10.2. Χρονολόγιο

(α) Το ακαδημαϊκό έτος αρχίζει την 1^η Σεπτεμβρίου και λήγει την 31^η Αυγούστου. Χωρίζεται σε δύο εξάμηνα, το χειμερινό και το εαρινό.

(β) *Χειμερινό εξάμηνο*

Το χειμερινό εξάμηνο αρχίζει την 1^η Σεπτεμβρίου και λήγει την 28^η Φεβρουαρίου.

Την εβδομάδα που προηγείται της τελευταίας Δευτέρας του Σεπτεμβρίου οργανώνονται συναντήσεις ενημέρωσης των φοιτητών/τριών σχετικά με τα Μαθήματα και Θέματα του εξαμήνου και το

Διεπιστημονικό Σεμινάριο. Την Παρασκευή της εβδομάδας εκείνης όλου/ες οι φοιτητές/τριες υποχρεούνται να καταθέσουν την εγγραφή τους στη Γραμματεία μαζί με την αναλυτική δήλωση των μαθημάτων και θεμάτων που επιλέγουν.

Την τελευταία Δευτέρα του Σεπτεμβρίου αρχίζει η διδασκαλία των μεταπτυχιακών μαθημάτων, η οποία διαρκεί 12 εβδομάδες και συμπληρώνεται αμέσως πριν από τις διακοπές των Χριστουγέννων.

Οι διακοπές των Χριστουγέννων διαρκούν μέχρι τις 15 Ιανουαρίου.

Η περίοδος από 15 Ιανουαρίου μέχρι και 15 Φεβρουαρίου αφιερώνεται στην οργάνωση και διεξαγωγή των χειμερινών Θεμάτων Σχεδιασμού.

Η βαθμολογία για όλα τα Μαθήματα και Θέματα, καθώς και για το Διεπιστημονικό Σεμινάριο κατατίθενται στη Γραμματεία του ΠΜΣ το αργότερο μέχρι την Παρασκευή πριν από την τελευταία Δευτέρα του Φεβρουαρίου και γνωστοποιείται στους/στις φοιτητές/τήτριες κατά την διάρκεια της τελευταίας εβδομάδας του χειμερινού εξαμήνου, που αποτελεί και εβδομάδα ενημέρωσης και εγγραφής για το εαρινό εξάμηνο.

(γ) *Εαρινό εξάμηνο*

Το εαρινό εξάμηνο αρχίζει την 1^η Μαρτίου και λήγει την 31^η Αυγούστου.

Τα μαθήματα αρχίζουν την πρώτη Δευτέρα του Μαρτίου και διαρκούν 12 εβδομάδες. Οι διακοπές του Πάσχα διαρκούν τρεις εβδομάδες, την Μεγάλη και τις δύο επόμενες.

Τα Θέματα Σχεδιασμού της θερινής περιόδου οργανώνονται στο διάστημα από τη λήξη των Μαθημάτων μέχρι την έναρξη του χειμερινού εξαμήνου κατά την διάρκεια της θερινής περιόδου.

(δ) *Διεπιστημονικό Σεμινάριο*

Το Διεπιστημονικό Σεμινάριο διεξάγεται όλες τις εργάσιμες εβδομάδες χειμερινού και εαρινού εξαμήνου σε σταθερή ημέρα και ώρα που ορίζεται στην αρχή του ακαδημαϊκού έτους.

11. ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ

11.1. Εκπόνηση

Οι μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τήτριες εκπονούν στο τέταρτο εξάμηνο των σπουδών τους Μεταπτυχιακή Διατριβή, η οποία αποδεικνύει τις γνώσεις και τις δεξιότητες που απέκτησαν με εφαρμογή τους στην επίλυση ενός πολύπλοκου συνθετικού ή θεωρητικού θέματος. Η εκπόνηση της Μεταπτυχιακής Διατριβής διαρκεί ολόκληρο το τέταρτο εξάμηνο των σπουδών.

11.2. Επιβλέπων καθηγητής

Για κάθε Μεταπτυχιακή Διατριβή ορίζεται στην αρχή του δεύτερου έτους σπουδών από την ΕΔΕ Επιβλέπων καθηγητής, ο οποίος καθοδηγεί, συμβουλεύει και ενισχύει τον/την φοιτητή/τήτρια σε όλη τη διάρκεια του έτους.

Σε εξαιρετικές περιπτώσεις είναι δυνατόν μετά από τεκμηριωμένη αίτηση του φοιτητή και απόφαση της ΕΔΕ να αλλάξει ο Επιβλέπων μεταξύ τρίτου και τέταρτου εξαμήνου.

Όλα τα μέλη ΔΕΠ των συνεργαζομένων Τμημάτων καθώς και όλοι όσοι συμμετέχουν ως διδάσκοντες στο Πρόγραμμα μπορούν να ορίζονται Επιβλέποντες εκπόνησης Μεταπτυχιακής Διατριβής.

Ένας διδάσκων μπορεί να επιβλέπει το πολύ μέχρι τρεις (3) Μεταπτυχιακές Διατριβές.

11.3. Προϋποθέσεις έναρξης της διαδικασίας εκπόνησης

Προκειμένου ο/η μεταπτυχιακός/ή φοιτητής/τήτρια να μπορεί να προτείνει στην αρχή του δεύτερου έτους Επιβλέποντα πρέπει να έχει συμπληρώσει τουλάχιστον 52 δμ Μαθημάτων / Θεμάτων των προηγούμενων δύο εξαμήνων. Φοιτητής/ήτρια που δεν έχει εξασφαλίσει την δυνατότητα έναρξης της διαδικασίας στο τρίτο εξάμηνο μπορεί να την ξεκινήσει στο τέταρτο. Στην περίπτωση αυτή ορίζεται ο Επιβλέπων στην αρχή του τέταρτου (εαρινού) εξαμήνου.

11.4. Ορισμός Επιβλέποντος

Η ΕΔΕ καταρτίζει στην αρχή του χειμερινού εξαμήνου κατάλογο των φοιτητών/τριών που πληρούν τις προϋποθέσεις (έχουν πιστωθεί με τουλάχιστον 52 δμ) για να ξεκινήσουν τη διαδικασία εκπόνησης της Μεταπτυχιακής Διατριβής.

Κάθε μεταπτυχιακός/ή φοιτητής/τήτρια της παραπάνω κατηγορίας καταθέτει στη Γραμματεία του ΠΜΣ το αργότερο μέχρι την Παρασκευή της πρώτης εβδομάδας μαθημάτων δήλωση, με την οποία προτείνει τη γενικότερη γνωστική περιοχή της Μεταπτυχιακής Διατριβής και ένα μέλος της διδακτικής ομάδας του ΠΜΣ ως Επιβλέποντα. Στη δήλωση ο/η φοιτητής/τήτρια αναγράφει υποχρεωτικά και το όνομα ενός ή περισσότερων άλλων διδασκόντων με αλφαβητική σειρά, με τους οποίους θα επιθυμούσε εναλλακτικά να εκπονήσει την Εργασία του.

Μέσα στη δεύτερη εβδομάδα του χειμερινού εξαμήνου η ΕΔΕ καταρτίζει τον πίνακα των φοιτητών/τριών που θα ξεκινήσουν τη διαδικασία με τους αντίστοιχους Επιβλέποντες καθηγητές.

Κατά την κατάρτιση του πίνακα, εάν ένας διδάσκων έχει έως τρεις προτάσεις φοιτητών/τριών για να ορισθεί ως Επιβλέπων, ορίζεται αυτόματα. Εάν ο διδάσκων έχει περισσότερες από τρεις προτάσεις, επιλέγει ο ίδιος τρεις από αυτές.

Για τους/τις φοιτητές/τήτριες για τους/τις οποίους/ες δεν έγινε δεκτή η πρώτη επιλογή τους ορίζεται Επιβλέπων από τις εναλλακτικές επιλογές τους ανάλογα με τον φόρτο κάθε διδάσκοντος.

11.5. Εκπόνηση Μεταπτυχιακής Διατριβής

Η Μεταπτυχιακή Διατριβή εκπονείται σε δύο στάδια. Στο πρώτο κατά την διάρκεια του τρίτου εξαμήνου συντάσσεται προσχέδιο της Διατριβής αναφερόμενο στην ανάλυση, θεωρητική και πραγματολογική, του θέματος. Η ερευνητική αυτή προεργασία περιλαμβάνει σαφή ορισμό του θέματος, διατύπωση του στόχου και της μεθοδολογίας που θα ακολουθηθεί, βιβλιογραφική ενημέρωση και τεκμηρίωση του θέματος και άλλα (συλλογή στατιστικών, φωτογραφικών, ιστορικών στοιχείων, τυχόν συνεντεύξεις, στοιχεία γηπέδου κλπ).

Η ερευνητική αυτή εργασία παραδίδεται σε προσχέδιο στον Επιβλέποντα το αργότερο την τελευταία ημέρα πριν από τις διακοπές των Χριστουγέννων και επιστρέφεται από αυτόν με παρατηρήσεις το αργότερο την τελευταία ημέρα του χειμερινού εξαμήνου. Την ίδια μέρα ο/η φοιτητής/τήτρια καταθέτει στη Γραμματεία του ΠΜΣ δήλωση που προσυπογράφει ο Επιβλέπων ότι προτίθεται να συμπληρώσει και να παρουσιάσει την Μεταπτυχιακή Διατριβή του/της το επόμενο εξάμηνο. Κατά το τέταρτο, εαρινό εξάμηνο ολοκληρώνει την Διατριβή του/της ακολουθώντας και τις παρατηρήσεις του Επιβλέποντος.

Ο Κανονισμός Σπουδών περιέχει οδηγίες (μέγεθος και μορφή σελίδων, κειμένου, σχεδίων περιεχομένων, βιβλιογραφικών παραπομπών κλπ) για την εκπόνηση της Μεταπτυχιακής Διατριβής, τις οποίες πρέπει να τηρεί απαρεγκλίτως ο συγγραφέας.

Η Μεταπτυχιακή Διατριβή κατατίθεται σε οκτώ αντίτυπα, ένα στην Γραμματεία του ΠΜΣ με ψηφιακό αντίγραφο, ένα για τον Επιβλέποντα, τρία για τα μέλη της Επιτροπής Αξιολόγησης και ανά ένα στην Βιβλιοθήκη κάθε συνεργαζόμενου Τμήματος.

11.6. Παρουσίαση της Μεταπτυχιακής Διατριβής

Οι Μεταπτυχιακές Διατριβές παρουσιάζονται δημόσια τρεις φορές το χρόνο, κατά μήνα Ιούνιο, Οκτώβριο και Φεβρουάριο. Το πρόγραμμα παρουσιάσεων και η Τριμελής Επιτροπή Αξιολόγησης που αντιστοιχεί σε κάθε Διατριβή ορίζεται σε κάθε περίοδο από την ΕΔΕ ανάλογα με τον αριθμό των υποψηφίων. Η παρουσίαση λαμβάνεται υπόψη στη συνολική αξιολόγηση της Μεταπτυχιακής Διατριβής και ο βαθμός της έχει βαρύτητα 20% στη διαμόρφωση του τελικού βαθμού.

11.7. Αξιολόγηση της Μεταπτυχιακής Διατριβής

Η Μεταπτυχιακή Διατριβή και η παρουσίασή της αξιολογούνται και βαθμολογούνται από τον Επιβλέποντα Καθηγητή και από τριμελή Επιτροπή Αξιολόγησης.

Στην αρχή του ακαδημαϊκού έτους η ΕΔΕ ορίζει ανάλογα με τον προβλεπόμενο αριθμό Διατριβών, μία ή περισσότερες Επιτροπές Αξιολόγησης, οι οποίες ισχύουν για όλο το έτος. Στην περίπτωση περισσότερων της μιας Επιτροπών η κατανομή των Μεταπτυχιακών Διατριβών σ' αυτές γίνεται αμέσως μετά την παράδοση των δηλώσεων για πρόθεση συμπλήρωσης της Διατριβής με αλγόριθμο τυχαίας κατανομής και με κριτήριο τον ισοδύναμο φόρτο μεταξύ τους. Εάν ο Επιβλέπων τύχει να είναι και μέλος Επιτροπής βαθμολογεί μόνον ως Επιβλέπων.

Για την βαθμολόγηση χρησιμοποιείται ειδικό Φύλλο Αξιολόγησης που συμπληρώνεται από τον Επιβλέποντα και τα μέλη της Επιτροπής Αξιολόγησης. Στο Φύλλο αυτό εκτός από τους επιμέρους βαθμούς περιλαμβάνονται και τα αντίστοιχα σχόλια αξιολόγησης των βαθμολογητών.

Η βαθμολογία γίνεται με βαθμούς που μπορούν να περιλαμβάνουν μισή μονάδα. Ο μ.ό. υπολογίζεται αντίστοιχα μέχρι ένα δεκαδικό ψηφίο. Ο Επιβλέπων και κάθε αξιολογητής βαθμολογεί χωριστά το περιεχόμενο της Διατριβής και χωριστά την παρουσίασή της. Ο βαθμός κάθε κριτή διαμορφώνεται από

τον μέσο όρο των δύο χωριστών βαθμολογήσεων (βαρύτητα 80% η πρώτη και 20% η δεύτερη). Στη συνέχεια εξάγεται ο μ.ό. των βαθμών των μελών της Επιτροπής Αξιολόγησης. Ο τελικός βαθμός προκύπτει από τον μέσο όρο του βαθμού της Επιτροπής και του βαθμού του Επιβλέποντος.

Τα Φύλλα Αξιολόγησης όλων των Μεταπτυχιακών Διατριβών κατατίθενται ταυτόχρονα στην Γραμματεία του ΠΜΣ το αργότερο την τελευταία ημέρα του εξαμήνου αμέσως πριν από την σχετική συνεδρίαση της ΕΔΕ.

12. ΠΟΡΟΙ-ΥΠΟΤΡΟΦΙΕΣ

Το ΠΜΣ χρησιμοποιεί τους χώρους και τα εργαστήρια των εμπ[λεκομένων τμημάτων για τη λειτουργία του και καλύπτει οικονομικά τις υπόλοιπες ανάγκες του με την χορηγία του Υπουργείου Παιδείας καθώς και με ενισχύσεις από φορείς και ιδρύματα που προβλέπουν την χορηγία υποτροφιών σε σπουδαστές.

Ανάλογα με τους διαθέσιμους πόρους το ΠΜΣ επιδιώκει να εξασφαλίσει οικονομική ενίσχυση στους μεταπτυχιακούς σπουδαστές του είτε με την μορφή υποτροφιών ή έμμισθης μερικής απασχόλησης στις δραστηριότητες του προγράμματος.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ [5]

Κατάλογος των επιστημονικών δημοσιεύσεων
των μελών ΔΕΠ
του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας
κατά την τελευταία πενταετία (2004-2008)

Για την κατάρτιση του Πίνακα Δημοσιεύσεων των μελών ΔΕΠ του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας, ελήθησαν υπόψη τα Απογραφικά Δελτία των μελών, που κατατέθηκαν στην ΟΜΕΑ. Δε συμπεριλαμβάνονται οι δημοσιεύσεις των 9 διδασκόντων (επί συνόλου 52), οι οποίοι δε συμπλήρωσαν Δελτίο. Δε συμπεριλαμβάνονται επίσης οι δημοσιεύσεις των μελών ΔΕΠ, που κατά τη διάρκεια των ετών 2004-2008 συνταξιοδοτήθηκαν.

Ακολουθεί αλφαβητικός κατάλογος των μελών ΔΕΠ, τα έργα των οποίων συμπεριλαμβάνονται στον Πίνακα, με την αναγραφή της βαθμίδας στην οποία σήμερα ανήκουν.

ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗ Πολύμνια, καθηγήτρια, Τομέας Ιστορίας
ΑΝΕΖΙΡΗ Σοφία, επίκουρη καθηγήτρια, Τομέας Ιστορίας
ΒΑΛΑΒΑΝΗΣ Παναγιώτης, καθηγητής, Τομέας Αρχαιολογίας
ΓΑΓΑΝΑΚΗΣ Κωνσταντίνος, επίκουρος καθηγητής, Τομέας Ιστορίας
ΓΑΡΔΙΚΑ Αικατερίνη, επίκουρη καθηγήτρια, Τομέας Ιστορίας
ΓΙΑΝΤΣΗ Νικολέττα, επίκουρη καθηγήτρια, Τομέας Ιστορίας
ΓΚΙΟΛΕΣ Νικόλαος, καθηγητής, Τομέας Αρχαιολογίας
ΚΑΛΟΠΙΣΗ-ΒΕΡΤΗ Σοφία, καθηγήτρια, Τομέας Αρχαιολογίας
ΚΑΡΑΠΛΗ Αικατερίνη, επίκουρη καθηγήτρια, Τομέας Ιστορίας
ΚΑΤΣΙΑΡΔΗ-HERING Όλγα, καθηγήτρια, Τομέας Ιστορίας
ΚΕΠΕΤΖΗ Βικτωρία, επίκουρη καθηγήτρια, Τομέας Αρχαιολογίας
ΚΟΚΚΟΡΟΥ-ΑΛΕΥΡΑ Γεωργία, καθηγήτρια, Τομέας Αρχαιολογίας
ΚΟΛΙΑ-ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗ Αθηνά, αναπληρώτρια καθηγήτρια, Τομέας Ιστορίας
ΚΟΥΤΑΒΑ- ΔΕΛΗΒΟΡΙΑ Βαρβάρα, καθηγήτρια, Τομέας Ιστορίας
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ Χαρίκλεια, αναπληρώτρια καθηγήτρια, Τομέας Αρχαιολογίας
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ Κατερίνα, λέκτορας, Τομέας Ιστορίας
ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΥΔΑΚΗ-ΚΙΤΡΟΜΗΛΙΔΟΥ Μαρία, καθηγήτρια, Τομέας Αρχαιολογίας
ΛΑΙΜΟΥ Άννα, καθηγήτρια, Τομέας Αρχαιολογίας
ΛΙΑΚΟΣ Αντώνιος, καθηγητής, Τομέας Ιστορίας
ΜΑΝΙΑΤΗ-ΚΟΚΚΙΝΗ Τριανταφυλλίτσα, επίκουρη καθηγήτρια, Τομέας Ιστορίας
ΜΑΝΤΖΟΥΡΑΝΗ Ελένη, καθηγήτρια, Τομέας Αρχαιολογίας
ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗ Ευθυμία, λέκτορας, Τομέας Αρχαιολογίας
ΜΠΙΡΓΑΛΙΑΣ Νικόλαος, επίκουρος καθηγητής, Τομέας Ιστορίας
ΜΠΟΖΑΝΑ-ΚΟΥΡΟΥ Παναγιώτα, καθηγήτρια, Τομέας Αρχαιολογίας
ΜΠΟΥΡΑΖΕΛΗΣ Κωνσταντίνος, καθηγητής, Τομέας Ιστορίας
ΝΙΚΟΛΑΟΥ Κατερίνα, επίκουρη καθηγήτρια, Τομέας Ιστορίας
ΝΤΟΥΡΟΥ-ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ Μαρία, αναπληρώτρια καθηγήτρια, Τομέας Ιστορίας
ΠΑΛΑΓΓΙΑ-ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΥ Όλγα, καθηγήτρια, Τομέας Αρχαιολογίας
ΠΑΛΑΙΟΚΡΑΣΣΑ Λυδία, καθηγήτρια, Τομέας Αρχαιολογίας
ΠΑΠΑΔΑΤΟΣ Ιωάννης, λέκτορας, Τομέας Αρχαιολογίας
ΠΑΠΑΔΙΑ-ΛΑΛΑ Αναστασία, καθηγήτρια, Τομέας Ιστορίας

ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ Δημήτριος, λέκτορας, Τομέας Αρχαιολογίας
ΠΕΤΡΙΔΗΣ Πλάτων, επίκουρος καθηγητής, Τομέας Αρχαιολογίας
ΠΛΑΤΩΝ Ελευθέριος, επίκουρος καθηγητής, Τομέας Αρχαιολογίας
ΠΟΛΥΧΡΟΝΑΚΟΥ-ΣΓΟΥΡΙΤΣΑ Παναγιώτα, καθηγήτρια, Τομέας Αρχαιολογίας
ΡΑΠΤΗΣ Κωνσταντίνος, καθηγητής, Τομέας Ιστορίας
ΣΕΙΡΗΝΙΔΟΥ Βασιλική, λέκτορας, Τομέας Ιστορίας
ΣΗΜΑΝΤΩΝΗ-ΜΠΟΥΡΝΙΑ Ευαγγελία, καθηγήτρια, Τομέας Αρχαιολογίας
ΦΛΑΪΣΕΡ Χάγκεν, καθηγητής, Τομέας Ιστορίας
ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Ευάνθης, επίκουρος καθηγητής, Τομέας Ιστορίας
ΧΡΗΣΤΟΥ Ειρήνη, επίκουρη καθηγήτρια, Τομέας Ιστορίας

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ 2004

1. Βιβλία / Μονογραφίες

- Π. ΒΑΛΑΒΑΝΗΣ

- 1) *Ιερά και Αγώνες στην Αρχαία Ελλάδα* (Αθήνα 2004) και *Games and Sanctuaries in Ancient Greece* (Los Angeles 2004).

- Γ. ΚΟΚΟΡΟΥ-ΑΛΕΥΡΑ

- 2) *Αρχαία Αλάσαρνα Ι. Οι Επιγραφές*. Αθήνα 2004.

- Α. ΠΑΠΑΔΙΑ-ΛΑΛΑ

- 3) *Ο θεσμός των αστικών κοινοτήτων στον ελληνικό χώρο κατά την περίοδο της βενετοκρατίας (13ος-18ος αι.). Μια συνθετική προσέγγιση*, Βιβλιοθήκη του Ελληνικού Ινστιτούτου Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών της Βενετίας – Αρ. 24, Βενετία 2008 (α' έκδοση 2004), 655.

- Δ. ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ

- 4) *Χαρακτική - Γραφικές Τέχνες. Ιστορία - Τεχνικές - Μέθοδοι*. Αθήνα 2004.

- Ε. ΣΗΜΑΝΤΩΝΗ-ΜΠΟΥΡΝΙΑ

- 5) *La céramique grecque à reliefs. Ateliers insulaires du VIIIe siècle au VIe siècle av. J.-C.*, στη σειρά *Hautes études du monde gréco-romain*, αρ. 3, εκδόσεις Droz, Genève 2004, σσ. 175, εικ. 174.

- Ε. ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

- 6) *Ευάγγελος Αβέρωφ-Τοσίτσας, 1908-1990: πολιτική βιογραφία* (Αθήνα: Ι. Σιδέρης και Ινστιτούτο Δημοκρατίας Κωνσταντίνος Καραμανλής, 2004), σελίδες 240.
- 7) *ΠΕΑΝ (1941-1945) – Πανελλήνιος Ένωσης Αγωνιζομένων Νέων* (Αθήνα: Σύλλογος προς Διάδοσιν Ωφελίμων Βιβλίων, 2004), σελίδες 372. Βραβείο Ακαδημίας Αθηνών (2005).

2. Επιστημονική επιμέλεια βιβλίων και συλλογικών τόμων

- Ό. ΚΑΤΣΙΑΡΔΗ-HERING

- 1) *The History of Family*, 9 , Nr 3 (2004), Special Issue: The Family Past in Greece, Guest editors Olga Katsiardi-Hering, Karl Kaser.

- Ε. ΣΗΜΑΝΤΩΝΗ-ΜΠΟΥΡΝΙΑ

- 2) Συντονισμός και επιστημονική επιμέλεια της ηλεκτρονικής εκδόσεως *Αρχαιολογικός Ατλας Αιγαίου*, Αθήνα 2004 (Υπ. Αιγαίου, εκδόσεις Καστανιώτη) σε συνεργασία με τον δρ. Α. Βλαχόπουλο.

3. Επιστημονικά περιοδικά με ανώνυμους κριτές ή με εκδοτική επιτροπή

- Ν. ΓΙΑΝΤΣΗ

- 1) Τα επαίτικά Τάγματα (Φραγκισκανοί-Δομηνικανοί) ως όργανα πραγματοποίησης των ενωντικών σχεδίων της Καθολικής Εκκλησίας πριν από τη Σύνοδο της Λυών (1274), *Βυζαντικά*, 24 (2004), 275-287.

- Σ. ΚΑΛΟΠΙΣΗ-ΒΕΡΤΗ

- 2) "Church Inscriptions as Documents. Chrysobulls – Ecclesiastical Acts – Inventories – Donations – Wills", *Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας* 24 (2003) [2004] 79-88.

- Κ. ΚΑΡΑΠΛΗ

- 3) Σκέψεις για τη θέση του «ξυλόκαστρου», *Τιμητικός τόμος Βα Χρηστίδη, Graeco-Arabica* 9-10 (2004), 207-210.

- Ό. ΚΑΤΣΙΑΡΔΗ-HERING

- 4) Harald Heppner & Olga Katsiardi-Hering, "Drei Epochen in einer Stadt. Zum Zeitschichtengefüge im südöstlichen Europa des 18. Jahrhunderts" , στο Martin Scheutz, Wolfgang Schmale, Dana Stefanova (eds), *Orte des Wissens, in Jahrbuch der Österreichischen Gesellschaft zur Erforschung des 18. Jhts*, 18/19 (2004)357-374.
- 5) Olga Katsiardi-Hering, Karl Kaser, Introduction στον τόμο *The History of Family*, 9 , Nr 3 (2004), 253-255.

- Β. ΚΟΥΤΑΒΑ-ΔΕΛΗΒΟΡΙΑ

- 6) Quatre termes énigmatiques des tissus byzantins: les *ὑπὲρ τὰ τοῦ ἀραχνίου νήματα εἰς λεππότητα-ὑπὸ κάλαμον-ναρθήκια-μαλλωτά*, *Byzantion* 74/1 (2004), 17-24 ένα ιχνογράφημα.

- Μ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΥΔΑΚΗ-ΚΙΤΡΟΜΗΛΙΔΟΥ

- 7) «Παραγγελίες πινάκων, εργαστήριο, κυκλοφορία σχεδίων του Μιχαήλ Δαμασκηνού στον Χάνδακα. Ανέκδοτα έγγραφα (1585-1593)», *Θησαυρίσματα*, τόμ. 34 (2004), Βενετία 2004, σελ. 253-271 και πίν. 1-4 (με ιταλική περίληψη στις σελ. 271-272).

- Ε. ΜΑΝΤΖΟΥΡΑΝΗ

- 8) "Histories carved in stone: Ground stone tool production and consumption in the Limassol District during the Late Neolithic", *RDAC*, 2004, 1-18.

- Ν. ΜΠΟΖΑΝΑ-ΚΟΥΡΟΥ
- 9) "Provenance of archaeological limestone with EPR spectroscopy: the case of the Cypriote-type statuettes", *Journal of Archaeological Science* 31 (2004), 1015--1028. {συνεργασία με Κ. Polikreti, Υ. Maniatis, Υ. Bassiakos, Β. Karageorghis}.
- Μ. ΝΤΟΥΡΟΥ-ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ
- 10) «*Colonisation latine en Roumanie. Le cas de la principauté franque de Morée (XIIIe-XVe siècle). Influences et survivances*», *Byzantinische Forschungen*, 28 (2004), 119-130.
- Λ. ΠΑΛΑΙΟΚΡΑΣΣΑ-ΚΟΠΙΤΣΑ
- 11) «Ανασκάπτοντας την Αγορά της αρχαίας Άνδρου», *Άγκυρα, Δελτίο της Καιρείου Βιβλιοθήκης*, 2, 121-148.
- Ε. ΣΗΜΑΝΤΩΝΗ-ΜΠΟΥΡΝΙΑ
- 12) «Kyprische Einflüsse I. Ein anthropomorphes Gefäss aus Iria auf Naxos», *AthMitt* 119 (2004), 33-54.
- Χ. ΦΛΑΪΣΕΡ
- 13) "The Past Beneath the Present. The Resurgence of World War II Public History After the Collapse of Communism: A Stroll through the International Press", *Historiein*, 4 (2004), 45-130.
- Ε. ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
- 14) «Negotiating with the Enemy: the Normalization of Greek-Bulgarian Relations, 1960-1964», *Journal of Southeast European and Black Sea Studies*, 4/1 (2004), 140-161.
- 15) «Κώστας Περρίκος: σκέψεις για το πρόβλημα της ελληνικής ασφάλειας, 1936», *Κλειώ*, 1 (2004), 177-198.
- 16) «From Adversity to Alliance: Greece, Yugoslavia and Balkan Strategy, 1944-1959», *Balkan Studies*, 45/1 (2004), 123-133.

4. Επιστημονικά περιοδικά χωρίς κριτές

- Α. ΛΙΑΚΟΣ
- 1) Να ρωτάμε ή να αφουγκραζόμαστε; Οι πολιτικές της κληρονομιάς», *Cogito*, 1, 2004, 58-61.
- 2) «Τα αγάλματα δεν είναι συντρίμια. Τα αγάλματα είναι στο Μουσείο. Για την Ιστορία και την Ψυχανάλυση.» *Τετράδια Μουσειολογίας*, 1 (2004)14-18.

5. Πρακτικά συνεδρίων με κριτές (όταν γίνεται δημοσίευση της ανακοίνωσης με τη μορφή επιστημονικού άρθρου)

- Σ. ΑΝΕΖΙΡΗ
  - 1) S. Aneziri – D. Damaskos, «Städtische Kulte im hellenistischen Gymnasion» στο, *Hellenistisches Gymnasion. Wissenskultur und gesellschaftlicher Wandel*, επιμ. P. Scholz – D. Kah. Berlin 2004: 247-271.
- Κ. ΓΑΡΔΙΚΑ
  - 2) "Ιστοριογραφία και η ελεγχόμενη διεύρυνση της πολιτικής συμμετοχής", στο Π. Κιτρομηλίδης, Τ. Σκλαβενίτης (επ.), *Ιστοριογραφία της νεότερης και σύγχρονης Ελλάδας 1833-2002*. Πρακτικά Δ' Διεθνούς Συνεδρίου Ιστορίας, 2 τόμοι, Αθήνα 2004.
- Ό. ΚΑΤΣΙΑΡΔΗ-HERING
  - 3) «Gedanken zur Wiener Neogräzistik», στο *Wiener Byzantinistik und Neogräzistik (Byzantina et neograeca Vindobonensia)*, Band XXIV, Beiträge zum Symposium Vierzig Jahre Institut für Byzantinistik und Neogr'azistik der Univ. Wien im Gedenken an Herbert Hunger (Wien, 4- 7 Dez. 2002), Hrsg: Wolfram Hörander, Johannes Koder, Maria Stassinopoulou, Verlag der österr. Akademie der Wissenschaften, Wien 2004, 35-44.
  - 4) «Il mondo europeo degli intellettuali Greci della Diaspora (sec. XVIII ex.—XIX in.)», στο *Nicolò Tommaseo: Popolo e nazioni. Italiani, Corsi, Greci, Illirici*. Atti del Convegno internazionale di Studi nel bicentenario della nascita di Nicol' o Tommaseo, Venezia 23—25 gennaio 2003, Roma- Padova- , Editrice Antenore, 2004, 69-85.
  - 5) «Η Λευκάδα στη βενετική χαρτογραφία (1686-1729)», στο *Χαρτογραφίες της Ανατολικής Μεσογείου*, Επιμ. Γιώργος Τόλιας και Δημήτρης Λούπης, ΚΝΕ/ΕΙΕ, Τετράδια Εργασίας 25/26, Αθήνα 2004, 93-133.
- Μ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΥΔΑΚΗ-ΚΙΤΡΟΜΗΛΙΔΟΥ
  - 6) «Πολυτελή έργα μικροτεχνίας στην Κρήτη της Βενετικής περιόδου: Ανέκδοτα ευρετήρια του 15^{ου} αιώνα από τη μονή του Αγίου Φραγκίσκου του Χάνδακα», *Πεπραγμένα Θ' Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου* (Ελούντα 2001) τόμ. Β2, Ηράκλειο (Εταιρία Κρητικών Ιστορικών Μελετών) 2004, σ. 315-325 και εικ. 1-9.
- Α. ΛΙΑΚΟΣ
  - 7) "The question of continuity in the Modern Greek Historiography" in P.Kitromilidis-Tr.Sklavenitis (Ed.) *Historiography of Modern and Contemporary Greece, 1833-2002*, Athens, Hellenic Centre of Research, 2004, Vol. 1, 53-65.

- Ν. ΜΠΟΖΑΝΑ-ΚΟΥΡΟΥ
  - 8) "Cycladic Naxian Late Geometric Pottery and History", στο : Maria Costaza Lentini (εκδ.), *Le Due Città di Naxos, Atti del Seminario di Studi, Giardini Naxos 29--31 Ottobre 2000* (Giardini Naxos 2004), 77- 87.
  - 9) "Η Τήνος κατά την Πρώιμη εποχή του Σιδήρου", στο: Ν. Σταμπολίδης- Α. Γιαννικουρή (εκδ.), *Το Αιγαίο στην Πρώιμη Εποχή του Σιδήρου, Πρακτικά του Διεθνούς Συμποσίου, Ρόδος 1-4 Νοεμβρίου 2002* (Αθήνα 2004), 427-436.
- Κ. ΜΠΟΥΡΑΖΕΛΗΣ
  - 10) "Some Remarks on the Koan *Asylos* (242 B.C.) against its International Background", in: K.Höghammar (ed.), *The Hellenistic Polis of Kos. State, Economy and Culture*, Uppsala 2004, 15-20.
  - 11) "Θεός εν ανθρώποις. Απολογισμοί και σκέψεις για τις απαρχές, την εξέλιξη και το περιεχόμενο της λατρείας των ελληνιστικών ηγεμόνων", *Πρακτικά της ΣΤ' Επιστημονικής Συνάντησης για την Ελληνιστική Κεραμική*, Αθήνα 2004, 29-40.
- Μ. ΝΤΟΥΡΟΥ-ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ
  - 12) «Οι Ιωαννίτες ιππότες και το πριγκιπάτο της Αχαΐας», Διεθνές Συμπόσιο "Ο μοναχισμός στην Πελοπόννησο από τον 4^ο έως τον 15^ο αιώνα", Αίγιο, 5-6 Μαΐου 2000, Πρακτικά, ΕΙΕ, Αθήνα 2004, 309-318.
  - 13) «Θεσμικά μορφώματα και κοινωνικές συσσωματώσεις στις φραγκοκρατούμενες περιοχές της Ρωμανίας. Το παράδειγμα της Κέρκυρας και του πριγκιπάτου της Αχαΐας», Ζ' Πανιώνιο Συνέδριο, Λευκάδα, 26-30 Μαΐου 2002, Πρακτικά, Αθήνα 2004, 435-443.
- Α. ΠΑΠΑΔΙΑ-ΛΑΛΑ
  - 14) «Συλλογικότητες και πόλη: ο θεσμός των αστικών κοινοτήτων στα Ιόνια Νησιά κατά την περίοδο της βενετικής κυριαρχίας», *Πρακτικά του Ζ' Πανιονίου Συνεδρίου, Λευκάδα 26-30 Μαΐου 2002*, Εταιρεία Λευκαδικών Μελετών, τ. Β', Αθήνα 2004, 445-456.
  - 15) «Η βενετοκρατία στον ιστοριογραφικό λόγο. Αντιλήψεις και ερμηνευτικές προσεγγίσεις», *Πρακτικά του Δ' Διεθνούς Συνεδρίου Ιστορίας: Ιστοριογραφία της νεότερης και σύγχρονης Ελλάδας. 1833-2002*, (Αθήνα, 29 Οκτωβρίου-3 Νοεμβρίου 2002), τ. Β', επιμέλεια Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης - Τριαντάφυλλος Σκλαβενίτης, Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών, Αθήνα 2004, 553-572.
- Δ. ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ
  - 16) «Εκδοτικοί οίκοι στην Αθήνα του 19ου αιώνα», *Το έντυπο ελληνικό βιβλίο, 15ος-19ος αιώνας*, Δελφοί, 16-20 Μαΐου 2001. Αθήνα 2004.
  - 17) «Η τσιγκογραφία στην Ελλάδα», *1ο Παγκόσμιο Συνέδριο Τυπογραφίας και Οπτικής Επικοινωνίας. Ιστορία - Θεωρία - Εκπαίδευση*, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Ιούνιος 2002. Θεσσαλονίκη 2004.

- Π. ΠΕΤΡΙΔΗΣ
- 18) «Βιοτεχνικές εγκαταστάσεις της πρώιμης βυζαντινής περιόδου στους Δελφούς», *Αρχαιολογικά Τεκμήρια Βιοτεχνικών Εγκαταστάσεων κατά τη Βυζαντινή Εποχή 5^{ος}-15^{ος} αιώνας*, Αθήνα 2004, σ. 243-256.
- Ε. ΠΛΑΤΩΝ
- 19) «Το Υστερομινωικό Ι ανάκτορο της Ζάκρου: μία «Κνωσός» έξω από την Κνωσό;», στο *Knossos: Palace, City, State*» (eds. G. Gadogan, E. Hatzaki and A. Vasilakis, British School at Athens Studies, no 12), London, 2004, 381-392.
- Ε. ΣΗΜΑΝΤΩΝΗ-ΜΠΟΥΡΝΙΑ
- 20) «Η χρήση του χρώματος στην ανάγλυφη κεραμική», στο Α. Γιαννικουρή, Ν. Σταμπολίδης (εκδ.), *«Το Αιγαίο στην πρώιμη εποχή του Σιδήρου»*, Πρακτικά Διεθνούς Συμποσίου, Ρόδος, 1-4 Νοεμβρίου 2002, Αθήνα 2004, 481-494.

6. Κεφάλαια σε συλλογικούς τόμους

- Π. ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗ
- 1) "Ascent to heroic or divine status: continuities and transformations" στο άρθρο "Heroisierung und Apotheose, W. Schuller & K. Buraselis (επιμ.), THESCRA 3 (2004).
- Κ. ΓΑΡΔΙΚΑ
- 2) "Η πολύπλευρη πολιτική κρίση", στο Σολωμού-Προκοπίου, Α., Βογιατζή, Ι. (επ.), Η Αθήνα στα τέλη του 19ου αιώνα. Οι Πρώτοι Διεθνείς Ολυμπιακοί Αγώνες, Αθήνα: Γενική Γραμματεία Ολυμπιακών Αγώνων-Ιστορική Εθνολογική Εταιρεία της Ελλάδος, 2004.
- Ν. ΓΚΙΟΛΕΣ
- 3) Εικονογραφικά θέματα στη βυζαντινή τέχνη εμπνευσμένα από την αντιπαράθεση και τα σχίσματα των δύο Εκκλησιών, στο Θωράκιον, αφιέρωμα στη μνήμη του Παύλου Λαζαρίδη, Αθήνα 2004, σ.263 - 284, πίν.85 - 92.
- Κ. ΚΑΡΑΠΛΗ
- 4) "Chelandion - Shalandi", *Treasures of Arab-Byzantine Navigation (7th-13th c.) / Θησαυροί της Αραβοβυζαντινής ναυσιπλοΐας (7ος-13ος αι.)*, Αθήνα 2004, 31-32.
- Α. ΛΙΑΚΟΣ
- 5) "La deuxième vie de la langue Grecque", *Les Langues Classiques: La gestion d'un capital culturel*, Athènes-Thessalonique, Centre de la Langue Grecque, 2004, 97-101.

6) "Modern Greek Historiography (1974-2000). The Era of Tradition from Dictatorship to Democracy" in Ulf Brunbauer (ed.), *(Re)Writing History. Historiography in Southeast Europe after Socialism*, Münster, LIT Verlag, 2004, 351-378.

• Ν. ΜΠΟΖΑΝΑ-ΚΟΥΡΟΥ

7) "Οι Οικισμοί των Σκοτεινών Χρόνων", στο: Α. Φ. Λαγόπουλος (επ.), *Η Ιστορία της Ελληνικής Πόλης*, Κεφ. ΙΑ (Αθήνα 2004), 147-162.

8) "Inscribed imports, visitors and pilgrims at the Archaic sanctuaries of Camiros", στο: *Χάρης Χαίρε, Μελέτες στη Μνήμη της Χ. Κάντζια, τ. Β* (Αθήνα 2004), 11-30.

Κ. ΜΠΟΥΡΑΖΕΛΗΣ

9) Editor of the chapters "Heroisierung" and "Apotheose", in: *Thesaurus Cultus et Rituum Antiquorum*, Los Angeles II (2004), 125-214

10) (author of the pp. 126-9, 158-74 therein).

• Κ. ΡΑΠΤΗΣ

11) "Auf dem Weg zum Niedergang? Österreichischer Hochadel im Ersten Weltkrieg am Beispiel der Familie Harrach", στο G. Schulz/M. Denzel (επιμ.), *Deutscher Adel im 19. und 20. Jahrhundert*, St. Katharinen 2004, 377-396.

7. Άλλες επιστημονικές εργασίες (όσες δεν υπάγονται στις παραπάνω κατηγορίες)

• Σ. ΑΝΕΖΙΡΗ

1) Κατάλογος επιγραφών από την Αρχαία Αλάσαρνα στο Γ. Κοκκορού-Αλευρά, *Αλάσαρνα Ι. Οι επιγραφές*. Αθήνα 2004: 109-122.

• Π. ΒΑΛΑΒΑΝΗΣ

2) Κατάλογος της Έκθεσης *Ηρακλής ήρωας μέγιστος*. Ο ήρωας των αγώνων, του περιβάλλοντος και του πολιτισμού (ΥΠΠΟ Αθήνα 2004).

3) Αθλητική αρχιτεκτονική. Εισαγωγικό κείμενο στον κατάλογο της έκθεσης *Αγών* (Αθήνα 2004). Μεταφράστηκε Αγγλικά και Κινεζικά.

4) Αναλογίες του προσώπου στην αρχαία ελληνική τέχνη και στη σύγχρονη επιστήμη (σε συνεργασία με τους Φ.Ν. Συνοδινό και Μ. Παπαγρηγοράκη), στο περ. *Οδοντοστοματολογική Πρόοδος*, 58, 2004, 267-285.

5) Αρχαιολογικός οδηγός με τίτλο *Ολυμπία και Ολυμπιακοί αγώνες* (σε συνεργασία με την Ισμ. Τριάντη, 2004).

• Α. ΚΟΛΙΑ-ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗ

6) «Το Βυζάντιο και οι σταυροφορίες. Οι πολιτικές και ιδεολογικές συνέπειες των σταυροφοριών στις σχέσεις του Βυζαντίου με τη Δύση» [σε ηλεκτρονική μορφή, στο πλαίσιο Προγράμματος εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Αθηνών (e-learning) με θέμα «Ελληνισμός και Δύση»].

- Μ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΥΔΑΚΗ-ΚΙΤΡΟΜΗΛΙΔΟΥ
- 7) Λήμματα στον κατάλογο *Pinacoteca Civica di Vicenza. Dipinti del XVII e XVIII secolo. Catalogo scientifico delle collezioni II*, επιμ. Μ. Ε. Avagnina, Μ. Binotto και G. C. F. Villa, Cinisello Balsamo, Milano 2004, σελ. 325-326 και 448-449, αρ. 295 και 420.
- Τ. ΜΑΝΙΑΤΗ-ΚΟΚΚΙΝΗ
- 8) Η Οικονομία του Βυζαντίου και ο αντίκτυπος της παρουσίας των Λατίνων στον βυζαντινό χώρο (11^{ος}-15^{ος} αι.), στο *Ελληνισμός και Δύση - Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα του Πανεπιστημίου Αθηνών για την Εξ Αποστάσεως Συμπληρωματική Εκπαίδευση (e-learning)*, σε ηλεκτρονική μορφή (<http://elearn.elke.uoa.gr>) και σε έντυπη, Αθήνα, τ. Β', 2004, 83-109 και 262-263.
- Κ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ
- 9) Συμμετοχή στο «Πρόγραμμα συμπληρωματικής εκπαίδευσης με τη χρήση καινοτόμων μεθόδων εξ αποστάσεως εκπαίδευσης (e-learning)» του Πανεπιστημίου Αθηνών, στο μάθημα «Βυζάντιο και Δύση», με θέμα «Διπλωματικές σχέσεις του Βυζαντίου με τη Δύση: Επιγαμίες – Πολιτισμικές επιδράσεις (8ος-11ος αι.)», Αθήνα 2004, 143-165.
- Π. ΠΟΛΥΧΡΟΝΑΚΟΥ-ΣΓΟΥΡΙΤΣΑ
- 10) Λήμματα στο *CMS, Band V. Kleinere Griechische Sammlungen, Supplementum 3, 1, 191, 193 – 198 (Nr. 92 – 97)* (Σφραγιδόλιθοι από το Μυκηναϊκό νεκροταφείο των Γλυκών Νερών Αττικής). 2004.
- Ε. ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
- 11) «Ελλάδα και Ευρώπη, 1945-2000», κείμενο διδακτικού υλικού στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Προγράμματα συμπληρωματικής εκπαίδευσης με τη χρήση μεθόδων εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, *Ελληνισμός και Δύση τόμος Γ'* (Αθήνα: Πανεπιστήμιο Αθηνών, 2004), 223-261.
- 12) «Ο Ε. Βενιζέλος και η ελληνοτουρκική προσέγγιση του 1930: περιστασιακός ελιγμός ή τμήμα μίας ευρύτερης στρατηγικής;», στο *Διαλέξεις Λαϊκού Πανεπιστημίου*, αρ. 17, *Θέματα θρησκευτικά-εκκλησιαστικά – Σολωμός και Ρήγας – Ελληνοτουρκικές σχέσεις* (Λευκωσία: Δήμος Λευκωσίας, 2004), 71-84 [πρόγραμμα διαλέξεων του έτους 1998].
- Ε. ΧΡΗΣΤΟΥ
- 13) e-learning: Πρόγραμμα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Αθηνών: «Ελληνισμός και Δύση». Θέμα μελέτης: «Οι σχέσεις Ανατολικής και Δυτικής Εκκλησίας μεταξύ 8^{ου} και 11^{ου} αι.», Αθήνα 2004, 167-189 (το πρόγραμμα έχει αναρτηθεί στο διαδίκτυο από το 2004 και συνεχίζεται).

8. Ανακοινώσεις σε επιστημονικά συνέδρια (με κριτές) χωρίς πρακτικά (ή και όταν η ανακοίνωση δεν εστάλη για δημοσίευση παρόλο που το συνέδριο εξέδωσε πρακτικά)

- Π. ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗ
  - 1) 2004 Στρογγυλή Τράπεζα στην Γαλλική Αρχαιολογική Σχολή της Ρώμης με θεματική «les frontières du profane».
- Κ. ΓΑΓΑΝΑΚΗΣ
  - 2) 3^ο Διεθνές Σεμινάριο Ευρωπαϊκής Ιστορίας, "Religions in Conflict. From Polemics to Wars, Late Antiquity – 18th Century", Βόλος, 11-13 Ιουνίου 2004. Εισήγηση με θέμα "Religious zeal and Political Expediency on the Eve of the French Wars of Religion".
- Κ. ΓΑΡΔΙΚΑ
  - 3) "Malaria in the Mediterranean: the role of humans", First Annual CAIA Workshop on Mediterranean Studies, Contemporary Trends in Mediterranean History and Anthropology, March 12-13, 2004, York University and University of Athens, Athens.
- Ν. ΓΙΑΝΤΣΗ
  - 4) «Το δυτικό μοντέλο αστικής ανάπτυξης και η Κωνσταντινούπολη». ΚΕ' Πανελλήνιο Ιστορικό Συνέδριο (Ελληνική Ιστορική Εταιρεία). Θεσσαλονίκη, , 2004, ΑΠΘ.
  - 5) «Constantinople et l'Occident: aux origines de la narration orientaliste». Διεθνές συνέδριο με θέμα «La conquête de Constantinople: L'événement, sa portée et ses échos (1453-2003)». Πανεπιστήμιο Τύνιδας σε συνεργασία με το Center for Economic and Social Research (CERES). Τύνιδα, 2004.
- Μ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΥΔΑΚΗ-ΚΙΠΡΟΜΗΛΙΔΟΥ
  - 6) «Αδημοσίευτες εικόνες από τη Συλλογή Σπ. Χαροκόπου της Κοργιαλενείου Βιβλιοθήκης Αργοστολίου», ΣΤ' Διεθνές Πανιώνιο Συνέδριο (Ζάκυνθος 1997), Πρακτικά, τόμ. Δ', Αθήνα 2004, σελ. 353-354 (περίληψη).
  - 7) «Επαγγελματική δράση και συμπεριφορές ζωγράφων, αργυροχρυσόχων και άλλων τεχνιτών στη βενετική Κρήτη (14^{ος}-17^{ος} αι.)», *Ανιχνεύοντας επαγγελματικές δραστηριότητες και τεχνικές σε τεκμήρια του παρελθόντος*, Εικοστό Σεμινάριο του Ινστιτούτου Νεοελληνικών Ερευνών (Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών) και του Επιστημονικού και Μορφωτικού Ιδρύματος Κυκλάδων, Ερμούπολη Σύρου, 9 Ιουλίου 2004.
- Α. ΛΙΑΚΟΣ
  - 8) 2004, November 25-28, Budapest, ESF, The relationship between regional history and national history, "Historical Time and National Space in Greece".

- Τ. ΜΑΝΙΑΤΗ-ΚΟΚΚΙΝΗ
- 9) Φοιτητής και Ιστορία: Η Ιστορία στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών, με παρουσίαση 2 πινάκων σε διαφάνειες. – Εισήγηση στην Ημερίδα Ιστορικών (ΑΕΙ, ΜΕ και Παιδαγωγικού Ινστιτούτου), που οργάνωσε ο Τομέας Ιστορίας, *Διάλογος για την Ιστορία: Ιστορική παιδεία και ιστορικός στο σύγχρονο εκπαιδευτικό μας σύστημα* (Φιλοσοφική Σχολή Π. Α., 15 Μαΐου 2004).
- Ν. ΜΠΟΖΑΝΑ-ΚΟΥΡΟΥ
- 10) "Attic, Euboean and Cycladic Late Geometric Pottery: Technological Variations and Workshop Attributions" (συνεργασία με Ε. Αλούπη), στο: "Ωρωπός και Εύβοια κατά τους Πρώιμους Ιστορικούς Χρόνους", Διεθνής Στρογγυλή Τράπεζα, Πανεπιστήμιο Βόλου, Βόλος, 18-20 Ιουνίου 2004.
- Μ. ΝΤΟΥΡΟΥ-ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ
- 11) "The Albanians in Romania according to latin sources of the 13th and the 14th century", IX Congres International d' Etudes Sud-Est Europeen, Tirana, 30 Aug.- 3 Sept. 2004.
- Ο. ΠΑΛΑΓΙΑ
- 12) "Snakes and hands: votive reliefs in local stone from Messene," *Croyance Populaires. Rites et Représentations en Méditerranée Orientale*, Παν/μιο της Lille, 2004.
- Γ. ΠΑΠΑΔΑΤΟΣ
- 13) International Conference "Metallurgy in the Aegean", University of Crete, Rethymnon. Oral presentation: *New evidence for the beginning of metallurgy in Crete. The excavation at Kephala Petras, Siteia.*
- Α. ΠΑΠΑΔΙΑ-ΛΑΛΑ
- 14) (σε συνεργασία με την Όλγα Κατσαρδή-Hering), «Το επάγγελμα του Ιστορικού: Ιστορικός και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Πρόσβαση, επιστημονική ταυτότητα, διδακτικά πεδία», *ΗΜΕΡΙΔΑ Διάλογος για την Ιστορία: Ιστορική Παιδεία και Ιστορικός στο σύγχρονο εκπαιδευτικό μας σύστημα*, Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας. Τομέας Ιστορίας. Φιλοσοφική Σχολή Πανεπιστημίου Αθηνών, Αθήνα, 15 Μαΐου 2004.
- Δ. ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ
- 15) «Μάρμαρο Διονύσου και ελληνική γλυπτική. Μια μακραίωνη αδιάκοπη συμπόρευση», *Συμπόσιο Γλυπτικής 2004.*
- Ε. ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗ-ΣΕΡΜΠΕΤΗ
- 16) «Νομίσματα από την Αγορά των Ονιαδών» *Πρακτικά Β' Διεθνούς Ιστορικού και Αρχαιολογικού Συνεδρίου Αιτωλοακαρνανίας*. Αγρίνιο (2004), σσ. 293-309, πίν. 4 (with English summary).

- Π. ΠΕΤΡΙΔΗΣ
17) «Αστικές επαύλεις στους πρωτοβυζαντινούς Δελφούς», 24^ο Συμπόσιο Βυζαντινής και Μεταβυζαντινής Αρχαιολογίας και Τέχνης της ΧΑΕ, Αθήνα, Μάιος 2004 (Πρόγραμμα και Περιλήψεις εισηγήσεων και ανακοινώσεων, σ. 77-78).
- Π. ΠΟΛΥΧΡΟΝΑΚΟΥ-ΣΓΟΥΡΙΤΣΑ
18) «Athletes and Athletic Competitions in the Aegean of the 2nd Millenium BC.», *Humanism in Action , International Conference of the Association of Fulbright Scholars*, Athens October 8- 10, 2004 (χωρίς πρακτικά).
- Κ. ΡΑΠΤΗΣ
19) 24-27/3/2004, Βερολίνο, 5th European Social Science History Conference [Network: Elites, Session: Elite Identities in the 19th and early 20th century]. Τίτλος ανακοίνωσης: A highly resistant elite group? Continuities and Discontinuities in the life, status and social significance of an Austrian high nobility family during and after the First World WarK.
- Ε. ΧΡΗΣΤΟΥ
20) Ημερίδα του Τομέα της Ιστορίας του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών, με θέμα *Διάλογος για την Ιστορία. Ιστορική παιδεία και ιστορικός στο σύγχρονο εκπαιδευτικό μας σύστημα* (15 Μαΐου 2004). Θέμα ανακοίνωσης: «Φοιτητής και Ιστορία. Επισημάνσεις για τη μαθησιακή πορεία του φοιτητικού δυναμικού της Φιλοσοφικής Σχολής στο γνωστικό πεδίο της Ιστορίας».

9. Βιβλιοκρισίες

- Ν. ΜΠΟΖΑΝΑ-ΚΟΥΡΟΥ
1) Καραγιώργη, Κύπρος. *Το σταυροδρόμι της Ανατολικής Μεσογείου 1600-500 π.Χ.*, Αθήνα 2002, Ελληνική Μετάφραση στις Εκδόσεις Καπόν. ISBN 960- 7037-24-3. 227 σελ. 425 πίν., *Αρχαιογνωσία* 12 (2003-4), 319-313.
- 2) W. Johanowsky, *Il Santuario sull' acropoli di Gortina,II* , SAIA 2002, *Αρχαιογνωσία* 12 (2003-4), 325--330.
- Κ. ΜΠΟΥΡΑΖΕΛΗΣ
3) W. Huss, *Ägypten in hellenistischer Zeit* (München 2001), *ΑΡΧΑΙΟΓΝΩΣΙΑ* 12 (2003/4), 359-62.
- Π. ΠΟΛΥΧΡΟΝΑΚΟΥ-ΣΓΟΥΡΙΤΣΑ
4) Βιβλιοκρισία της μελέτης, E. Karantzali, *The Mycenaean Cemetery at Pylona on Rhodes*, with contributions by: P. J. P. McGeorge, M. Ponting, H. Mangou, D. de Wild, BAR International Series 988, Oxford 2001, 129 pp, 2 maps, 42 figs., 2

colour + 77 black and white pls (ISBN 1 84171 273 6), *Αρχαιογνωσία*, τόμος 12, 2003 – 2004, 315 – 317.

- Β. ΣΕΙΡΗΝΔΟΥ

- 5) «Clio in the Balkans. The Politics of History Education, ed. Christina Koulouri (Thessaloniki: Center for Democracy and Reconciliation in Southeast Europe 2002)», *Österreichische Osthefte* 46 (2004), 196-199.

- Χ. ΦΛΑΪΣΕΡ

- 6) Mark Mazower (επίμ.): *After the War was Over. Reconstructing the Family, Nation and State in Greece, 1943 – 1960*. Princeton Univ. Press, 2000, στο: *Επιστήμη και Κοινωνία. Επιθεώρηση πολιτικής και ηθικής θεωρίας*, τχ. 11, 2003/4, 270-281.

- Ε. ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

- 7) Ξανθίππη Κοτζαγεώργη-Ζυμάρη (επιμ.), *Η Βουλγαρική Κατοχή στην Ανατολική Μακεδονία και τη Θράκη, 1941-1944* στο *Southeast European and Black Sea Studies*, 4/3 (2004), 518-519.
- 8) Β. Κόντης, Γ. Μουρέλος, Κ. Παπουλίδης, Μ. Γ. Προζουμέντσικοφ, Ν. Ντ. Σμιρνόβα, Ν. Γ. Τομιλίνα (επιμ.), *Σοβιετική Ένωση και Βαλκάνια στις Δεκαετίες 1950 και 1960 (Συλλογή Εγγράφων)* στο *Southeast European and Black Sea Studies*, 4/3 (2004), 520-521.

10. Άλλα (εκπομπές λόγου του ραδιοφώνου και της τηλεόρασης, εκπαιδευτικές ταινίες, δημοσιευμένες διαλέξεις, αρθρογραφία στον ημερήσιο και περιοδικό τύπο, βιβλία μη-επιστημονικού περιεχομένου)

- Π. ΒΑΛΑΒΑΝΗΣ

- 1) Βιβλίο με τίτλο *Ταξίδι χωρίς τέλος* (σε συνεργασία με τον Διον. Σιμόπουλο. Ευγενίδειο Πλανητάριο, 2004).
- 2) Ο Ηρακλής αντέχει στο μύθο, *ΤΟ ΒΗΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ* 1-2-2004. Παρουσίαση της 'στρωματογραφίας' του μύθου του Ηρακλή σε όλη τη διάρκεια της αρχαιότητας, με αφορμή την έκθεση στο Μουσείο Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας.
- 3) Παναθήναια. Η μεγάλη εορτή της αρχαίας Αθήνας, στον τόμο του περ. *CORPUS* 'Τα στάδια στην αρχαία Ελλάδα' (2004) 64-71.
- 4) Αγώνες παιδων, στο αφιέρωμα του ένθετου *ΕΠΤΑ ΗΜΕΡΕΣ* της *ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗΣ* *Παιδί και Ολυμπιακοί αγώνες*, 29 Αυγ. 2004, 3-5.
- 5) Αθλητική Αρχιτεκτονική, στο αφιέρωμα *ΕΠΤΑ ΗΜΕΡΕΣ* της *ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗΣ* *Αγών. Το πνεύμα της άμιλλας στους αρχαίους Έλληνες*, 27 Ιουν. 2004, 8-10.
- 6) Η ακτινοβολία του μαντείου των Δελφών, στο αφιέρωμα του ένθετου *ΕΠΤΑ ΗΜΕΡΕΣ* της *ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗΣ* *Η Αγωνία της πρόγνωσης*, 28 Νοε. 2004, 11-14.

- Σ. ΚΑΛΟΠΙΣΗ-ΒΕΡΤΗ
  - 7) Παρουσίαση του βιβλίου *Θωράκιον*. Αφιέρωμα στη μνήμη Παύλου Λαζαρίδη στο Εικοστό Τέταρτο Συμπόσιο της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας, Αθήνα 8 Μαΐου 2004.
- Μ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΥΔΑΚΗ-ΚΙΤΡΟΜΗΛΙΔΟΥ
  - 8) Επιμέλεια του αφιερώματος *Μνήμη Νικολάου Β. Δρανδάκη (1915-2004)*, περιοδικό *Αντί* (Αθήνα), αρ. 816 (Απρίλιος 2004), σελ. 36-45 (με κείμενα μαθητών και συνεργατών του).
  - 9) «Οι βυζαντινές εικόνες και οι Κρητικοί ζωγράφοι στο έργο του Ν. Δρανδάκη», *Μνήμη Νικολάου Β. Δρανδάκη (1915-2004)*, επιμ. Μ. Κωνσταντουδάκη-Κιτρομηλίδου, περιοδικό *Αντί* (Αθήνα), αρ. 816 (Απρίλιος 2004), σελ. 45.
- Ν. ΜΠΙΡΓΑΛΙΑΣ
  - 10) (12 Φεβρουαρίου), Παρουσίαση του βιβλίου του Σ. Πρέσφιλντ *Άνεμοι Πολέμου*, που οργανώθηκε από την «Ελληνική Λέσχη Βιβλίου», Ιταλικό Εμπορικό Επιμελητήριο.
  - 11) (17 Δεκεμβρίου), Οργάνωση της παρουσίασης του βιβλίου του S. Hodgkinson, *Ιδιοκτησία και πλούτος στη Σπάρτη της κλασικής εποχής*, στον εκδοτικό οίκο Πατάκη.
  - 12) (20 Οκτωβρίου), Θέμα ομιλίας: «Η αρχαία ελληνική ιστορία στο Ε- ΙΣΤΟΡΙΚΑ», Παλαιά Βουλή.
- Ν. ΜΠΟΖΑΝΑ-ΚΟΥΡΟΥ
  - 13) «Πάρις Πρέκας, ο άνθρωπος», στο: *Πάρις Πρέκας ο ζωγράφος* (Αθήνα 2004), 21-27.
- Ε. ΠΛΑΤΩΝ
  - 14) «Δαίδαλος: ένας "προϊστορικός Leonardo"» (άρθρο δημοσιευμένο στην εφημερίδα «Μίτος», τον Ιανουάριο του 2004).
- Π. ΠΟΛΥΧΡΟΝΑΚΟΥ-ΣΓΟΥΡΙΤΣΑ
  - 15) «An Outline of the Aegean Late Bronze Age». Ομιλία στο Πανεπιστήμιο του Koper στη Σλοβενία. Δημοσιεύθηκε στο περιοδικό του Πανεπιστημίου, *Glasnik* (Institucionalno Poročilo ZRS Koper).
- Κ. ΡΑΠΤΗΣ
  - 16) «Το επάγγελμα του Ιστορικού: Προοπτικές και νέες κατευθύνσεις», *ΤΟ ΒΗΜΑ*, 11 Ιουλίου 2004, 78 Α42-79 Α43.
- Ε. ΧΡΗΣΤΟΥ
  - 17) «Δημήτριος Χαλκοκονδύλης» στο ένθετο τεύχος «Ιστορικά» της καθημερινής απογευματινής εφημερίδας *Ελευθεροτυπία*, με θέμα «Έλληνες διαπρέψαντες στη Δύση κατά το 15^ο αιώνα» (τ. 29^{ης} Ιανουαρίου 2004).

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ 2005

1. Βιβλία / Μονογραφίες

- Π. ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗ

1) *Ιουλιανός: μια βιογραφία*, ΜΙΕΤ 2005, 2^η έκδοση επαυξημένη [α' έκδ. 2001].

- Ν. ΓΚΙΟΛΕΣ

2) *Η Αθήνα στους πρώτους χριστιανικούς αιώνες. Πολεοδομική εξέλιξη*, Αθήνα 2005, σ.142, εικ.75.

- Μ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΥΔΑΚΗ-ΚΙΤΡΟΜΗΛΙΔΟΥ

3) *Οι ναοί της Παναγίας Ποδύθου και της Θεοτόκου (ή του Αρχαγγέλου) στη Γαλάτα, Λευκωσία* (Πολιτιστικό Ίδρυμα Τραπέζης Κύπρου, Ιερά Μητρόπολις Μόρφου, Τμήμα Αρχαιοτήτων Κύπρου) 2005 (συνεργασία: Δ. Μυριανθεύς), σελ. 90, με εικόνες και σχέδια. Το βιβλίο εκδόθηκε και στην αγγλική: *The Churches of the Virgin Podythou and of the Theotokos (or of the Archangel) in Galata, Nicosia* 2007 και τη γερμανική: *Die Kirchen der Panagia Podythou und der Theotokos (oder des Erzengels) in Galata, Lefkosia* 2007.

- Α. ΛΙΑΚΟΣ

4) *Πώς στοχάστηκαν το έθνος αυτοί που ήθελαν να αλλάξουν τον κόσμο*, Αθήνα Πόλις, 2005.

- Κ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ

5) *Η γυναίκα στη μέση βυζαντινή εποχή. Κοινωνικά πρότυπα και καθημερινός βίος στα αγιολογικά κείμενα* (Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών / Ινστιτούτο Βυζαντινών Ερευνών. Μονογραφίες 6), Αθήνα 2005 (376).

- Μ. ΝΤΟΥΡΟΥ-ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ

6) *Το φραγκικό πριγκιπάτο της Αχαΐας (1204-1432). Ιστορία. Οργάνωση. Κοινωνία*, Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2005.

- Γ. ΠΑΠΑΔΑΤΟΣ

7) *Tholos Γ, A Prepalatial Tholos Tomb at Archanes-Phourni, Crete*. INSTAP Academic Press, Philadelphia.

- Δ. ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ

8) «*Μικρές Χαλκογραφίες*» του Γιώργου Σταθόπουλου από το Εργαστήριο Χαρακτικής του Ηλία Ν. Κουβέλη. Αθήνα 2005.

- Ε. ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

- 9) *Στρατηγικές του Κυπριακού: η δεκαετία του 1950* (Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη, 2005), σελίδες 431.

2. Επιστημονική επιμέλεια βιβλίων και συλλογικών τόμων

- Τ. ΜΑΝΙΑΤΗ-ΚΟΚΚΙΝΗ

- 1) *Κλητόριον εις μνήμην Νίκου Οικονομίδη* [σε συνεργασία με την συνάδελφο Φλ. Ευαγγελάτου-Νοταρά], Αθήνα - Θεσσαλονίκη 2005, 470.

- Ο. ΠΑΛΑΠΠΑ

- 2) *Ludwig Ross und Griechenland* (Rahden 2005) (σε συνεργασία με τον Η. R. Goette).

- Δ. ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ

- 3) *Η Συλλογή της Alpha Bank. Ζωγραφική - Χαρακτική - Γλυπτική*. Αθήνα 2005.

- Ε. ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

- 4) (επιμέλεια-κείμενα), *Πανελλήνιος Ένωσης Αγωνιζομένων Νέων – ΠΕΑΝ. Μυστικός Τύπος της Κατοχής, ειδικό μέρος: έντυπα, δελτία ειδήσεων, προκηρύξεις* (Αθήνα, Εταιρεία Μελέτης Ελληνικής Ιστορίας, 2005), σελίδες 153.

3. Επιστημονικά περιοδικά με ανώνυμους κριτές ή με εκδοτική επιτροπή

- Π. ΒΑΛΑΒΑΝΗΣ

- 1) *Γλαύκες επί δίσκων, Nikephoros 18, 2005, 91-102.*

- Κ. ΓΑΡΔΙΚΑ

- 2) "History of Malaria in Modern Greece", *Research Reports from the Rockefeller Archive Center* (Winter 2004/2005): 14-18.

- Γ. ΚΟΚΟΡΟΥ-ΑΛΕΥΡΑ

- 3) Τα αρχαία λατομεία μαρμάρου της Προκοννήσου στην Προποντίδα», *Αρχαιογνωσία* 13, 2005, 155-195 (συνεργασία).

- Β. ΚΟΥΤΑΒΑ-ΔΕΛΗΒΟΡΙΑ

- 4) *Hiérarchie des couleurs et couronne impériale*, *Byzantion* 75 (2005), 236-249.

- Κ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ

- 5) «Gli uffici di Sanità delle Isole Ionie durante il Seicento e il Settecento», *Studi Veneziani*, n.s. XLIX (2005), 379-391.

- Ε. ΜΑΝΤΖΟΥΡΑΝΗ

- 6) "The Klimataria building reconsidered", *AJA*, 109, 2005, 743-776.
- 7) "Achladia and Epáno Zakros: A re-examination of the architecture and topography of two possible Minoan villas in East Crete", *Opuscula Atheniensiá*, 30, 2005, 99-125.
- 8) "Megalithic versus status the architectural design and masonry of exceptional Late Minoan I buildings in East Crete", *Mediterranean Archaeology and Archaeometry*, 2005, Vol. 5, No. 2, 35-48.

- Ν. ΜΠΟΖΑΝΑ-ΚΟΥΡΟΥ

- 9) "Ten Years of Archaeological Research at Xobourgo (Island of Tenos in the Cyclades)", *Bulletin of the AAIA* 3, 2005, 23-29.

- Μ. ΝΤΟΥΡΟΥ-ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ

- 10) Οι Δυτικοί στην Πελοπόννησο μετά την Δ' σταυροφορία. Το παράδειγμα της βαρονίας Πατρών, *Μνημοσύνη* 16 (2003-2005), 232-240.

- Ο. ΠΑΛΑΓΓΙΑ

- 11) "A new interpretation of Menander's image by Kephisodotos II and Timarchos," *ASAtene* 83, 2005, 287-96.

- Λ. ΠΑΛΑΙΟΚΡΑΣΣΑ-ΚΟΠΙΤΣΑ

- 12) «Ein weiblicher Kopf aus Andros in Berlin», *Athenische Mitteilungen* 120, 2005, 295-303.

- Ε. ΠΛΑΤΩΝ

- 13) "Εργασίες Συντήρησης και Μελέτης Ευρημάτων Ανασκαφών Ζάκρου", ΠΑΕ 2005, 119-124.

- Π. ΠΟΛΥΧΡΟΝΑΚΟΥ-ΣΓΟΥΡΙΤΣΑ

- 14) «Μυκηναϊκά πήλινα πλακίδια: Ένα νέο εύρημα από τα Γλυκά Νερά», *AAA* 35- 38 (2002-2005), 199 - 204.

- Ε. ΣΗΜΑΝΤΩΝΗ-ΜΠΟΥΡΝΙΑ

- 15) «Un masque humain à Hyria de Naxos, nouveau témoignage de contacts chypriotes», *BCH* 128-129 (2004-2005), 119-132.

- Κ. ΡΑΠΤΗΣ

- 16) "Discord or Achievement? Reflections on the Habsburg Empire, 1848-1918", *Historiein/ιστορειν*, 5 (2005), 118-129.
- 17) "Adel und Politik in der Habsburgermonarchie und in ihren Nachbarländern im 18. bis 20. Jahrhundert", *Bohemia (A Journal of History and Civilisation in East Central Europe)*, 46 (2005), 1, 187-191.

- Β. ΣΕΙΡΗΝΙΔΟΥ

- 18) «Βαλκάνιοι έμποροι στην αψβουργική μοναρχία (18ος – μέσα 19ου αιώνα). Εθνοτικές ταυτότητες και ερευνητικές αμηχανίες», στο: Μ. Α. Στασινοπούλου – Μ.-

Χ. Χατζηϊωάννου (επιμ.), *Διασπορά-Δίκτυα-Διαφωτισμός*, [τετράδια εργασίας 28], Αθήνα 2005, 53-82.

- Χ. ΦΛΑΪΣΕΡ

19) Deutsche 'Wiedergutmachung' in Griechenland, περ. *Geschichte in Wissenschaft und Unterricht*, 56: 5/6 (2005), 308-315.

- Ε. ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

20) «Cyprus at the Crossroads, 1959-63», *European History Quarterly*, 35 (2005), 523-540.

21) «Οι πίκρες της ωριμότητας: ο Γιώργος Θεοτοκάς και το ελληνικό πολιτικό σύστημα, 1950-1966», *Νέα Εστία*, 158 (2005), 1015-1031.

22) «Προετοιμάζοντας τον κυπριακό ένοπλο αγώνα: από την αντίσταση στον κύκλο του '53», *Επιστημονική Επετηρίς της Κυπριακής Εταιρείας Ιστορικών σπουδών*, 7 (2005), 301-320.

4. Επιστημονικά περιοδικά χωρίς κριτές

- Κ. ΚΑΡΑΠΛΗ

1) "Mit Gott in die Schlacht", *Glaube in der 2. Welt*, 33, Nr. 7-8 (2005), 28-29.

5. Πρακτικά συνεδρίων με κριτές (όταν γίνεται δημοσίευση της ανακοίνωσης με τη μορφή επιστημονικού άρθρου)

- Σ. ΑΝΕΖΙΡΗ

1) «Étude préliminaire sur le culte privé des souverains hellénistiques: remarques méthodologiques, questions sur la pratique», στο «*Ιδίαί και δημοσία*». *Les cadres 'privés' et 'publics' de la religion grecque antique. Actes du IXe colloque du CIERGA tenu à Fribourg, 8-10 septembre 2003*, επιμ. V. Dasen – M. Piérart. Kernos Suppl. 15. Liège 2005: 219-233.

- Ν. ΓΙΑΝΤΣΗ

2) Επιστημονικό Συμπόσιο με θέμα «Μύθοι και Ιδεολογήματα στη σύγχρονη Ελλάδα», Διοργάνωση Εταιρεία Σπουδών Νεοελληνικού Πολιτισμού και Γενικής Παιδείας της Σχολής Μωραΐτη :«Ο φωτεινός κόσμος της Οδύσσειας και ο σκοτεινός Μεσαίωνας», Πρακτικά Συνεδρίου, Αθήνα 2005, 111-124.

- Ν. ΓΚΙΟΛΕΣ
  - 3) Byzantine Influence on German Art at the Time of the Ottonian Dynasty, circa 1000, *The Eastern Roman Empire and the Birth of the Idea of State in Europe* (European Public Law Series LXXX), London 2005, σ. 119-145, εικ. 28.
- Σ. ΚΑΛΟΠΙΣΗ-ΒΕΡΤΗ
  - 4) "Representations of the Virgin in Lusignan Cyprus", στο M. Vassilkaki, ed., *Images of the Mother of God. Perceptions of the Theotokos in Byzantium*. Aldershot 2005, 305-319.
- Ό. ΚΑΤΣΙΑΡΔΗ-HERING
  - 5) «Μετανάστευση και μεταφορά τεχνικών στην Κεντρική Ευρώπη (μέσα 18ου-αρχές 19ου αιώνα)», στο *Τετράδια εργασίας*, αρ 28, επιμ. Μαρία Στασινοπούλου – Μαρία-Χριστίνα Χατζηϊωάννου, ΙΝΕ/ΕΙΕ, Αθήνα 2005, 115-125.
- Μ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΥΔΑΚΗ-ΚΙΤΡΟΜΗΛΙΔΟΥ
  - 6) "Notes on El Greco's *Resurrection* in Santo Domingo el Antiguo", *El Greco. The First Twenty Years in Spain. Proceedings of the International Symposium* (Rethymno, Crete 1999), επιμ. N. Hadjinicolaou, Rethymno (University of Crete) 2005, σελ. 37-52, με εικ. 1-19b.
- Ν. ΜΠΙΡΓΑΛΙΑΣ
  - 7) «Nabis: un prince hellénistique?», Alonso Troncoso, V. (επιμ.), *Διάδοχος της βασιλείας. La figura del successor en la realeza helenística*, Universidad de Madrid, 2005, 139-151.
  - 8) «Le *Nomos* chez Hérodote et Thucydide», Sineux S. (επιμ.), *Le législateur et la loi dans l'Antiquité*, Caen, 2005, 63-75.
  - 9) «Guerre et identité politique à Sparte» Meissner B., Schmitt O., Sommer M. (επιμ.), *Krieg – Gesellschaft – Institution*, Berlin, 2005, 267-287.
- Ν. ΜΠΟΖΑΝΑ-ΚΟΥΡΟΥ
  - 10) "Early Iron Age Greek Imports in Italy. A Comparative Approach to a Case Study", στο: *Oriente e Occidente: Metodi e Disciplina a Confronto, riflessioni sulla cronologia dell'età del ferro italiana*, *Mediterranea, Quaderni di Archeologia Etrusco-Italica* I - 2004 (Roma 2005), 497-515.
  - 11) "Horse-bird Askoi from Carthage. A case-study of cultural interrelations in Early Iron Age Mediterranean", *Atti del V Congresso Internazionale di Studi Fenici e Punic*, Marsala-Palermo, 2-8 Ottobre 2000 (Palermo 2005), I, 247-258.
  - 12) "Τήνος-Ξώμπουργο. Νεώτερα για το τείχος", στο: Σ. Ημελλος (εκδ), *Πρακτικά του Β Κυκλαδολογικού Συνεδρίου*, Θήρα 31 Αυγ.- 3 Σεπτ. 1995 (Αθήνα 2005), 187-223.

- Κ. ΜΠΟΥΡΑΖΕΛΗΣ
  - 13) "Από την ελληνιστική στη ρωμαϊκή διπλωματία ή στον κύκλον τα στενέματα", στο: "Διπλωματία και πολιτική. Ιστορική Προσέγγιση" (επιστ. επιμ. Σ. Πατούρα-Σπανού), Αθήνα / ΕΙΕ 2005, 19-27.
  - 14) "Kronprizentum und Realpolitik. Bemerkungen zur Thronanwartschaft, Mitregentschaft und Thronfolge unter den ersten vier Ptolemäern", in: V. Alonso Troncoso (ed.), ΔΙΑΔΟΧΟΣ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ. *La figura del sucesor en la realeza helenística*, Madrid 2005 (Gerión Anejos, IX), 91-102.
- Ο. ΠΑΛΑΓΓΙΑ
  - 15) "Λουδοβίκος Ροσσ, πρώτος καθηγητής αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών», στο Η. R. Goette –Ο. Παλαγγιά (επιμ.), *Ludwig Ross und Griechenland* (Rahden 2005) 263-73.
- Δ. ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ
  - 16) «Έλληνες σκιτσογράφοι-γελοιογράφοι του ημερήσιου και περιοδικού Τύπου: Κωνσταντινούπολη - Αθήνα, 20ός αιώνας», *Ο ελληνικός Τύπος, 1784 ως σήμερα. Ιστορικές και θεωρητικές προσεγγίσεις*, Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, 23-25 Μαΐου 2002 . Αθήνα 2005.
- Ε. ΠΛΑΤΩΝ
  - 17) «Αινιγματικό χάραγμα από τις ανασκαφές της 4^{ης} Ε.Β.Α. στο Εμπορικό Λιμάνι της Ρόδου», *Δωδεκανησιακά Χρονικά*, τ. ΙΘ', Ρόδος 2005, 370-390.
- Π. ΠΟΛΥΧΡΟΝΑΚΟΥ-ΣΓΟΥΡΙΤΣΑ
  - 18) «The Aegeans in the Central Mediterranean: The Role of Western Greece», στο R. Laffineur, E. Greco, L. Godart, M. Marazzi and A. Sacconi (eds.), *EMPORIA. Aegeans in Central and Eastern Mediterranean* (10th International Aegean Conference, Italian School of Archaeology in Athens, 14 – 18 April 2004), *AEGLAEUM* 25 (II) (2005), 515 – 526.

6. Κεφάλαια σε συλλογικούς τόμους

- Π. ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗ
  - 1) "Aramea and the Chaldaean Oracles: a holy city and a holy book", A. Smith (ed.), *The philosopher and society in late antiquity. Essays in honour of Peter Brown*, The Classical Press of Wales 2005, 117-143.
  - 2) "The world of Damascius", J. Meyer & D. Bloch (eds), *Filosofisk skoler i Athen*, Det Nordiske Platonseskab 2005, 110-121.

- Σ. ΑΝΕΖΙΡΗ

- 3) S. Aneziri – N. Giannakopoulos – P. Paschidis, *Index du Bulletin Épigraphique (1987-2001)* I. *Les publications*. Μελετήματα 43/1. Αθήνα 2005.
- 4) S. Aneziri – N. Giannakopoulos – P. Paschidis, *Index du Bulletin Épigraphique (1987-2001)* I. *Les mots grecs*. Μελετήματα 43/2. Αθήνα 2005.
- 5) S. Aneziri – N. Giannakopoulos, *Index du Bulletin Épigraphique (1987-2001)* I. *Les mots français*. Μελετήματα 43/3. Αθήνα 2005.
- 6) «Νησιά του Αιγαίου: Ιστορικό περίγραμμα. Ελληνιστική και ρωμαϊκή περίοδος», στο *Αρχαιολογία. Νησιά του Αιγαίου*, επιμ. Α. Βλαχόπουλος. Αθήνα 2005: 70-72.

- Σ. ΚΑΛΟΠΙΣΗ-ΒΕΡΤΗ

- 7) “Δωρητές και τεχνίτες στη Μάνη κατά τους βυζαντινούς και μεταβυζαντινούς χρόνους”, *Ιστορίες θρησκευτικής πίστης στη Μάνη (Δίκτυο Μουσείων Μάνης)*, Αθήνα 2005, 98-108 και σε αγγλική μετάφραση «Painters and craftsmen in Mani during the Byzantine and Post-byzantine period», *Tales of Religious Faith in Mani* (Network of Mani Museums), Athens 2005, 98-109.

- Κ. ΚΑΡΑΠΛΗ

- 8) «Δάρας. Μία πόλη-φρούριο στην Άνω Μεσοποταμία (ΣΤ' -ΙΑ' αι.)», *Κλητόριον εις μνήμην Νίκου Οικονομίδη*, επιστ. επιμ. Φλ. Ευαγγελάτου-Νοταρά, Τρ. Μανιάτη-Κοκκίνη, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2005, 137-160.

- Ό. ΚΑΤΣΙΑΡΔΗ-HERING

- 9) «Die Europaidee in den Texten des griechischen Unabhängigkeitskrieges (1821-1829)», in Konrad Clewing – Oliver Jens Schmitt, (eds), *Südosteuropa Von vormoderner Vielfalt und nationalstaatlicher Vereinheitlichung* Festschrift für Edgar Hösch, *Südosteuropäische Arbeiten* 127, München 2005, 237-252.

- Α. ΚΟΛΙΑ-ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗ

- 10) «Οι κατακλείδες των επιστολών ως μέσον ανίχνευσης αντιλήψεων των Βυζαντινών (10^{ος}-12^{ος} αιώνας)», στο: *Κλητόριον εις μνήμην Νίκου Οικονομίδη*, επιμ. Φλ. Ευαγγελάτου-Νοταρά – Τρ. Μανιάτη-Κοκκίνη, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2005, 177-220 (με 7 πίνακες).

- Γ. ΚΟΚΟΡΟΥ-ΑΛΕΥΡΑ

- 11) Τα νησιά του Αιγαίου στην Ελληνιστική και Ρωμαϊκή Εποχή in: Α. Γ. Βλαχόπουλος (ed.) «Αρχαιολογία. Νησιά του Αιγαίου» (2005) 72-77.

- Β. ΚΟΥΤΑΒΑ-ΔΕΛΗΒΟΡΙΑ

- 12) Τα φυτά στολισμού στο Βυζάντιο και η ονειροκριτική τους σημειολογία «Κλητόριον εις μνήμην Νίκου Οικονομίδη» Αθήνα- Θεσσαλονίκη (2005), 261-282.

- Χ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ
  - 13) "Η μορφή της Αχειροποίητου-Φανερωμένης στην περίοδο των Παλαιολόγων", στο Κλητόριον εις μνήμην Νίκου Οικονομίδη (Εκδ. Πανεπιστημίου Αθηνών), Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2005, σ.221-240, εικ.1-14.
- Μ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΥΔΑΚΗ-ΚΙΠΡΟΜΗΛΙΔΟΥ
  - 14) «Δύο ζωγράφοι της Κρήτης και μια περίπτωση δουλεμπορίου (1316) », *Κλητόριον: Εις μνήμην Νίκου Οικονομίδη*, επιστημ. επιμ. Φ. Ευαγγελάτου-Νοταρά, Τ. Μανιάτη-Κοκκίνη, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2005, σελ. 245-250. Περίληψη (σελ. 251): "Two painters of Crete and a case of slave market (1316)".
- Τ. ΜΑΝΙΑΤΗ-ΚΟΚΚΙΝΗ
  - 15) Γυναίκα και 'ανδρικά' οικονομικά προνόμια, στο *Κλητόριον εις μνήμην Νίκου Οικονομίδη*, Επιστ. επιμ. Φλ. Ευαγγελάτου-Νοταρά - Τρ. Μανιάτη-Κοκκίνη, Αθήνα - Θεσσαλονίκη 2005, 403-470 (με δύο πίνακες και αγγλική περίληψη).
- Ν. ΜΠΟΖΑΝΑ-ΚΟΥΡΟΥ
  - 16) "Σύντομη Επισκόπηση της Ιστορίας της Αρχαίας Τήνου", στο: π.Μ. Φώσκολος (επ.), *Τήνος. Ιστορία και Πολιτισμός*, Αθήνα 2005, 67-110.
  - 17) "A Pre-palatial Stone Figurine from Myrtos, Crete", in: R. Gigli (εκδ.), *MEGALAI NΗΣΟΙ, Studi dedicati a G. Rizza per il suo ottantessimo compleanno* (Catania 2005), 43-63.
- Μ. ΝΤΟΥΡΟΥ-ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ
  - 18) «Αραγώνιοι και Καταλανοί στην ανατολική Μεσόγειο το 13^ο και 14^ο αιώνα», *Κλητόριον εις μνήμη Νίκου Οικονομίδη*, Θεσσαλονίκη – Αθήνα 2005, 73-80.
- Α. ΠΑΠΑΔΙΑ-ΛΑΛΑ
  - 19) Μάρκος Φώσκολος, Δήμος Εξωμβούργου Τήνου. Αναπτυξιακή Δημοτική Επιχείρηση, Τήνος 2005, 171-198.
- Ο. ΠΑΛΛΑΓΙΑ
  - 20) "Fire from heaven: pediments and akroteria," in J. Neils (ed.), *The Parthenon from Antiquity to the Present* (Cambridge 2005) 224-59.
  - 21) "Interpretations of two Athenian friezes: the temple on the Ilissos and the temple of Athena Nike," in J. M. Barringer and J. M. Hurwit (eds.), *Periklean Athens and its Legacy* (Austin, Texas 2005) 177-92
- Λ. ΠΑΛΛΙΟΚΡΑΣΣΑ-ΚΟΠΙΤΣΑ
  - 22) «Beleuchtungsgeräte/-gefässe», *Thesaurus Cultus et Rituum Antiquorum V* (2005), 363-376.
  - 23) «Schallgeräte», *Thesaurus Cultus et Rituum Antiquorum V* (2005), 376-379.
  - 24) «Νησιά του Αιγαίου. Ιστορικό και αρχαιολογικό περίγραμμα: Κλασικοί χρόνοι», στο Α. Βλαχόπουλος (επιμ.), *Αρχαιολογία, Νησιά του Αιγαίου* (2005), 60-69.

- Δ. ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ

25) «Το αίνιγμα της Κοιμωμένης», Γιαννούλης Χαλεπάς. *Τραγικότητα και Μύθος* (2004), «Το Προπαρασκευαστικόν και Επαγγελματικόν Σχολείον Καλών Τεχνών Πανόρμου Τήνου. Πενήντα χρόνια συνεχούς δημιουργικής παρουσίας», (επιμ.) Δ. Σοφιανός, *Το Σχολείο Καλών Τεχνών Πανόρμου Τήνου. Πενήντα χρόνια (1955-2005) παρουσίας και προσφοράς*, Αθήνα 2005.

26) «Δημήτρης Γιολδάσης», *Συλλογή Γ. Ι. Κατσίγρα. Δημοτική Πινακοθήκη Λάρισας – Μουσείο Γ. Ι. Κατσίγρα*, Επιμέλεια Ειρήνη Οράτη, Λάρισα 2005, σ. 176, 178, 180.

- Ε. ΠΛΑΤΩΝ

27) «Κρήτη. Προϊστορικοί χρόνοι» (σε συνεργασία με τη δρ. Μαρία Ανδρεαδάκη Βλαζάκη), στο «*Αρχαιολογία. Νησιά του Αιγαίου*», (Εκδοτικός οίκος «Μέλισσα», επιμέλεια: Α. Βλαχόπουλος), Αθήνα 2005, 384-409.

- Ε. ΣΗΜΑΝΤΩΝΗ-ΜΠΟΥΡΝΙΑ

28) «Αίγινα», «Πόρος», κεφάλαια του συλλογικού τόμου Α. Βλαχόπουλος (επιμ.), *Αρχαιολογία. Νησιά του Αιγαίου*, Αθήνα 2005, 182-191.

- Ε. ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

29) «Η μεγάλη τετραετία: Οι επιλογές στην εξωτερική πολιτική [1928-1932]», στο Η. Νικολακόπουλος και Θ. Βερέμης (επιμ.), *Ο Ελευθέριος Βενιζέλος και η εποχή του* (Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, 2005), 307-330.

- Ε. ΧΡΗΣΤΟΥ

30) «“άνδρες επιστήθιοι και συνήθεις τω βασιλεί” η άλλη όψη μιας “εικόνας”», *Κλητόριον εις μνήμην Νίκου Οικονομίδη*, επιστ. επιμ. Φλ. Ευαγγελάτου-Νοταρά, Τρ. Μανιάτη-Κοκκίνη, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2005, 28-47. (Πρόκειται για αφιερωματικό τόμο).

7. Άλλες επιστημονικές εργασίες (όσες δεν υπάγονται στις παραπάνω κατηγορίες)

- Μ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΥΔΑΚΗ-ΚΙΤΡΟΜΗΛΙΔΟΥ

1) Κείμενο σε κατάλογο έκθεσης “Domenikos Theotokopoulos, *The Adoration of the Magi*”, *From Byzantium to Modern Greece: Hellenic Art in Adversity, 1453-1830. From the Collections of the Benaki Museum, Athens*, επιμ. Α. Delivorrias, Ε. Georgoula, New York 2005, αρ. 9, σελ. 48-49.

- Π. ΠΕΤΡΙΔΗΣ

2) «Un exemple d'architecture civile en Grèce: les maisons protobyzantines de Delphes (IVe-VIIe s.)», *Mélanges Jean-Pierre Sodini, Travaux et Mémoires* 15, Παρίσι 2005, σ. 93-204.

8. Ανακοινώσεις σε επιστημονικά συνέδρια (με κριτές) χωρίς πρακτικά (ή και όταν η ανακοίνωση δεν εστάλη για δημοσίευση παρόλο που το συνέδριο εξέδωσε πρακτικά)

- Π. ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗ
  - 1) 2005 Συμπόσιο του Παν/μίου Bergen στην Αλεξάνδρεια με θέμα τον Κανόνα.
  - 2) 2005 Συνέδριο στην Κων/λη (Yildiz Universitesi) για τον «Ανατολισμό».
- Π. ΒΑΛΑΒΑΝΗΣ
  - 3) 26 Ιουνίου-3 Ιουλίου 2005 στον Πύργο, στο 2ο Διεθνές Συμπόσιο Αρχαίας Ελλ. Ιστορίας, Πόλεμος Ειρήνη και Πανελλήνιοι αγώνες, με θέμα 'Ολυμπιακοί αγώνες, Πρώιμοι πόλεμοι και Ιερά εκκεχειρία.
- Κ. ΓΑΓΑΝΑΚΗΣ
  - 4) Εισήγηση στο πλαίσιο των Διεθνών Σεμιναρίων του Κέντρου *Roland Mousnier* και του *IRCOM* (Ινστιτούτο Έρευνας για τον Πολιτισμό της Νεώτερης Δύσης) του Παν/μίου της Σορβόνης-Παρίσι IV, 22 Μαΐου 2005. Θέμα, "La guerre de propagande entre Protestants et Catholiques en France, 1540-1590. Un schéma typologique".
- Ν. ΓΙΑΝΤΣΗ
  - 5) «La conception de la nostalgie homérique dans la pensée et la pratique des hérétiques de la France méridionale». Διεθνές συνέδριο με θέμα "Constructions of Mediterranean Nostalgia" . Συνδιοργάνωση The Second York University – Canadian Institute in Greece – Πανεπιστήμιο Αθηνών. (Σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο του Michigan και το Network on Cultural Memory in European Countries – ACUME). Αθήνα, 2005.
- Σ. ΚΑΛΟΠΙΣΗ-ΒΕΡΤΗ
  - 6) Πέμπτο Επιστημονικό Συμπόσιο Ανασκαφή και Έρευνα, V: Από το ερευνητικό έργο του Τομέα Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης. Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα, 19 και 20 Απριλίου 2005. Ανακοίνωση με θέμα: "Παλαιοχριστιανική ανασκαφή στο Σινά (ανασκαφικές περίοδοι 2003 και 2004) σε συνεργασία με Μ. Παναγιωτίδη – Ν. Φύσσα – Δ. Μουρελάτο. Περιλήψεις ανακοινώσεων, σελ. 34-35.
- Χ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ
  - 7) Διεθνές Συμπόσιο "Λατρεία και Τέχνη στο Βυζάντιο", Τμήμα Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, Βόλος, Ιούνιος 2005. Ανακοίνωση με θέμα: "Η Παναγία των Βλαχερνών ως εχέγγυο της δικαιοσύνης και ο Μιχαήλ Η' Παλαιολόγος".

- Μ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΥΔΑΚΗ-ΚΙΤΡΟΜΗΛΙΔΟΥ
- 8) «Θεοτόκος Βρεφοκρατούσα και Προφήτες, μνημειακή κρητική εικόνα στο Loretto», *Ανασκαφή και Έρευνα, V: Πέμπτο Επιστημονικό Συμπόσιο. Από το ερευνητικό έργο του Τομέα Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης. Πρόγραμμα και περιλήψεις ανακοινώσεων*, Αθήνα 2005, σ. 48-49 (ελληνιστί και αγγλιστί).
  - 9) "Cretan Painters and Their Workshops in Sixteenth Century Crete: Early El Greco's Professional Environment", *International Symposium: El Greco's Studio*, Ρέθυμνο, 23-25 Σεπτεμβρίου 2005. Βλ. Συγγραφικό έργο, Μελέτες και άρθρα, αρ. 57-(19). Η ανακοίνωση δημοσιεύτηκε ως άρθρο το 2007.
- Α. ΛΙΑΚΟΣ
- 10) 2005, July 11-15, Melbourne, XVth Biennial Conference of Australasian Association for European History, "The Medierranean and the body".
  - 11) 2005, July 3-9, Sydney, 20th International Congress of Historical Sciences, Panel History and Utopia, "The Long Debate on the Book of Daniel. Comments on Utopian and Historical Thinking".
  - 12) 2005, Μάρτιος, Οργάνωση συνεδρίου Constructions of Mediterranean Nostalgia. Ανακοίνωση, The Mediterranean and the body.
- Ε. ΜΑΝΤΖΟΥΡΑΝΗ
- 13) Ανακοίνωση στο Επιστημονικό Συμπόσιο του Τομέα Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης με θέμα «Νεοανακτορική Κρήτη: Μελέτη αρχιτεκτονικών αποκαταστάσεων μινωικών κτηρίων της Ανατολικής Κρήτης». Δημοσιεύθηκαν μόνο οι περιλήψεις των ανακοινώσεων.
  - 14) "The Religious and Social Dimension of Festival in Prehistoric Crete and Cyprus: A Comparative Approach" στο Διεθνές Συνέδριο με θέμα "The Public Festival: A Diachronic Glimpse at its Socioeconomic and Political Role", 16-18 Νοεμβρίου 2005, Ανοικτό Ελληνικό Πανεπιστήμιο και Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης.
- Ν. ΜΠΟΖΑΝΑ-ΚΟΥΡΟΥ
- 15) «Τήνος-Ξώμπουργο 2003-2004», στο: V Επιστημονικό Συμπόσιο, Ανασκαφή και Έρευνα V, Πανεπιστήμιο Αθηνών, 19-20 Απριλίου.
  - 16) «Συνέχειες και Ασυνέχειες. Από τη Μεγάλη Θεά του Κρητο-μυκηναϊκού κόσμου στις ανδρικές θεότητες των πανελληνίων Ιερών», στο: «Ερμηνευτικοί Δρόμοι της Αρχαιολογίας». Διημερίδα αφιερωμένη στον καθηγητή Ν. Φαράκλα. Ρέθυμνο, 11-12 Δεκεμβρίου 2005.
  - 17) "Η αρχαιολογία της Τήνου πριν και μετά τον Ν.Μ. Κοντολέοντα", στο: «Ψυχάς έχοντες κυμάτων εν αγκάλαις». Η Αρχαιολογική έρευνα των νήσων του Αιγαίου τα τελευταία τριάντα έτη. Ημερίδα στη Μνήμη Ν.Μ. Κοντολέοντος. Αθήνα, Τομέας Αρχαιολογίας και Επιγραφική Εταιρεία. 15 Δεκεμβρίου 2005.

- Μ. ΝΤΟΥΡΟΥ-ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ
- 18) "Latin presence in Romania and its process of Hellenisation", 20th International Congress of Historical Sciences, Sydney, 3-9 July 2005.
- Γ. ΠΑΠΑΔΑΤΟΣ
- 19) International Conference STEGA, The Archaeology of Houses and Households in Ancient Crete from the Neolithic Period through the Roman Era, American School of Classical Studies, Ierapetra. Oral presentation: *Household activities and the organisation of space in the beginning of Bronze Age Crete: the evidence from the Kephala settlement at Petras, Siteia*.
- Α. ΠΑΠΑΔΙΑ-ΛΑΛΑ
- 20) «Ο Gynpag Hering και οι νέοι ιστορικοί στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Μεταπτυχιακά εγχειρήματα πριν από το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών», ΗΜΕΡΙΔΑ Επιστημονική Συνάντηση Μεταπτυχιακών Σπουδαστών α' και β' κύκλου, Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία (Βενετοκρατία Τουρκοκρατία), Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών. Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, Αθήνα, 22 Απριλίου 2005.
- Δ. ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ
- 21) «Ο γλυπτός διάκοσμος του Ιερού ναού Ζωοδόχου Πηγής Παιανίας», Αίθουσα Συνιδιοκτησίας Παιανίας.
- Π. ΠΕΤΡΙΔΗΣ
- 22) «Τα σπίτια της πρωτοβυζαντινής περιόδου στον ελλαδικό χώρο», *Ανασκαφή και Έρευνα V. Διημερίδα του Τομέα Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης*, Αθήνα, Απρίλιος 2005 (Περιλήψεις ανακοινώσεων σ. 78-79).
- Ε. ΠΛΑΤΩΝ
- 23) «Η πολύπλευρη συνεισφορά της καταγραφής και μελέτης του υλικού των ανασκαφών Ζάκρου στην έρευνα των πολιτισμών του Προϊστορικού Αιγαίου» (ανακοίνωση στο 5ο Επιστημονικό Συμπόσιο του Τομέα Αρχαιολογίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Αθήνα, Απρίλιος 2005).
- 24) «Οι κεραμικοί ρυθμοί της ΥΜΙΑ και της ΥΜΙΒ στη Ζάκρο και η σχέση τους με την κεραμική του στρώματος της ηφαιστειακής καταστροφής της Θήρας» σε ημερίδα που διοργάνωσε η καθηγήτρια κ. Ν. Marinatos, με τίτλο «The Volcanic Destruction of Crete Reexamined». Αθήνα, Δεκέμβριος 2005).
- Π. ΠΟΛΥΧΡΟΝΑΚΟΥ-ΣΓΟΥΡΙΤΣΑ
- 25) «Μυκηναϊκά πήλινα πλακίδια: Ένα νέο εύρημα από τα Γλυκά Νερά», στην Πέμπτη Επιστημονική Διημερίδα του Τομέα Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών, «Ανασκαφή και Έρευνα V», Αμφιθέατρο Ι. Δρακοπούλου, 19-20 Απριλίου 2005 (χωρίς πρακτικά).

- Κ. ΡΑΠΤΗΣ

26) 29/6-1/7/2005, Πράγα ((Ινστιτούτο τσεχικής Ιστορίας της Φιλκικής Σχολής του Καρολίγγειου Παν/μίου), Θέμα συνεδρίου: Adel und Wirtschaft, Τίτλος ανακοίνωσης: Großgrundbesitz, Fideikommiss und hochadeliges Vermögen im frühen 20. Jahrhundert: die Harrach.

- Ε. ΣΗΜΑΝΤΩΝΗ-ΜΠΟΥΡΝΙΑ

27) Πέμπτη Επιστημονική Διημερίδα του Τομέα Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών, «Ανασκαφή και Έρευνα V», Αμφιθέατρο Ι. Δρακοπούλου, 19-20 Απριλίου 2005, με θέμα «Αρχαιολογικά πορίσματα του προγράμματος συντήρησης-ανάδειξης της ακρόπολης στην Καρθαία Κέα».

28) Εισαγωγική ομιλία στην Επιστημονική ημερίδα στη μνήμη Ν.Μ. Κοντολέοντος, «Ψυχάς έχοντες κυμάτων εν αγκάλαις...», αίθουσα Ι. Δρακοπούλου, Κεντρικό κτήριο του Πανεπιστημίου Αθηνών, 15-12-2005.

- Ε. ΧΡΗΣΤΟΥ

29) Εισήγηση στην ημερίδα του μεταπτυχιακού σεμιναρίου «Νίκος Οικονομίδης» (ακαδ. έτος 2004-2005, υπεύθυνοι του σεμιναρίου: Ευ. Χρυσός, Σ. Καλοπίση-Βέρτη. Α. Κόλια-Δερμιτζάκη), 9 Απριλίου 2005. Εισήγηση με τίτλο «Η βυζαντινή αυλή. Θεσμοθετημένη και άτυπη άσκηση εξουσίας».

9. Βιβλιοκρισίες

- Ό. ΚΑΤΣΙΑΡΔΗ-HERING

1) «Ulf Brunnbauer, *Gebirgsgesellschaften auf dem Balkan. Wirtschaft und Familienstrukturen im Rhodopengebirge (19./10. Jht)*. Wien Böhlau 2004, στο *Slavic Review* 64 (2005, nr 3) 647-649 ύστερα απο πρόσκληση των εκδοτών.

2) -Για το βιβλίο της Αναστασίας Παπαδιά-Λάλα, *Ο θεσμός των αστικών κοινοτήτων στον ελληνικό χώρο κατά την περίοδο της βενετοκρατίας (13^{ος}-18^{ος} αι.)*. Μια συνθετική προσέγγιση, Βενετία 2004, υπό δημοσίευση στο περιοδικό *Μνήμων* 27(2005) 306-313.

- Ν. ΜΠΟΖΑΝΑ-ΚΟΥΡΟΥ

3) Mieke Prent, Cretan Sanctuaries and Cults. Continuity and Change from late Minoan III C to the Archaic Period. Religions in the Graeco-Roman World, 154, Leiden 2005, *Bryn Mawr Classical Review* 2005.09.60 (<http://ccat.sas.upenn.edu/bmcr/2005>).

4) S. Huber, *Eretria* XIV, *Αρχαιογνωσία* τ.13 (2005), 223-230.

5) Anna Lucia D' Agata, *Haghia Triada II. Statuine Minoiche e Post-Minoiche dai Vecchi Scavi di Haghia Triada (Creta)*, *Monografie della Scuola Archeologica*

di Atene e delle Missioni Italiani i Oriente XI, Padova 1999, Αρχαιογνωσία τ.13 (2005), 231-235.

- Δ. ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ

- 6) «Λιμάνια του Ελληνισμού. Η ελληνική λιμενογραφία», *Βιβλιοφιλία*, 107. Συγγραφείς Νίκος Ζίας, Μιλτιάδης Παπανικολάου, Βικτωρία Γεωργοπούλου, Διονύσης Μουρελάτος, Θεωρής Κουτσογιάννης, Θάνος Χρήστου, Γιάννης Μπόλης, Σπύρος Μοσχονάς, Ζωή Ζαφειροπούλου, Γεωργία Κακούρου-Χρόνη, Φωτεινή Τομαή-Κωνσταντοπούλου, Μαρία Δημάκη-Ζώρα, Σωκράτης Λούπας, Νάντια Παυλικάκη, Σέβη Τσάμπαλλα.
- 7) «Νεοελληνική γλυπτική στην περιφέρεια», *Η Εποχή*, 27 Φεβρουαρίου 2005. Συγγραφείς Συραγώ Τσιάρρα - Γιάννης Ρηγόπουλος (βιβλιοκρισία του βιβλίου της πρώτης *Τοπία της Εθνικής Μνήμης. Ιστορίες της Μακεδονίας γραμμένες σε μάρμαρο* [Εκδόσεις Κλειδάριθμος, Αθήνα 2004] και του *Ημερολογίου 2005* του Συλλόγου Πλατανιωτών Αθήνας με κείμενο του δεύτερου).
- 8) «Καλλιτεχνών πολιτεία», *Η Εποχή*, 8 Μαΐου 2005. Συγγραφέας Δημήτρης Ζ. Σοφινός (βιβλιοκρισία του βιβλίου του *Η ιστορική κοινότητα Πανόρμου Τήνου. Σύντομη αναδρομή στο Παρελθόν και στο Σήμερα* [έκδοση Κοινότητας Πανόρμου Τήνου, Αθήνα 2005]).
- 9) «Ο ωραίος χαμένος Πειραιάς», *Η Εποχή*, 25 Νοεμβρίου 2005. Συγγραφέας Ιάκωβος Γ. Βαγιάκης (βιβλιοκρισία του βιβλίου του *Αναζητώντας το χθες του Πειραιά* [έκδοση περιοδικού συλλογές, Αθήνα 2005]).
- 10) «Ο ζωγράφος Θεόδωρος Ράλλης στον Άθω», *Βιβλιοφιλία*, 110. (βιβλιοκρισία του βιβλίου *Στο όρος Άθως. Αποσπάσματα από το ημερολόγιο ενός ζωγράφου, υπό Θεοδώρου Ράλλη, Μετάφραση - Εισαγωγή - Σχόλια Μίρκα Παλιούρα* [Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 2004]).

- Π. ΠΕΤΡΙΔΗΣ

- 11) Α. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ-ΛΑΝΙΑΔΟ, Argos Paléochrétienne. Contribution à l'étude du Péloponnèse Byzantin (British Archaeological Reports, International Series, 1173) Oxford Archaeopress 2003. BZ 98/2 (2005) σ. 596-597.

10. Άλλα (εκπομπές λόγου του ραδιοφώνου και της τηλεόρασης, εκπαιδευτικές ταινίες, δημοσιευμένες διαλέξεις, αρθρογραφία στον ημερήσιο και περιοδικό τύπο, βιβλία μη-επιστημονικού περιεχομένου)

- Σ. ΑΝΕΖΙΡΗ

- 1) Συνολικός σχεδιασμός και εποπτεία της ιστοσελίδας *ΝΑΥΤΙΛΟΣ* (www.arch.uoa.gr/nautilus) που δημιουργήθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος Πυθαγόρας II.

- Π. ΒΑΛΑΒΑΝΗΣ
  - 2) Παιδικό βιβλίο με τίτλο *Μικρές ιστορίες του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου* (σε συνεργασία με την Μ. Ντεκάστρο, 2005).
  - 3) Ύσπληξ ο μηχανισμός άφησης στα αρχαία στάδια, στο αφιέρωμα για την αρχαία τεχνολογία του περιοδ. *Αρχαιολογία*.
- Κ. ΚΑΡΑΠΛΗ
  - 4) «Βυζαντινοί και Πέρσες (Δ' -Ζ' αι.) Εφημερίδα *Καθημερινή*, ένθετο *Επτά Ημέρες* «Βυζάντιο – Ιράν – Άραβες», 30-1-2005, 2-5 (με το Χρ. Σπανούδη).
- Α. ΚΟΛΙΑ-ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗ
  - 5) Η λεηλασία της Κωνσταντινούπολης, *Ιστορικά*, αρ. 287, 26/5/2005, (Αφιέρωμα, 1204: η πρώτη άλωση της Πόλης).
- Β. ΚΟΥΤΑΒΑ-ΔΕΛΗΒΟΡΙΑ
  - 6) Οργάνωση Έκθεσης Βιβλίου (από κοινού με τη συνάδελφο Ειρήνη Χρήστου) με θέμα *Η γοητεία του Βυζαντίου* στα πλαίσια της Στ' Συνάντησης Βυζαντινολόγων Ελλάδος και Κύπρου (Σεπτέμβριος 2005).
- Μ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΥΔΑΚΗ-ΚΙΤΡΟΜΗΛΙΔΟΥ
  - 7) «Ο Δομήνικος Θεοτοκόπουλος, η τέχνη της εποχής του, η κοινωνία και ο πολιτισμός της Κρήτης τον 16^ο αιώνα» (διεξοδική δίωρη συζήτηση με πρόσκληση ραδιοφωνικού σταθμού του Ηρακλείου Κρήτης), που μεταδόθηκε ζωντανά στις 29 Ιανουαρίου 2005, με ταυτόχρονες απαντήσεις σε ερωτήσεις και σχόλια των ακροατών της εκπομπής.
  - 8) «Μνήμη Νικολάου Β. Δρανδάκη (1915-2004). Οι βυζαντινές εικόνες και οι Κρητικοί ζωγράφοι στο έργο του», περιοδικό *Ενοριακή παρουσία. Ιερά Μητρόπολις Ρεθύμνης και Αυλοποτάμου* (Ρέθυμνο), έτος Θ', αρ. 30 (Φεβρουάριος-Απρίλιος 2005), σελ. 22-24.
  - 9) «Η νέα 'Βάπτιση' του Γκρέκο. Ο πίνακας του Δήμου Ηρακλείου εντάσσεται στην καλλιτεχνική παραγωγή του ζωγράφου βάσει σειράς τεχνοτροπικών κριτηρίων», εφημ. *Η Καθημερινή – Τέχνες και Γράμματα*, 6 Φεβρουαρίου 2005, σελ. 5.
- Ε. ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗ
  - 10) « Λέον Μπατίστα Αλμπέρτι.(1404-1472)» στα *Ιστορικά* της εφ. *Ελευθεροτυπία*, 13 Οκτ. 2005, σ. 3-30.
- Ν. ΜΠΙΡΓΑΛΙΑΣ
  - 11) (8 Δεκεμβρίου), Οργάνωση της παρουσίασης του βιβλίου του P. Carlier, *Όμηρος*, στον εκδοτικό οίκο Πατάκη.
  - 12) (26 Ιανουαρίου-16 Μαρτίου), Δίωρο εβδομαδιαίο σεμινάριο με θέμα: «Αρχαίος ελληνικός πολιτισμός, 7^{ος} – 4^{ος} αι.», που διοργάνωσε το Δημοτικό Επιμορφωτικό Πανεπιστήμιο Δήμου Ελευσίνας, Ελευσίνα.

- Κ. ΜΠΟΥΡΑΖΕΛΗΣ

- 13) Προσφώνηση - παρουσίαση του έργου του J. Méléze-Modrzejewski, *Επίσημοι Λόγοι Παν/μίου Αθηνών* 33 (2005), 1337-43.
- 14) Προσφώνηση - παρουσίαση του έργου του P. Fraser, *Επίσημοι Λόγοι Παν/μίου Αθηνών* 33 (2005), 1785-9.

- Ε. ΠΛΑΤΩΝ

- 15) Παρουσίαση του βιβλίου «Αρχαιολογία. Τα νησιά του Αιγαίου», του εκδοτικού οίκου «Μέλισσα». (Αθήνα, Δεκέμβριος 2005).

- Κ. ΡΑΠΤΗΣ

- 16) 2005-2007: Συντονισμός σχεδιασμού, παραγωγής και ολοκλήρωσης Εναλλακτικού Διδακτικού Υλικού για τη Θεματική Ενότητα «Γενική Ιστορία της Ευρώπης» του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου με την ιδιότητα του Συντονιστή της συγκεκριμένης ενότητας (2002-2004). Πρόκειται για την παραγωγή ενός cd/dvd με ψηφιοποιημένους θεματικούς χάρτες για την ευρωπαϊκή ιστορία.
- 17) «Κυπριακός αγώνας και διεθνής πολιτική», *Καθημερινή: Επτά Ημέρες* 3 Απριλίου 2005 (αφιέρωμα: Κυπριακός αγώνας).
- 18) «"Ψευδαισθηση ειρήνης": Οι συμφωνίες του Λοκάρνο», *Ελευθεροτυπία: Ιστορικά*, 21 Απριλίου 2005 (αφιέρωμα: Κοινωνία των Εθνών).
- 19) «Μία νέα αρχή: ΟΗΕ», *Ελευθεροτυπία: Ιστορικά*, 21 Απριλίου 2005 (αφιέρωμα: Κοινωνία των Εθνών).
- 20) «Ο ελληνικός φιλελευθερισμός στον 20ό αιώνα: ερευνητικές αναγκαιότητες και δυσκολίες», *Επίκεντρα*, 4 (Δεκέμβριος 2005).

- Ε. ΣΗΜΑΝΤΩΝΗ-ΜΠΟΥΡΝΙΑ

- 21) Παρουσίαση του βιβλίου του Χ. Πέννα, *Βυζαντινή Αίγινα*, Λαογραφικό Μουσείο Δήμου Αιγίνης, Ιούνιος 2005.

- Ε. ΧΡΗΣΤΟΥ

- 22) Οργάνωση Έκθεσης Βιβλίου (από κοινού με τη συνάδελφο Βαρβάρα Κουταβά-Δεληβοριά) με θέμα *Η γοητεία του Βυζαντίου* στα πλαίσια της Στ' Συνάντησης Βυζαντινολόγων Ελλάδος και Κύπρου (Σεπτέμβριος 2005).

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ 2006

1. Βιβλία / Μονογραφίες

- Π. ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗ
  - 1) *La lutte pour l'orthodoxie dans le platonisme tardif: de Numénius à Damascius*, Les Belles Lettres 2006.
- Π. ΒΑΛΑΒΑΝΗΣ
  - 2) *Οδηγός του Ιστορικού και Ναυτικού Μουσείου του Γαλαξιδιού* (σε συνεργασία με τη Ροδ. Σταθάκη, Αθήνα 2006).
- Δ. ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ
  - 3) *Η Συλλογή της Alpha Bank. Ελληνική τέχνη από το 1920 έως σήμερα*. Αθήνα 2006.
- Ε. ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
  - 4) *Greece and the Cold War: Frontline State, 1952-1967* (London and New York: Routledge, 2006), σελίδες 229. Πρόλογος: Θεόδωρος Α. Κουλουμπής. Ελληνική μετάφραση: *Στα σύνορα των κόσμων: η Ελλάδα και ο Ψυχρός Πόλεμος, 1952-1967* (Αθήνα: Πατάκης, 2009), σελίδες 479. Η αγγλική έκδοση τιμήθηκε με το Edmund Keeley Book Prize της Modern Greek Studies Association, 2007.

2. Επιστημονική επιμέλεια βιβλίων και συλλογικών τόμων

- Π. ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗ
  - 1) *Φιλόστρατος. Εικόνες / Φιλοστράτου του Πρεσβυτέρου* · μετάφραση Δημήτρης Πλάντζος · επιμέλεια σειράς Πολύμνια Αθανασιάδη. - 1η έκδ. - Αθήνα : Κατάρτι, 2006. - 421σ. (Υστερη Αρχαιότητα · 8).
- Π. ΒΑΛΑΒΑΝΗΣ
  - 2) *Ευεργεσίη. Τιμ. τόμος στον Π. Κοντό* (σε συνεργασία με τον Ι. Προμπονά, Αθήνα 2006).
- Κ. ΓΑΓΑΝΑΚΗΣ
  - 3) Από κοινού με Ρίκα Μπενβενίστε, επιμέλεια, *Religions in Conflict, Histoirein*, τόμος 6, Αθήνα 2006.

- Ο. ΚΑΤΣΙΑΡΔΗ-HERING
- 4) Ι. Κ. Χασιώτης, Όλγα Κατσιαρδή-Hering, Ευρυδίκη Αμπατζή (επιμ.), *Οι Έλληνες στη Διασπορά, 15-21ος αι.*, Αθήνα, Κατάλογος έκθεσης στη Βουλή των Ελλήνων, 2006.
- Ν. ΜΠΙΡΓΑΛΙΑΣ
- 5) Επόπτης 3^{ου} τόμου, *Κλασικοί Χρόνοι και των κεφαλαίων 6, 7, 8, του 5^{ου} τόμου, Ο πολιτισμός και η τέχνη της αρχαιότητας, στην Ιστορία των Ελλήνων*, εκδ. Δομή, Αθήνα, 2006.
- Ο. ΠΑΛΑΓΓΙΑ
- 6) *Greek Sculpture: Function, Materials and Techniques in the Archaic and Classical Periods* (Cambridge 2006).
- Δ. ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ
- 7) *Η Συλλογή της Alpha Bank. Ελληνική τέχνη από το 1920 έως σήμερα*. Αθήνα 2006.
- Χ. ΦΛΑΪΣΕΡ
- 8) Ιάκωβος Μιχαηλίδης, Ηλίας Νικολακόπουλος, Χάγκεν Φλάισερ (επιμ.), *‘Εχθρός’ εντός των τειχών. Όψεις του Δωσιλογισμού στην Ελλάδα της Κατοχής*, Αθήνα 2006.
- Ε. ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
- 9) (επιμέλεια), από κοινού με τον Χρήστο Χρηστίδη, *Ο Κωνσταντίνος Καραμανλής και η Βόρεια Ελλάδα* (Αθήνα: Ίδρυμα Κωνσταντίνος Γ. Καραμανλής και Εκδόσεις Πατάκη, 2006), σελίδες 178

3. Επιστημονικά περιοδικά με ανώνυμους κριτές ή με εκδοτική επιτροπή

- Π. ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗ
- 1) "Antiquité tardive: construction et déconstruction d'un modèle historiographique", *Antiquité Tardive* 14 (2006), 311-324.
- Π. ΒΑΛΑΒΑΝΗΣ
- 2) Thoughts on the historical origins of the Olympic Games and the cult of Pelops in Olympia, *Nikephoros* 19, 2006, 137-152.
- Κ. ΓΑΓΑΝΑΚΗΣ
- 3) "Religious zeal and Political Expediency on the Eve of the French Wars of Religion", *Historein*, 6, 2006, 134-143.

- Ν. ΓΙΑΝΤΣΗ
  - 4) «L'activité et les intérêts des villes de Hansa dans l'Europe de Sud-Est européenne», *Interbalkanica*, 42 (2006), 52-58.
  - 5) «Γονδοβάλδος και Μαυρίκιος: Σχέσεις μεταξύ Βυζαντίου και Δύσης κατά τον 6^ο αιώνα», *Εώα και Εσπέρια*, 6 (2004-2006), 60-74.
- Ν. ΓΚΙΟΛΕΣ
  - 6) Αγιολογικό κείμενο και εικόνα. Η περίπτωση του ψηφιδωτού της Μονής Λατόμου στη Θεσσαλονίκη, *ΕΕΒΣ* 52(2004-2006), σ. 205-226, εικ.6.
- Χ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ
  - 7) "Η Παναγία των Βλαχερνών ως εχέγγυο της δικαιοσύνης: Η σφραγίδα του Σεκρέτου με τον Μιχαήλ Η' Παλαιολόγο και ο Μιχαήλ Κακός Συναχηρείμ", *ΔΧΑΕ ΚΖ'* (2006) (Τόμος αφιερωμένος στη μνήμη Ν.Β.Δρανδάκη), σ. 445-452 εικ.1-4.
- Κ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ
  - 8) «Η ιστορία του ατυχούς Alvisè Rovelli και η προσπάθεια οργάνωσης ταχυδρομικών υπηρεσιών στο *Regno di Morea* (τέλη 17^{ου} –αρχές 18^{ου} αι.)», *Θησαυρίσματα* 36 (2006), 345-367.
- Μ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΥΔΑΚΗ-ΚΙΤΡΟΜΗΛΙΔΟΥ
  - 9) «Έργα του Μιχαήλ Δαμασκηνού στο ιερό του Αγίου Γεωργίου Βενετίας: Έξοδα και αμοιβή (ανέκδοτα έγγραφα, 1577-1579)», *Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας*, περίοδος Δ', τόμ. ΚΖ' (2006), σ. 505-509, με εικ. 1-2 (με αγγλική περίληψη, σ. 510).
- Α. ΛΑΙΜΟΥ
  - 10) "Herakles and the Nemean Lion on Rhodes. Two Athenian Black Figure Olpai from Ialysos and Camiros", *Αρχαιογνωσία* 14, 2006, σελ. 151-166 με 4 πίνακες.
- Α. ΛΙΑΚΟΣ
  - 11) L' historiographie grecque moderne (1974-2000). L' ère de la tradition, de la dictature a la democratie, *Rue Descartes* 51 (2006) 92-113.
- Ε. ΜΑΝΤΖΟΥΡΑΝΗ
  - 12) "Chemical Analysis of pottery samples from the Late Neolithic Kantoukouphounos and Sotira-Tepes", *RDAC* 2006, 63-76.
- Μ. ΝΤΟΥΡΟΥ-ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ
  - 13) «Λουσινιάν και Ανδεγαυοί στην ανατολική Μεσόγειο το δεύτερο μισό του 13^{ου} αιώνα», *Επιστημονική Επετηρίδα της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών* 37 (2005-2006), 39-45.
  - 14) "The Albanians in Romania according to latin sources of the 13th and the 14th century", *Interbalkanica. Rapports des Congres*, 42, Athenes 2006, 127-133.

- 15) "Latin presence in Romania and its process of Hellenisation", *Interbalkanica. Rapports des Congres*, 42, Athenes 2006, 221-227.
- Ο. ΠΑΛΑΓΓΙΑ
- 16) "Art and royalty in Sparta of the 3rd c. B.C." *Hesperia* 75, 2006, 205-217.
- Ε. ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗ-ΣΕΡΜΠΕΤΗ
- 17) «Έργο του αγγειογράφου Επικτήτου στη Συλλογή του Πανεπιστημίου Αθηνών» *Αρχαιολογικό Δελτίο* 56 (2006) Μέρος Α' Μελέτες, 153-162.
- 18) «Ανασκαφή Οινιαδών. Συμπεράσματα και προβληματισμοί». *Αρχαιογνωσία* 14, 2006, 285-299.
- Β. ΣΕΙΡΗΝΙΔΟΥ
- 19) «Εμπορικές διασπορές: Από τον παρία καπιταλισμό, στον καπιταλισμό του Κομφούκιου», *Σύγχρονα Θέματα* 92 (2006), 46-50.
- Ε. ΣΗΜΑΝΤΩΝΗ-Μ ΠΟΥΡΝΙΑ
- 20) «Το Έργο 'Συντήρηση και ανάδειξη αρχαίας Καρθαίας Κέας'. Τα έτη 2002-2004», *Αρχαιογνωσία* 14 (2006), 237-247, et passim.
- Ε. ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
- 21) «"Ο κρατών της πρωτεύουσας...": PAN, 1943-1944», *Κλειώ*, 3 (2006), 97-120.

5. Πρακτικά συνεδρίων με κριτές (όταν γίνεται δημοσίευση της ανακοίνωσης με τη μορφή επιστημονικού άρθρου)

- Ν. ΓΙΑΝΤΣΗ
- 1) IX Διεθνές συνέδριο της *Association Internationale des Études de Sud-Est Européen (AIESEE)* με θέμα *Peuples, États et Nations dans le Sud-Est de l'Europe sur la longue durée. Τίτλος: «L'activité et les intérêts des villes de Hansa dans l'Europe de Sud-Est européenne»*, *Interbalkanica*, 42 (2006), 52-58.
- Σ. ΚΑΛΟΠΙΣΗ-ΒΕΡΤΗ
- 1) "The 'Proskynetaria' of the Templon and Narthex: Form, Imagery, Spatial Connections and Reception», στο Sh. Gerstel, ed., *Thresholds of the Sacred. Architectural, Art Historical, Liturgical, and Theological Perspectives on Religious Screens, East and West*, Washington, D.C, 2006, 107-132.
- 2) "Patronage and Artistic Production in Byzantium during the Palaiologan Period", στο S. Brooks, ed., *Byzantium: Faith and Power (1261-1557). Perspectives on Late Byzantine Art and Culture*. The Metropolitan Museum of Art Symposia, New York 2006, 76-97.
- Γ. ΚΟΚΟΡΟΥ-ΑΛΕΥΡΑ

- 3) «Αρχαία Λατομεία στη «Γυναίκα» και στο Πλατυβούνι Ταυγέτου». Πρακτικά Β' Τοπικού Συνεδρίου Λακωνικών Σπουδών (2004), Τόμος Α', (συνεργασία, 2006) 109-132.
- Β. ΚΟΥΤΑΒΑ-ΔΕΛΗΒΟΡΙΑ
- 2) «Ο Διονύσιος Ζακυθηνός ως δάσκαλος στην Ιδέα της Ιδέας», *Ημερίδα στη μνήμη Διονύσιου Α. Ζακυθηνού, Παρασκευή 13 Μαΐου 2005*, Αθήνα 2006 67-72.
- Κ. ΜΠΟΥΡΑΖΕΛΗΣ
- 3) "Zum hadrianischen Regierungsstil im griechischen Osten oder vom kaiserlichen Agieren und Reagieren", in: H.-U. Wiemer (Hrsg.), *Staatlichkeit und politisches Handeln in der römischen Kaiserzeit*, Berlin 2006, 41-54.
- Μ. ΝΤΟΥΡΟΥ-ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ
- 4) «Αραγώνιοι, Ανδεγαυοί και Βενετοί λίγο πριν από την άλωση της Κωνσταντινούπολης», Διεθνές συνέδριο για την Άλωση της Κωνσταντινούπολης, Κέντρο Βυζαντινών, Νεοελληνικών και Κυπριακών Σπουδών της Γρανάδας, Γρανάδα, 4-6 Δεκ. 2003, Πρακτικά του Συνεδρίου, Γρανάδα 2006, II, 29-34.
- Ο. ΠΑΛΑΓΓΙΑ
- 4) "Η διατήρηση του παρελθόντος στην αρχαία Αθήνα –πρόσδος ή συντήρηση;" στο Χ. Καλλιγά (επιμ.), *Η διατήρηση του παρελθόντος* (Αθήνα 2006) 83-90.
- 5) "Baby out of a basket in the Athenian Asklepieion," in C. C. Mattusch, A. A. Donohue, A. Brauer (eds.), *Common Ground: Archaeology, Art, Science and Humanities* (Oxford 2006) 606-9.
- Α. ΠΑΠΑΔΙΑ-ΛΑΛΑ
- 5) «Κοινωνική οργάνωση και αστική κοινότητα στην Εύβοια κατά τη βενετική περίοδο (1390-1470)», *Πρακτικά του Διεθνούς Συνεδρίου Βενετία – Εύβοια: Από τον Έγριππο στο Νεγροπόντε*, Ελληνικό Ινστιτούτο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών Βενετίας – Εταιρεία Ευβοϊκών Σπουδών, Βενετία – Αθήνα 2006, 27-40.
- Π. ΠΕΤΡΙΔΗΣ
- 6) «Από την Πυθία στην Αθανασία: οι Δελφοί της Ύστερης Αρχαιότητας υπό το φως των νέων ανασκαφικών δεδομένων», *Αρχαιολογικό Έργο Θεσσαλίας και Στερεάς Ελλάδας, Πρακτικά επιστημονικής συνάντησης, Βόλος 27.2 – 2.3.2003*, Βόλος 2006, σ. 1093-1103.
- Ε. ΠΛΑΤΩΝ
- 7) «Ματιές στην ψυχαγωγία των ενοίκων των μινωικών ανακτόρων», στα *Πεπραγμένα του Θ' Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου*, Ηράκλειο 2006, Α4, 51-64.
- Β. ΣΕΙΡΗΝΙΔΟΥ
- 6) «Görög diaszpóra a Habsburg Monarchiában (17-19. század)", *Budapesti Negyed XIV* (2006), 63-74.

- Χ. ΦΛΑΪΣΕΡ

- 7) "Authoritarian Rule in Greece (1936 – 1974) and its Heritage", στο: Jerzy W. Borejsza / Klaus Ziemer (επιμ.), *Totalitarian and Authoritarian Regimes in Europe. Legacies and Lessons from the Twentieth Century*. New York/Oxford: Berghahn 2006, 237 – 275.
- 8) 'Endlösung' der Kriegsverbrecherfrage. Die verhinderte Ahndung deutscher Kriegsverbrechen in Griechenland, στο: Norbert Frei (επιμ.), *Transnationale Vergangenheitspolitik. Der Umgang mit deutschen Kriegsverbrechern nach dem Zweiten Weltkrieg*, Göttingen: Wallstein 2006, 474-534.

- Ε. ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

- 9) «British Strategic Priorities and the Cyprus Question, 1954-1958», στο Hubert Faustmann και Nicos Peristianis (επιμ.), *Britain in Cyprus: Colonialism and Post-Colonialism 1878-2006* (Mannheim: Bibliopolis, 2006), 199-210.
- 10) «Η κατοχύρωση της ασφάλειας», στο Ευάνθης Χατζηβασιλείου και Χρήστος Χρηστίδης (επιμ.), *Ο Κωνσταντίνος Καραμανλής και η Βόρεια Ελλάδα* (Αθήνα: Ίδρυμα Κωνσταντίνος Γ. Καραμανλής και Εκδόσεις Πατάκη, 2006), 99-119.
- 11) «Το πρώιμο ενωτικό κίνημα στην Κύπρο της Αγγλοκρατίας: πλαίσιο, ύφος, στρατηγικές», στο Παντελής Βουτουρής και Γιώργος Γεωργής (επιμ.), *Ο ελληνισμός στον 19ο αιώνα: ιδεολογικές και αισθητικές αναζητήσεις* (Αθήνα: Καστανιώτης, 2006), 331-337.
- 12) «Ο κυπριακός αγώνας και τα αντιαποικιακά κινήματα του Τρίτου Κόσμου», στο Γεώργιος Καζαμίας και Πέτρος Παπαπολυβίου (επιμ.), *Πενήντα χρόνια μετά τον απελευθερωτικό αγώνα της ΕΟΚΑ: μια ιστορική αποτίμηση* (Λευκωσία: Ίδρυμα Απελευθερωτικού Αγώνα ΕΟΚΑ 1955-1959 και Πανεπιστήμιο Κύπρου, 2006), 43-54.

6. Κεφάλαια σε συλλογικούς τόμους

- Π. ΒΑΛΑΒΑΝΗΣ

- 1) Κύλιξ δις ενεπίγραφος, *Ευεργεσίη. Τιμ. τόμος στον Π. Κοντό* (2006) 507-514.

- Ν. ΓΚΙΟΛΕΣ

- 2) Το εικονογραφικό πρόγραμμα του Ιεροῦ Βήματος της Μονής Διονυσίου στο Άγιο Όρος, Δώρον.Τιμητικός τόμος στον καθ. Νίκο Νικονάνο, Θεσ/κη 2006, σ. 269-277.
- 3) Ο πανεπιστημιακός ναός της Καπνηκαρέας στην Αθήνα. Ιστορικές, χρονολογικές και μορφολογικές παρατηρήσεις, *Ευεργεσίη, Τόμος χαριστήριος στον καθ. Παναγιώτη Ι. Κοντό*, Αθήνα 2006, Β', σ. 519-544, εικ.13.

- Ό. ΚΑΤΣΙΑΡΔΗ-HERING

- 4) «Το Χρονικό των νεοελληνικών αποδημιών. Από την οθωμανική κατάκτηση ως την εδραίωση του νεοελληνικού κράτους», στο Ι. Κ. Χασιώτης, Όλγα Κατσαρδή-Hering, Ευρυδίκη Αμπατζή (επιμ.), *Οι Έλληνες στη Διασπορά, 15-21ος αι.*, Αθήνα, Κατάλογος έκθεσης στη Βουλή των Ελλήνων, 2006, 35-51.
- 5) Στο ЛИТЕРАТУРНА МИСЪЛ, 2 (Σόφια 2006) 147-172 δημοσιεύθηκε η βουλγαρική μετάφραση του άρθρου μου «Identitätssuche und Europa-Bild der Neugriechen von 17. bis zum Anfang des 19. Jahrhunderts», στο: Harald Heppner/ Olga Katsiardi-Hering (εκδ.), *Die Griechen und Europa. Außen- und Innensichten im Wandel der Zeit. Seir** Zur Kunde Südosteuropas, Band II/ 25, Βιέννη 1998, 31- 67.
- Β. ΚΕΠΕΤΖΗ
- 6) Autour d'une inscription metrique et de la representation des apôtres Pierre et Paul dans une église en Elide, in: Ritual and Art. Byzantine Essays for Christopher Walter. The Pindar Press. London 2006, 160-181.
- Γ. ΚΟΚΟΡΟΥ-ΑΛΕΥΡΑ
- 7) «Laconian Stone Sculpture from the eight Century B.C. until the outbreak of the Peloponnesian War» in: Alexander Onassis Public Benefit Foundation (USA) (ed.), «Athens-Sparta» (2006) 89-94.
- Α. ΛΙΑΚΟΣ
- 8) "Multiple Paths to Citizenship. T.H.Marshall's Theory and the Greek Case", in Steven Ellis, G. Halfdanarson, A.K. Isaacs (Eds), *Citizenship in Historical Perspective*, Pisa, Plus, 2006, 65-70.
- 9) With Dimitra Lambropoulou and Yannis Yannitsiotis, "Work and Gender in Greek Historiography" in Berteke Waaldijk (Ed.), *Professions and Social Identity. New European Historical research on Work, Gender and Society*, Pisa, Plus, 2006, 1-14.
- Α. ΛΑΙΜΟΥ
- 10) «Το Ριζάρη στην πόλη της Χίου. ....κάμινος αρχαία πλήρης υδριών ωπτημένων....» στο Ι.Κ. Προμπονάς και Π. Βαλαβάνης (εκδ.), *Ευεργεσία. Τόμος Χαριστήριος στον Παναγιώτη Κοντό [Παρουσία ΙΖ-ΙΗ, 2004-2005]*, Αθήνα 2006, Τόμος Β, σελ. 581-598 με 14 εικόνες.
- Ε. ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗ
- 11) «Σχέδια του Γιαννούλη Χαλεπά πάνω σε δύο έργα του Δημητρίου Φιλιππότη» , στο Χρύσανθος Χρήστου, *αφιέρωμα*, Τομέας Ιστορίας της Τέχνης, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη 2006, σ. 159-168.
- Ν. ΜΠΙΡΓΑΛΙΑΣ
- 12) «Η αρχαϊκή Σπάρτη, Πολιτική και κοινωνία», τ. 2, 448-549, και «Κοινωνικές ανισότητες και πολιτικές διακρίσεις στην κλασική Σπάρτη», τ. 3, 550-565, της *Ιστορίας των Ελλήνων*, εκδόσεις Δομή, 2006.

- Ν. ΜΠΟΖΑΝΑ-ΚΟΥΡΟΥ

- 13) "Η Νάξος κατά τη Γεωμετρική περίοδο", στο: Μ. Σέργης- Στ. Ψαρράς (εκδ), ΝΑ-ΞΟΣ. Αρμενίζοντας στο χρόνο (Αθήνα 2006), 55-63.
- 14) "Handle of a Greek Geometric krater", στο: Α. Mazar (εκδ.), *Excavations at Tel Beth-Shean 1989- 1996, I, From the Late Bronze Age IIB to the Medieval Period* (Jerusalem 2006), 379-384.
- 15) "Mare Cyprium, Mare Punicum, Mare Graecum. Η Μεσόγειος στις Αρχές της Πρώτης Χιλιετίας π.Χ", στο: Ι.Προμπονάς-Π.Βαλαβάνης (επ.), *ΕΥΕΡΓΕΣΙΗ. Τόμος Χαριστήριος στον Π. Κοντό* (Αθήνα 2006), 571-580.

- Ο. ΠΑΛΑΓΙΑ

- 16) "Marble carving techniques," in Ο. Palagia (ed.), *Greek Sculpture: Function, Materials and Techniques in the Archaic and Classical Periods* (Cambridge 2006) 243-79.
- 17) "Classical Athens," in Ο. Palagia (ed.), *Greek Sculpture: Function, Materials and Techniques in the Archaic and Classical Periods* (Cambridge 2006) 119-62.

- Λ. ΠΑΛΑΙΟΚΡΑΣΣΑ-ΚΟΠΙΤΣΑ

- 18) «Ταφές στο οικόπεδο Μακρυγιάννη», *Ευεργεσία, Τόμος Χαριστήριος στον Παναγιώτη Ι. Κοντό, τ. Β΄*, 607-628.

- Ε. ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗ-ΣΕΡΜΠΕΤΗ

- 19) «Ο Ζωγράφος της Γέλας και το διονυσιακό προσωπείο». *Ευεργεσία. Τόμος χαριστήριος στον Παναγιώτη Κοντό Ι* (2006) 659-669.

- Δ. ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ

- 20) «Εις οσμήν ευωδίας πνευματικής», *Χρυσάνθος Χρήστο Χρυσάνθος Χρήστου, αφιέρωμα, Επιμελητές Ευθυμία Γεωργιάδου-Κούντουρα, Αντώνης Κωτίδης, Συντακτική Επιτροπή Τα μέλη ΔΕΠ του Τομέα Ιστορίας της Τέχνης του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Ευθυμία Γεωργιάδου-Κούντουρα, Αντώνης Κωτίδης, Ηλίας Μυκονιάτης, Μιλτιάδης Παπανικολάου, Άλκης Χαραλαμπίδης, σ. 227-233.*
- 21) «Ο άνθρωπος και ο καλλιτέχνης Μιχάλης Τόμπρος. Επισημάνσεις και αναιρέσεις», *Ο Μιχάλης Τόμπρος στη Συλλογή του Ιδρύματος Βασίλη και Ελίζας Γουλανδρή, Κείμενα Κυριάκος Κουτσομάλλης, Δημήτρης Παυλόπουλος, Έρευνα - Τεκμηρίωση Δημήτρης Παυλόπουλος - Ελένη Γαλάνη, Επιμέλεια κειμένων Λητώ Τσεκούρα, 164 σ.*
- 22) «Η τέχνη στην Τήνο». *Τήνος. Ιστορία και Πολιτισμός, τ. Β΄: Πολιτισμός, Επιμέλεια π. Μάρκος Φώσκολος, σ. 183-222.*

- Π. ΠΟΛΥΧΡΟΝΑΚΟΥ-ΣΓΟΥΡΙΤΣΑ

- 23) «Μυκηναϊκή Αιτωλοακαρνανία: Κέντρο και περιφέρεια», στο Ι. Προμπονάς και Π. Βαλαβάνης (επιμ.), *ΕΥΕΡΓΕΣΙΗ, Τόμος Χαριστήριος στον Παν. Ι. Κοντό, Αθήνα 2006, 647- 659.*

- Ε. ΣΗΜΑΝΤΩΝΗ-ΜΠΟΥΡΝΙΑ

- 24) «Υρία Νάξου. Η Κυπριακή συνάφεια», στο Γ. Προμπονάς, Π. Βαλαβάνης (επιμ.), *ΕΥΕΡΓΕΣΙΗ. Τόμος χαριστήριος στον Παναγιώτη Κοντό*, τ. Β', Αθήναι 2006, 671-688.
- 25) «Το Έργο της Επιτροπής Συντήρησης και Ανάδειξης του Αρχαιολογικού Χώρου της Καρθαίας της νήσου Κέας», στο ΥΠΠΟ-ΤΔΠΕΑΕ, Β. Λαμπρινουδάκης (επιμ.), *Το Έργο των Επιστημονικών Επιτροπών Αναστήλωσης, Συντήρησης και Ανάδειξης Μνημείων*, Αθήνα 2006, 423-441.
- 26) «Η Νάξος στη μυθολογία», κεφάλαιο σε συλλογικό τόμο Σ. Ψαρράς, Ι. Προμπονάς (επιμ.), *Νάξος. Αρμενίζοντας στο χρόνο*, Αθήναι 2006, 87-94.

- Χ. ΦΛΑΪΣΕΡ

- 27) H. Fleischer & Despina Konstantinakou, *Ad calendas graecas? Griechenland und die deutsche Wiedergutmachung*, στο: H.-G. Hockerts et al. (επιμ.), *Grenzen der Wiedergutmachung. Die Entschädigung für NS-Verfolgte in West- und Osteuropa 1945-2000*, Göttingen: Wallstein 2006, 375 – 457.

- Ε. ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

- 28) «Εκδοχές της πόλωσης: ο Δον Καμίλο και η ελληνική ανάγνωσή του», στο Ιωάννης Κ. Προμπονάς και Πάνος Βαλαβάνης (επιμ.), *Ευεργεσίη: τόμος χαριστήριος στον Παναγιώτη Ι. Κοντό*, τόμος Β' (Αθήνα: ΕΚΠΑ, 2006), 1007-1014

7. Άλλες επιστημονικές εργασίες (όσες δεν υπάγονται στις παραπάνω κατηγορίες)

- Σ. ΚΑΛΟΠΙΣΗ-ΒΕΡΤΗ

- 1) Αρχαιολογικός Οδηγός *The Sanctuary of Apollo and the Early Christian Settlement at Kardamaina (Ancient Halasarna), on the Island of Kos*. Athens 2006. (Σε συνεργασία με Georgia Alevras and Maria Panayotidi-Kesisoglou).

- Γ. ΚΟΚΟΡΟΥ-ΑΛΕΥΡΑ

- 2) Αρχαιολογικός Οδηγός «The Sanctuary of Apollo and the Early Christian Settlement at Kardamaina (Ancient Halasarna) on the Island of Kos. A Guide» (2006). (Σε συνεργασία με Sonia Kalopisi-Verti and Maria Panayotidi-Kesisoglou),
- 3) «Ιστορία Α' Γυμνασίου. Βιβλίο για το μαθητή» (2006).
- 4) «Ιστορία Α' Γυμνασίου. Βιβλίο για τον καθηγητή» (2006).

- Μ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΥΔΑΚΗ-ΚΙΤΡΟΜΗΛΙΔΟΥ

- 5) Κείμενο σε κατάλογο έκθεσης "Nikolaos Kalbos, prete: *San Nicola e scene della sua vita*", *San Nicola. Splendori d'arte d'Oriente e d'Occidente*, επιμέλεια

Michele Bacci, Κατάλογος έκθεσης (Bari, Castello Svevo, 7 Δεκεμβρίου 2006 - 6 Μαΐου 2007), Bari 2006, σελ. 280, 293, αρ. V.11.

- Κ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ

- 6) 2006-2008: Κατάρτιση βάσης δεδομένων με τίτλο "Dreaming in Byzantium" που δημιουργήθηκε από το Πρόγραμμα «Καθημερινός και κοινωνικός βίος των Βυζαντινών» του ΙΒΕ/ΕΙΕ (υπεύθυνη η Διευθύντρια Ερευνών Χριστίνα Αγγελίδη) (βλ. <http://dib.eie.gr>).

- Δ. ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ

- 7) «Για τον Στέφανο» (2006). Δεκατέσσερις ηλεκτρονικές δημοσιεύσεις: <http://www.haraktiki.gr>.

- Ε. ΠΛΑΤΩΝ

- 8) «Τα Μινωικά ανάκτορα» και «Η Μινωική τέχνη», Τόμος 1 -«Προϊστορικοί χρόνοι»- του συλλογικού έργου, «Ιστορία των Ελλήνων» (Εκδόσεις Δομή Α. Ε.), Αθήνα 2006, 266-343.

- Χ. ΦΛΑΪΣΕΡ

- 9) Der Ehrenbalkanier, in: Mona Körte & Marion Neiss (Eds.), *To B. or not to be. Festschrift für Wolfgang Benz*, Berlin 2006, 220-222.

- Ε. ΧΡΗΣΤΟΥ

- 10) Επανεκδοση στο τρίτομο έργο της Αικατερίνης Χριστοφιλοπούλου, *Βυζαντινή Αυτοκρατορία-Νεότερος Ελληνισμός*, Αθήνα 2006, τ. Β' της μελέτης «Σύγκλητος-συγκλητικοί κατά τη μέση βυζαντινή περίοδο. Οι μαρτυρίες αγιολογικών κειμένων και σφραγίδων», 173-208. [Αρχική δημοσίευση, *Βυζαντικά* 14 (1994), 181-216].

8. Ανακοινώσεις σε επιστημονικά συνέδρια (με κριτές) χωρίς πρακτικά (ή και όταν η ανακοίνωση δεν εστάλη για δημοσίευση παρόλο που το συνέδριο εξέδωσε πρακτικά)

- Π. ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗ

- 1) 2006 Συνέδριο για τα Χαλδαϊκά Λόγια στο Παν/μιο Konstanz Γερμανίας.

- Σ. ΑΝΕΖΙΡΗ

- 2) 16-17 Ιουνίου 2006: Διεθνές Συνέδριο που διοργάνωσαν τα Ινστιτούτα Κλασικής Αρχαιολογίας των Πανεπιστημίων Βόννης και Χαϊδελβέργης στη Βόννη με θέμα «Die Akropolis von Athen im Hellenismus und in der römischen Kaiserzeit». Τίτλος ανακοίνωσης: «Ohne Kaiser oder Reichsfunktionär zu sein: Alternative Wege des Aufstiegs auf die Athener Akropolis».

- Κ. ΓΑΓΑΝΑΚΗΣ

- 3) 4^ο διεθνές σεμινάριο ευρωπαϊκής ιστορίας, "Religion and Historiography. Late Antiquity – 20th Century", Βόλος, 30 Ιουνίου – 2 Ιουλίου 2006. Εισήγηση με θέμα "From the social history of the Reformation to the Reformation as communication process".
- Σ. ΚΑΛΟΠΙΣΗ-ΒΕΡΤΗ
- 4) *Εικοστό Έκτο Συμπόσιο Βυζαντινής και Μεταβυζαντινής Αρχαιολογίας και Τέχνης*, Αθήνα, 12-14 Μαΐου 2006, συμμετοχή σε Στρογγυλή Τράπεζα Γυναίκες χορηγοί μνημείων και έργων τέχνης στο Βυζάντιο. Θέμα: "Γυναίκες χορηγοί στην ύστερη βυζαντινή περίοδο."
- 5) 21st International Congress of Byzantine Studies, Λονδίνο 21-26 Αυγούστου 2006, Συμμετοχή σε Στρογγυλή Τράπεζα *Managing the Heritage*. Θέμα: "Excavating on the Holy Summit (Gebel Musa) at Mount Sinai. A Proposal of Heritage Management" σε συνεργασία με Μ. Παναγιωτίδη, *Proceedings, Volume II, Abstracts of Panel Papers, 279-280*.
- 6) 21st International Congress of Byzantine Studies, Λονδίνο 21-26 Αυγούστου 2006, Συμμετοχή σε Στρογγυλή Τράπεζα *Byzantium as Display: In the Village*. Θέμα: *Patterns of Patronage in the Late Byzantine village.*" *Proceedings, Volume II, Abstracts of Panel Papers, 252*.
- Α. ΚΟΛΙΑ-ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗ
- 7) ΚΑ' Διεθνές Συνέδριο Βυζαντινών Σπουδών, που πραγματοποιήθηκε στο Λονδίνο τον Αύγουστο 2006. Οργάνωση Στρογγυλής Τράπεζας με θέμα *Occidentalism and Orientalism* και εισήγηση με θέμα: *Byzantium and the West – the West and Byzantium (9th-12th centuries): focusing on *Zweikaiserproblem**.
- Μ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΥΔΑΚΗ-ΚΙΤΡΟΜΗΛΙΔΟΥ
- 8) "Alexios and Anghelos Apokafkos, Constantinopolitan painters in Crete (1399-1421). Documents from the State Archives in Venice", *Proceedings of the 21st International Congress of Byzantine Studies, London, 21-26 August 2006*, τόμ. III: *Abstracts of Communications*, επιμ. F. K. Haarer, E. Jeffreys, J. Gilliland, Aldershot 2006, σελ. 45-46. Η ανακοίνωση δημοσιεύτηκε ηλεκτρονικά στο διαδίκτυο.
- 9) «Ο Άγιος Ιερώνυμος ως πατέρας της Εκκλησίας και ως ερημίτης σε έργα κρητικής τέχνης. Εικονογραφικές παρατηρήσεις και εικονολογικές προεκτάσεις», *1^ο Διεθνές Κρητολογικό Συνέδριο* (Χανιά, 1-8 Οκτωβρίου 2006), *Περίληψεις* (Φιλολογικός Σύλλογος «Ο Χρυσόστομος»), Χανιά 2006, σελ. 165.
- 10) «Η κρητική ζωγραφική του 15^{ου} και του 16^{ου} αιώνα στο ευρωπαϊκό πλαίσιο της εποχής» (στρογγυλή τράπεζα), *1^ο Διεθνές Κρητολογικό Συνέδριο* (Χανιά, 1-8 Οκτωβρίου 2006), *Περίληψεις* (Φιλολογικός Σύλλογος «Ο Χρυσόστομος»), Χανιά 2006, σελ. 165-166.
- 11) "Tradition and Diversity : Icon Painting in Crete, Venice and the Ionian Islands and Early El Greco's Parallel Course", *International Conference: The Greek World Under Ottoman and Western Domination: 15th to 19th Centuries*, The

Alexander S. Onassis Foundation (USA) and the Benaki Museum (Athens), Onassis Cultural Center, Νέα Υόρκη, 29 Απριλίου 2006. Η ανακοίνωση δημοσιεύτηκε ως άρθρο το 2008.

- 12) «Όψεις της ζωγραφικής εικόνων στην Κύπρο κατά τη βενετική περίοδο και οι σχέσεις με τη Βενετία». Διεθνές Συμπόσιο: *Η Γαληνοτάτη και η Ευγενεστάτη – La Serenissima et la Nobilissima. Η Βενετία στην Κύπρο και η Κύπρος στη Βενετία*, Πανεπιστήμιο Κύπρου – Πολιτιστικό Ίδρυμα Τραπεζής Κύπρου – Ιταλική Πρεσβεία, Λευκωσία, 21 Οκτωβρίου 2006. Η ανακοίνωση βρίσκεται υπό εκτύπωση.
- 13) «Απεικονίσεις του Αγίου Ανδρέα σε κρητικές εικόνες», Διεθνές Συνέδριο: *Ο Απόστολος Ανδρέας στην ιστορία και στην τέχνη*, Πάτρα (Πανεπιστήμιο Πατρών, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, 6^η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων), 17-19 Νοεμβρίου 2006.
- 14) «Δαμασκηνός και Θεοτοκόπουλος, βίοι παράλληλοι. Από τον Χάνδακα στη Βενετία», Ελληνο-ιταλική επιστημονική συνάντηση: *Βυζαντινή και ιταλική ζωγραφική. Δρόμοι και συναντήσεις από τις Σταυροφορίες ως την πτώση του Χάνδακα (1096-1669)*, Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, Αθήνα, 20-22 Νοεμβρίου 2006.

- Α. ΛΙΑΚΟΣ

- 15) 2006 December 19-20, Tokyo University of Foreign Studies, EUIJ/SRC International Conference, "Changing Historical and Spatial Consciousness in the Age of European Enlargement", Paper: "The Mediterranean and the Body, or What happened to the Braudelian Mediterranean after Braudel?".
- 16) December 14-16, Sapporo Japan, Slavic Euroasian Studies, Hokkaido University "Regions in Central and Eastern Europe: Past and Present", Paper: "Historical Time and National Space in Modern Greece".
- 17) December, 2-3, Pisa, Cleiohres meeting, Presentation of the Paper, "*Citizenship in Modern Greece*".
- 18) Νοέμβριος 30, Ανακοίνωση με τον Βαγγέλη Καραμανωλάκη στο συνέδριο «Η σύντομη δεκαετία του '60» οργανωμένο από την Ελληνική Εταιρεία Πολιτικής Επιστήμης, «Ιστορία και Ιδεολογία στη Δεκαετία του '60» (Δημοσιεύτηκε Βήμα, 4.12.05).
- 19) Νοέμβριος 7, Πανεπιστήμιο Leiden, Διατριβή Κεχριώτη.
- 20) Οκτώβριος, 13, Παρουσίαση του βιβλίου του Gunnar Hering, Τα πολιτικά κόμματα στην Ελλάδα 1821-1836 (ομιλητές, Γιάννης Βούλγαρης, Νικ. Διαμαντούρος, Ηλίας Νικολακόπουλος) EMIET.
- 21) First European Congress on World and Global History, Leipzig, September 22nd to 24th, 2006, "World history in Greece" and "The Canon of Historiography".
- 22) Ουτρέχτη, 29-30 Σεπτεμβρίου, 1 συνάντηση του προγράμματος Work and Gender.

- Τ. ΜΑΝΙΑΤΗ-ΚΟΚΚΙΝΗ

23) Taxes and tax-exemptions in the 13th-15th centuries. A research programme in progress: The decade 1346-1355, με παρουσίαση (σε power-point) 14 πινάκων. – Ανακοίνωση στο *21st International Congress of Byzantine Studies* (Λονδίνο, 21-26 Αυγούστου 2006) [δημοσιευμένη περίληψη στα Πρακτικά: *Display. Proceedings of the 21st International Congress...*, III, 106-107].

- Ν. ΜΠΟΖΑΝΑ-ΚΟΥΡΟΥ

24) *Folowing the Sphinx*", στο: *Convegno di Studi per i cento anni dello scavo di Prinias, "Identita culturale, etnicita, processi di trasformazione a Creta fra Dark Age e Arcaismo"*, Αθήνα, Ιταλική Αρχαιολογική Σχολή, 10-12 Νοεμβρίου 2006.

- Κ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ

25) 21^ο Διεθνές Συνέδριο Βυζαντινών Σπουδών, Λονδίνο, 21-26 Αυγούστου 2006. Ανακοίνωση με τίτλο: «Love, Hatred and Violence in the Sacred Palace. The Story and History of the Amorian Dynasty» (σε συνεργασία με την Ειρήνη Χρήστου).

- Μ. ΝΤΟΥΡΟΥ-ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ

26) «*The presence of the Aragonese in Romania based on 14th century aragonese documents*», ΚΑ' Διεθνές Βυζαντινολογικό Συνέδριο, Λονδίνο, 20-26 Αυγούστου 2006.

- Ο. ΠΑΛΑΓΓΙΑ

27) "Gorham Stevens and Athena on the Acropolis," *Symposium Celebrating the 125th Anniversary of the American School of Classical Studies at Athens and 75th Anniversary of the Agora Excavations*, American School of Classical Studies at Athens, 2006.

28) "Menander, our contemporary," *Greek Self-fashioning: Alcibiades to Menander*, Langford Seminar, Florida State University, 2006.

- Γ. ΠΑΠΑΔΑΤΟΣ

29) 10th International Cretological Congress, Chania. Oral presentation: *Tholos Tomb Γ: reconstructing burial practices and way of living of a prepalatial community from the study of the human bones*.

- Α. ΠΑΠΑΔΙΑ-ΛΑΛΑ

30) «Βενετοκρατία», *Συνάντηση εργασίας: Ιστορία και Πολιτισμός του βενετοκρατούμενου Ελληνισμού. Διδασκαλία και έρευνα*, Ελληνικό Ινστιτούτο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών Βενετίας, Βενετία, 10-11 Ιουλίου 2006.

- Δ. ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ

31) «Εκδόσεις Τέχνης στην Ελλάδα, 1930-1980», *Κρατικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης*.

- Π. ΠΕΤΡΙΔΗΣ

32) «Promoting an unknown period in a well-known archaeological site: the case of Early Byzantine Delphi», *21st International Congress of Byzantine Studies. Panel VIII.2: Managing the Heritage*, London, Αύγουστος 2006 (*Abstracts of Panel Papers* σ. 282).

• Κ. ΡΑΠΤΗΣ

33) 22-25/3/2006 Άμστερνταμ, 6th European Social Science History Conference, [Network: Elites, Session: Conservatism, Modernism and early 20th century elites]. Τίτλος ανακοίνωσης: "Strategies of Survival and Forms of Social Resistance: Central European high nobles and nobility networks in the first half of the 20th century".

34) 10-19/9/2006, Marburg/Herder Institut (Γερμανία), Internationale Sommerakademie με θέμα *Adel und Moderne in Mittel- und Osteuropa. Perspektiven historischer Adelforschung*. Τίτλος ανακοίνωσης: "Adelige Lebensformen und Kultur als Mittel des Obenbleibens bzw. der Selbstbehauptung des böhmisch-niederösterreichischen Adels im frühen 20. Jahrhundert".

• Β. ΣΕΙΡΗΝΙΔΟΥ

35) «Stories of Disinheritance of the Greek Merchant Community in 19th-Century Vienna», Διεθνές Συνέδριο *Gender, family and property in legal theory and praxis. The European perspective, from 10th – 20th century*, Ρέθυμνο, 21-23 Σεπτεμβρίου 2006.

• Μ. ΣΗΜΑΝΤΩΝΗ-ΜΠΟΥΡΝΙΑ

36) Παρουσίαση του Έργου «Συντήρηση-Ανάδειξη αρχαίας Καρθαιάς Κέας» στην ημερίδα παρουσίασης του έργου του ΤΔΠΕΑΕ, Θεσσαλονίκη, 6 Μαΐου 2006.

• Ε. ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

37) «Βενιζελισμός και εξωτερική πολιτική μετά τον Βενιζέλο: η πρώτη τριακονταετία». Ημερίδα του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών και Μελετών «Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος», με θέμα «Η κληρονομιά της εξωτερικής πολιτικής του Ελευθερίου Βενιζέλου», Χανιά, 18 Μαρτίου 2006.

38) «Ο ανορθόδοξος πόλεμος ως μοχλός πολιτικής στην ελληνική ιστορία, 1904-1959». Συνέδριο του Προγράμματος Ελληνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου του Yale και του Ελληνικού Παρατηρητηρίου του London School of Economics, με θέμα «Πόλεμος και ταυτότητες: Μακεδονία (1904-1908), Κατοχή και Εμφύλιος (1941-1949), Κύπρος (1955-1959, 1963-1974)», Αθήνα, 26-27 Μαΐου 2006.

39) «Ο Βενιζέλος και οι εξωτερικές σχέσεις της Ελλάδας: η ιστοριογραφική παραγωγή του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών και Μελετών "Ελ. Βενιζέλος"». Ι' Διεθνές Κρητολογικό Συνέδριο, Χανιά, 1-8 Οκτωβρίου 2006.

• Ε. ΧΡΗΣΤΟΥ

40) 21^ο Διεθνές Συνέδριο Βυζαντινών Σπουδών, Λονδίνο, 21-26 Αυγούστου 2006. Ανακοίνωση με τίτλο: «Love, Hatred and Violence in the Sacred Palace. The

Story and History of the Amorian Dynasty» (σε συνεργασία με την Κατερίνα Νικολάου).

9. Βιβλιοκρισίες

- Β. ΚΟΥΤΑΒΑ-ΔΕΛΗΒΟΡΙΑ

- 1) Πέτρου Βλαχάκου, *Νικηφόρος Γρηγοράς. Φυσική Γεωγραφία και Ανθρωπογεωγραφία* στο έργο του, 267, Θεσσαλονίκη 2003, *Εώα και Εσπέρια* 6 (2004-2006) 297-298.
- 2) Petros Blachakos, *Νικηφόρος Γρηγοράς. Φυσική Γεωγραφία και Ανθρωπογεωγραφία* στο έργο του, pp. 267, Salonique 2003, Byzantion.

- Ε. ΜΑΝΤΖΟΥΡΑΝΗ

- 3) Στην ηλεκτρονική μορφή του περιοδικού *AJA* on line publications: book reviews, October 2006, για το βιβλίο του Ε. Peltenburg, *The colonization and settlement of Cyprus: investigations at Kissonerga-Mylouthkia, 1976-1996*.

- Ν. ΜΠΙΡΓΑΛΙΑΣ

- 4) Queyrel Anne, *Athènes, La cité archaïque et classique*, Paris 2003, *Αρχαιογνωσία*, 13, 2005-2006, 237-239.

- Ν. ΜΠΟΖΑΝΑ-ΚΟΥΡΟΥ

- 5) E. Simantoni-Bourניה, *La Céramique grecque à reliefs*, *Rev. Arch.* 2006, 169-171.

- Κ. ΜΠΟΥΡΑΖΕΛΗΣ

- 6) Βιβλιοκρισία του έργου: P. Carlier, *Όμηρος* (Αθήνα 2005), *ΑΡΧΑΙΟΓΝΩΣΙΑ* 14 (2006), 329-336.

- Δ. ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ

- 7) «Τρία επιτραπέζια ημερολόγια με έργα χαρακτηριστικής» (δύο ημερολόγια του Κώστα Χ. Σπανού και ένα της Πινακοθήκης Χρήστου και Πόλυς Κολιαλή), *Βιβλιοφιλία*, 111.
- 8) «Ιωάννη Β. Φριλίγκου, Ο αγιογράφος Κωνσταντίνος Φανέλλης και το έργο του. Μελέτη αρχαιολογική και λειτουργική» (συγγραφέας ο Ιωάννης Β. Φριλίγκος), *Σύναξη*, 100.

- Ε. ΠΛΑΤΩΝ

- 9) «Crete Beyond the Palaces: Proceedings of the Crete 2000 Conference», "Book Reviews», *American Journal of Archaeology*, τ. 110, 2006, 317-319.

- Π. ΠΟΛΥΧΡΟΝΑΚΟΥ-ΣΓΟΥΡΙΤΣΑ

- 10) Review of ΠΛΟΕΣ. Sea Routes. Interconnections in the Mediterranean 16th – 6th Centuries B. C. Proceedings of the International Symposium held at Rethymnon, Crete, September 29 – October 2, 2002, edited by N. Stampolidis and V. Karageorghis (The University of Crete and the A. G. Leventis Foundation, Athens 2003) in: AJA Online Reviews vol. 110, fasc. 2 (April 2006).
- 11) Review of *Ο Κόσμος της Αρχαίας Αίγινας, 3000- 1000 π. Χ*, by HANS WALTER (Η Βιβλιοθήκη της εν Αθήναις Αρχαιολογικής Εταιρείας_Αρχαίοι Τόποι και Μουσεία της Ελλάδος 28) in : AJA Online Reviews vol. 110, fasc. 3, 2006.
- Ε. ΣΗΜΑΝΤΩΝΗ-ΜΠΟΥΡΝΙΑ
- 12) *Βιβλιοκρισία* Ν. Κουρου, *CVA, Athens National Museum, No 5 (Greece No 8)*, στο AJA 110.2 (2006), on line publications.
- Ε. ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
- 13) «Υπόθεση τριγωνικής διπλωματίας», βιβλιοκρισία στο Σωτήρης Ριζάς, *Οι ελληνοτουρκικές σχέσεις και το Αιγαίο, 1973-1976* (Αθήνα: Σιδέρης, 2006) στα Νέα, (Βιβλιοδρόμιο), 6-7 Μαΐου 2006.
- 14) Paschalis M. Kitromilides (επιμ.), *Eleftherios Venizelos: the Trials of Statesmanship* (Edinburgh: Edinburgh University Press, 2006), στο *South European Society and Politics*, 12 (2007), 138-139 και δημοσίευση άλλης βιβλιοκρισίας για το ίδιο βιβλίο, με τίτλο «Ο Ελ. Βενιζέλος στη διεθνή βιβλιογραφία», στην *Καθημερινή*, 31 Δεκεμβρίου 2006.

10. Άλλα (εκπομπές λόγου του ραδιοφώνου και της τηλεόρασης, εκπαιδευτικές ταινίες, δημοσιευμένες διαλέξεις, αρθρογραφία στον ημερήσιο και περιοδικό τύπο, βιβλία μη-επιστημονικού περιεχομένου)

- Μ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΥΔΑΚΗ-ΚΙΤΡΟΜΗΛΙΔΟΥ
- 1) "Greek Icons of the Sixteenth and Seventeenth Centuries and Their World". Προφορική παρουσίαση μεταβυζαντινών εικόνων στα αγγλικά και ερμηνεία τους για το αμερικανικό κοινό στα πλαίσια πολιτιστικού προγράμματος τηλεοπτικού σταθμού της Νέας Υόρκης, με την αφορμή της έκθεσης *From Byzantium to Modern Greece: Hellenic Art in Adversity, 1453-1830* (που οργανώθηκε στη Νέα Υόρκη από το Πολιτιστικό Ίδρυμα Ωνάση και το Μουσείο Μπενάκη), 28 Απριλίου 2006.
- 2) "Alexios and Anghelos Apokafkos, Constantinopolitan painters in Crete (1399-1421). Documents from the State Archives in Venice", δικτυακός τόπος του 21^{ου} Διεθνούς Συνεδρίου Βυζαντινών Σπουδών, Λονδίνο, 21-26 Αυγούστου 2006: *21st International Congress of Byzantine Studies, (London, 21-26 August 2006)*, (www.byzantinecongress.org.uk/communications).
- Ν. ΜΠΙΡΓΑΛΙΑΣ

- 3) (22 Μαΐου), Παρουσίαση του 1^{ου} τόμου, *Προϊστορικοί χρόνοι και του 3^{ου} τόμου Κλασικοί χρόνοι της Ιστορίας των Ελλήνων των εκδόσεων Δομή, Μέγαρο Μουσικής.*
- Α. ΠΑΠΑΔΙΑ-ΛΑΛΑ
- 4) (σε συνεργασία με την Όλγα Κατσιαρδή-Hering). Επιστολή σχετική με το έργο και την προσφορά των πανεπιστημιακών καθηγητών – απάντηση σε σχετικό δημοσίευμα της εφημερίδας «Η Καθημερινή», Η Καθημερινή, Ιούνιος 2006. Αναδημοσίευση στην εφημερίδα *Το Καποδιστριακό*, έκδοση του ΕΚΠΑ, έτος Ε', αρ. φύλλου 92, 5.
- Δ. ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ
- 5) Στον διαδικτυακό τόπο <http://www.haraktiki.gr> τα εξής: *Γλωσσάριο της Χαρακτικής και των Γραφικών Τεχνών, Οι «Μικρές Χαλκογραφίες» του Εργαστηρίου Χαρακτικής Ηλία Ν. Κουβέλη, Χάρτες της Λέσβου από τη Συλλογή Νικολάου Ι. Μαριόλα, Παρθένιος Ζακύνθιος - Διονύσιος Καλυβωκάς. Ζακυνθινοί εικαστικοί καλλιτέχνες του 19ου αιώνα, Χαρακτική. Προβλήματα ορολογίας και τεχνικής, Χαρακτική, Modern Greek Engraving. A brief chronicle, Methods of engraving and imprinting "paper images", Ξυλογραφία, Χαλκογραφία, Λιθογραφία, Τσιγκογραφία, Φωτοτσιγκογραφία, Η καλλιτεχνική δημιουργία του Γαβριήλ Ανδρονικίδη.*
- Ε. ΠΛΑΤΩΝ
- 6) «Οι τελευταίες ώρες ενός πολιτισμού» (άρθρο δημοσιευμένο στην εφημερίδα «Νέα Κρήτη», στις 23 Οκτωβρίου 2006).
- Β. ΣΕΙΡΗΝΙΔΟΥ
- 7) «Κεντρική Ευρώπη», στο: «Των Ελλήνων οι κοινότητες. Χθες ... σήμερα», *Ιστορία των Ελλήνων*, εκδ. Δομή, τόμος 14, Αθήνα 2006, 464-488.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ 2007

1. Βιβλία / Μονογραφίες

- Ν. ΓΚΙΟΛΕΣ
  - 1) Παλαιοχριστιανική Μνημειακή Ζωγραφική (π. 300-726), Αθήνα 2007, σ.299, εικ.129.
- Κ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ
  - 2) *Το κακό οδεύει έρποντας...* Οι λοιμοί της πανώλης στα Ιόνια Νησιά (17ος –18ος αι.), Ελληνικό Ινστιτούτο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών Βενετίας, Βενετία 2007.
- Α. ΛΑΙΜΟΥ
  - 3) *Corpus Vasorum Antiquorum. Rhodes, Archaeological Museum. Attic Black Figure*, Greece 10.Ακαδημία Αθηνών, Αθήνα 2007.
- Α. ΛΙΑΚΟΣ
  - 4) *Πώς το Παρελθόν γίνεται ιστορία*; Αθήνα, εκδ. Πόλις, 2007.
- Κ. ΜΠΟΥΡΑΖΕΛΗΣ
  - 5) ΘΕΙΑ ΔΩΡΕΑ. *Studien zur Politik der Severer und zur Constitutio Antoniniana*, Wien (Österr. Akademie der Wissenschaften) 2007.
- Δ. ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ
  - 6) *Ζογγολόπουλος*, Αθήνα 2007.
  - 7) *Κούλα Μπεκιάρη. Ζωγραφική - Χαρακτική. Άννα Μπεκιάρη. Γλυπτική-Ζωγραφική*. Αθήνα 2007.

2. Επιστημονική επιμέλεια βιβλίων και συλλογικών τόμων

- Π. ΒΑΛΑΒΑΝΗΣ
  - 1) *Μεγάλες στιγμές της Ελληνικής Αρχαιολογίας (Αθήνα 2007) και Great Moments of Greek Archaeology (Los Angeles 2007)*.

- Σ. ΚΑΛΟΠΙΣΗ-ΒΕΡΤΗ
- 2) *Archaeology and the Crusades*. Proceedings of the Round Table, Nicosia, 1 February 2005 (Pierides Foundation) Athens 2007 (σε συνεργασία με τον Peter Edbury).
- Γ. ΚΟΚΟΡΟΥ-ΑΛΕΥΡΑ
- 3) *Μέθοδοι Προσέγγισης και Έρευνας της Αρχαίας Ελληνικής και Ρωμαϊκής Γλυπτικής*. Αθήνα 2007.
- Α. ΛΑΙΜΟΥ
- 4) *Αμύμονα Έργα. Τιμητικός τόμος προς τιμήν Β. Λαμπρινουδάκη*. Αθήνα 2007. Με τη γενική εποπτεία της κ. Ε. Σημαντώνη-Μπουρνιά και τη συνεργασία των κκ. Λ.Γ. Μενδώνη και Ν. Κούρου.
- Ν. ΜΠΙΡΓΑΛΙΑΣ
- 5) Birgalias N., Buraselis K., Cartledge P. (επιμ.), *The Contribution of Sparta to Political Thought and Practice*, εκδ. Αλεξάνδρεια, Αθήνα, 2007.
- Ν. ΜΠΟΖΑΝΑ-ΚΟΥΡΟΥ
- 6) *Αμύμονα Έργα. Τιμητικός τόμος προς τιμήν Β. Λαμπρινουδάκη*. Αθήνα 2007. Με τη γενική εποπτεία της κ. Ε. Σημαντώνη-Μπουρνιά και τη συνεργασία των κκ. Λ.Γ. Μενδώνη και Α. Λαιμού.
- Κ. ΜΠΟΥΡΑΖΕΛΗΣ
- 7) *Μύθος μετά Λόγου* (Πρακτικά Συμποσίου), Αθήνα 2007.
- 8) *Η συμβολή της Αρχαίας Σπάρτης στην πολιτική σκέψη και πρακτική* (Πρακτικά συμποσίου), Αθήνα 2007.
- 9) *«Έδοξεν τῆι βουλῆι καὶ τῶι δήμῳ»*. Η Αθηναϊκή Δημοκρατία μιλάει με τις επιγραφές της (επιστ. κατάλογος έκθεσης επιγραφών του Επιγρ. Μουσείου), Αθήνα 2007.
- Μ. ΝΤΟΥΡΟΥ-ΗΙΛΟΠΟΥΛΟΥ
- 10) *Εῶα και Εσπέρια 7* (2007).
- Ε. ΣΗΜΑΝΤΩΝΗ-ΜΠΟΥΡΝΙΑ
- 11) *Αμύμονα Έργα. Τιμητικός τόμος προς τιμήν Β. Λαμπρινουδάκη*. Αθήνα 2007. Με τη συνεργασία των κκ. Λ.Γ. Μενδώνη, Ν. Κούρου και Α. Λαιμού.
- Λ. ΠΑΛΑΙΟΚΡΑΣΣΑ-ΚΟΠΙΤΣΑ
- 12) *Παλαιόπολη Άνδρου, Είκοσι χρόνια ανασκαφικής έρευνας*. Αθήνα 2007.
- Ο. ΠΑΛΑΓΓΙΑ
- 13) *The Panathenaic Games* (Oxford 2007) (σε συνεργασία με την Ά. Χωρέμη-Σπετσιέρη).

3. Επιστημονικά περιοδικά με ανώνυμους κριτές ή με εκδοτική επιτροπή

- Ν. ΓΙΑΝΤΣΗ
  - 1) «Το δυτικό μοντέλο αστικής ανάπτυξης και η Κωνσταντινούπολη», *Εώα και Εσπέρια*, 7, (2007), 11-23.
- Σ. ΚΑΛΟΠΙΣΗ-ΒΕΡΤΗ
  - 2) “Τεχνοτροπικές παρατηρήσεις στο γραπτό διάκοσμο του Αγίου Νικολάου Αχραγιά Λακωνίας”, *Δελτίον τῆς Χριστιανικῆς Αρχαιολογικῆς Ἐταιρείας* 27 (2006) [2007] 181-192.
- Κ. ΚΑΡΑΠΛΗ
  - 3) Βυζαντινό χελάνδιον – αραβικό Shalandi, *Graeco-Arabica* 11 (2007).
- Ό. ΚΑΤΣΙΑΡΔΗ-HERING
  - 4) «Αδελφότητα, Κομπανία, Κοινότητα. Για μια τυπολογία των ελληνικών κοινοτήτων της Κεντρικής Ευρώπης, με αφορμή τα άγνωστο Καταστατικό του Miskolc», *Εώα και Εσπέρια* 7 (2007) 247-210.
- Κ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ
  - 5) «*Santi rifugi di sanità: i lazzaretti delle quattro isole di Levante, Studi Veneziani*», n.s. LIII (2007), 239-259.
  - 6) «Τα ληξιαρχικά βιβλία του βενετοκρατούμενου Χάνδακα (1632-1642). Στεγανά και δίκτυα επικοινωνίας μεταξύ των ανώτερων κοινωνικών στρωμάτων», *Εώα και Εσπέρια* 7 (2007), 173-190.
- Α. ΛΙΑΚΟΣ
  - 7) “Utopian and Historical Thinking: Interplays and Transferences”, *Historein* 7 (2007) 20-57.
- Ν. ΜΠΙΡΓΑΛΙΑΣ
  - 8) «La Gérousia et les gérontes de Sparte», *Ktéma*, 32, 2007, 341-349.
- Μ. ΝΤΟΥΡΟΥ-ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ
  - 9) «*The presence of the Aragonese in Romania based on 14th century aragonese documents*», *Εώα και Εσπέρια* 7 (2007), 47-55.
  - 10) «Ο Rubio I Lluch ως ιστοριογράφος και η συμβολή του στη μελέτη της παρουσίας των Καταλανών στην Ελλάδα τον 14^ο αιώνα», *Εώα και Εσπέρια*, 7 (2007), 129-135.
- Ο. ΠΑΛΑΠΠΑ
  - 11) “The chronology of the Macedonian royal tombs at Vergina,” *Jdl* 12, 2007, 81-125.

- Α. ΠΑΠΑΔΙΑ-ΛΑΛΑ
  - 12) «Ελληνικές Κοινότητες και Ευρωπαϊκός Κόσμος (13ος-19ος αι). Μορφές αυτοδιοίκησης, κοινωνική οργάνωση, συγκρότηση ταυτοτήτων. Μια ερευνητική πρόταση», *Εώα και Εσπέρια* 7 (2007), 139-148.
  - 13) «Ανασυγκροτώντας την Κοινότητα στις βενετοκρατούμενες ελληνικές περιοχές. Οργάνωση και αρχαιακές πηγές», *Εώα και Εσπέρια* 7 (2007), 233-238.
- Χ. ΦΛΑΪΣΕΡ
  - 14) Σχολείο και Πόλεμος, *ΑρχειοΤάξιο*, 9 (2007), 59-63.
- Ε. ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
  - 15) «Σουέζ και Ουγγαρία, φθινόπωρο 1956: η πρόσληψη της κρίσης στην Ελλάδα», *Αγορά χωρίς σύνορα*, 12 (2007) [ειδικό τεύχος: Αφιέρωμα στα πενήντα χρόνια από την κρίση του Σουέζ], 324-347.
  - 16) «Μελέτη, σχεδιασμός και μεταπολεμικές προκλήσεις: ο Ευάγγελος Αβέρωφ και το πληθυσμιακό πρόβλημα της Ελλάδας, 1945», *Φιλελεύθερη Έμφαση*, 31 (2007), 27-33.
  - 17) «Heirs of the King-Makers: the British Embassy in Athens, 1951-1961», *Diplomacy and Statecraft*, 18/3 (2007), 573-591.

4. Επιστημονικά περιοδικά χωρίς κριτές

- Α. ΛΙΑΚΟΣ
  - 1) «Η Σουζάνα και οι γέροι. Γιατί μας χρειάζεται η θεωρία της ιστορίας;» *Πολίτης*, 161 (2007), 19-23.
- Κ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ
  - 2) «Ασθένειες και θεραπεία των γυναικών στο Βυζάντιο», *Αρχαιολογία* 103 (Ιούνιος 2007), 28-33.

5. Πρακτικά συνεδρίων με κριτές (όταν γίνεται δημοσίευση της ανακοίνωσης με τη μορφή επιστημονικού άρθρου)

- Σ. ΑΝΕΖΙΡΗ
  - 1) S. Aneziri, «The organization of music contests in the hellenistic period and Artists' participation: an attempt at classification», στο *The Greek Theatre and Festivals*, επιμ. P. Wilson. Oxford 2007: 67-84.

- Κ. ΓΑΡΔΙΚΑ
  - 2) “Η ελονοσία κατά το μεσοπόλεμο: κοινωνία, κράτος και διεθνής βοήθεια.” *Η ελληνική αγροτική κοινωνία και οικονομία κατά τη βενιζελική περίοδο*. Αθήνα, 2007.
- Ν. ΓΙΑΝΤΣΗ
  - 3) “La Sicile comme domaine de l'expression de la politique occidentale (XIIe siecle)”, *Atti delle Giornate di Studio, Palermo, 7-9 settembre 2006, La Sicilia, il Mediterraneo, i Balcani. Storia culture lingue popoli*, Palermo, 2007, 245-252.
- Σ. ΚΑΛΟΠΙΣΗ-ΒΕΡΤΗ
  - 4) *Relations between East and West in the Lordship of Athens and Thebes after 1204: Archaeological and Artistic Evidence*, στο P. Edbury and S. Kalopissi-Verti, eds, *Archaeology and the Crusades*, Athens 2007, 1-33.
  - 5) “Επιπτώσεις της Δ΄ Σταυροφορίας στη μνημειακή ζωγραφική της Πελοποννήσου και της Ανατολικής Στερεάς Ελλάδας ως τα τέλη του 13ου αιώνα”, και σε αγγλική μετάφραση, “The Impact of the Fourth Crusade on Monumental Painting in the Peloponnese and Eastern Central Greece up to the End of the Thirteenth Century”. *Η βυζαντινή τέχνη μετά την τέταρτη σταυροφορία. Η τέταρτη σταυροφορία και οι επιπτώσεις της*, Ακαδημία Αθηνών. Κέντρο Έρευνας της Βυζαντινής και Μεταβυζαντινής τέχνης, Αθήνα 2007, 63-104.
  - 6) “Painters’ Information on Themselves in Byzantine Inscriptions”, *L’ artista a Bizanzio e nel mondo cristiano-orientale*, επιστ. επιμ. M. Bacci (Scuola Normale Superiore Pisa, Seminari e Convegni 12) Pisa 2007, 55-70. [Πρακτικά του Colloquio Internazionale. *L’ artista a Bizanzio e nel mondo cristiano-orientale*, Pisa, Scuola Normale Superiore, 21-22 novembre 2003.]
- Ό. ΚΑΤΣΙΑΡΔΗ-HERING
  - 7) «Greeks in the Habsburg Lands (17th-19th centuries): Expectations, Realities, Nostalgias», στο Herbert Kröll (ed.), *Austrian-Greek Encounters Over the Centuries. History – Diplomacy – Politics – Arts - Economics*, Innsbruck, Wien, Bozen, StudienVerlag, 2007, 147-158, 227-229.
- Γ. ΚΟΚΟΡΟΥ-ΑΛΕΥΡΑ
  - 8) «Research Methods in Ancient Greek and Roman Sculpture» in: G. Kokkorou-Alevras – K. Kopanias (eds) «Methods of Approach and Research in Ancient Greek and Roman Sculpture». *Proceedings of an International Conference organised by the Programm of Postgraduate Studies, Department of History and Archaeology, University of Athens*, Athens 1st of April 2004 (Athens 2007) 15-21.

- Κ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ
  - 9) «Τα λοιμοκαθαρητήρια των Ιόνιων Νησιών: υγειονομική πολιτική, αρχαιακή μαρτυρία και αποδελτίωση της πληροφορίας», *Πληροφορίες για την τεχνολογία στις βενετοκρατούμενες ελληνικές περιοχές*, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Ελληνικό Ινστιτούτο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών της Βενετίας, Αθήνα 2007, 145-150.
- Μ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΥΔΑΚΗ-ΚΙΤΡΟΜΗΛΙΔΟΥ
  - 10) «Άτλαντες, προσωπεία, λέοντες: Γλυπτά της βενετικής περιόδου από τη Μονή Αγκαράθου», *Γλυπτική και λιθοξοική στη Λατινική Ανατολή, 13^{ος}-17^{ος} αιώνας* (Πρακτικά Συμποσίου, Ρέθυμνο 2002), επιμ. Ό. Γκράτζιου, Ηράκλειο 2007, σελ.114-137 (με αγγλική περίληψη στις σελ. 138-139).
  - 11) "Cretan Painters and Their Workshops in Sixteenth Century Candia: Early El Greco's Professional Environment", *El Greco's Studio. Proceedings of the International Symposium* (Rethymnon, Crete 2005), επιμ. Ν. Χατζηνικολάου, Ρέθυμνο (Πανεπιστημιακές εκδόσεις Κρήτης) 2007, σελ. 1-29, εικ. 1-32.
- Α. ΛΙΑΚΟΣ
  - 12) "Historical Time and National Space in Modern Greece", in Hayashi Tadayuki and Hiroshi Fukuda, *Regions in Central and Eastern Europe: Past and Present*, Sapporo, Slavic Euroasian Studies 15, 2007, 205-227.
- Ε. ΜΑΝΤΖΟΥΡΑΝΗ
  - 13) "What future in the Mediterranean Past?", στα Πρακτικά του Διεθνούς Συνεδρίου, *Mediterranean Crossroads*, ed. S. Antoniadou & A. Pace, 2007, 63-83.
- Ν. ΜΠΙΡΓΑΛΙΑΣ
  - 14) «Μεικτό σπαρτιατικό πολίτευμα και πάτριος αθηναϊκή πολιτεία», Birgalias N., Bursalis K., Cartledge, P., (επιμ.), *The Contribution of Sparta to Political Thought and Practice*, Athens, 2007, 117-142.
- Ν. ΜΠΟΖΑΝΑ-ΚΟΥΡΟΥ
  - 15) "Late Geometric Slipped Pottery. Technological Variations and Workshop Attributions (Euboean, Cycladic and Attic Workshops)" (σε συνεργασία με Ε. Αλουρί), στο: Α. Mazarakis-Ainian (εκδ.), *Oropos and Euboea in the Early Iron Age, Acts of an International Round Table, University of Thessaly, June 18-20, 2004* (Βόλος 2007), 287-318.
- Κ. ΜΠΟΥΡΑΖΕΛΗΣ
  - 16) "Μυθική ύλη και ελληνιστική μοναρχία. Το εργαλείο του μύθου στα χέρια της πολιτικής", "Μύθος μετά λόγου / Mythos with Logos" (Πρακτικά διεθ. συμποσίου στην Ικαρία, συνεπιμέλεια με την Μ. Στεφάνου), Αθήνα 2007, 177-187.

- Μ. ΝΤΟΥΡΟΥ-ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ
- 17) «Δυτικοί θεσμοί στο πριγκιπάτο της Αχαιάς», ανάπτυπο από τα Πρακτικά (2007) του Διεθνούς Συνεδρίου για την Πελοπόννησο μετά την Δ' σταυροφορία, Μυστράς, 1-3 Οκτ. 2004.
- Ο. ΠΑΛΛΑΓΙΑ
- 18) "Berenike II in Athens," in P. Schultz – R. von den Hoff (eds.), *Early Hellenistic Portraiture* (Cambridge 2007) 237-45.
- Γ. ΠΑΠΑΔΑΤΟΣ
- 19) "The beginning of metallurgy in Crete: new evidence from the FN-EM I settlement at Kephala Petras, Siteia". In P.M. Day & R.C.P. Doonan (eds.), *Metallurgy in the Early Bronze Age Aegean*, Sheffield Studies in Aegean Archaeology 7: 154-67. Oxford: Oxbow Books.
- 20) "Beyond cultures and ethnicity: a new look at material culture distribution and inter-regional interaction in the Early Bronze Age Southern Aegean". In S. Antoniadou and A. Pace (eds.), *Mediterranean Crossroads*: 419-51. Athens: Pierides Foundation.
- Α. ΠΑΠΑΔΙΑ-ΛΑΛΑ
- 21) «I Monti di Pietà nei territori Greci sotto il dominio Veneziano. Un approccio sociale e economico», *I Monti di Pietà. Prestare ai poveri. Il credito su pegno e i Monti di Pietà in area Mediterranea (secoli XV-XIX)*, a cura di Paola Avallone, Consiglio Nazionale delle Ricerche. Istituto di Studi sulla Società del Mediterraneo, Napoli 2007, 245-258.
- Π. ΠΕΤΡΙΔΗΣ
- 22) «Ancient DNA extraction and amplification of human bone samples from the area of Delphi: a pilot case study», *4th Symposium on Archaeometry. Hellenic Society of Archaeometry, Archaeopress BAR*, Oxford 2007. (Σε συνεργασία με τους Λ. Καραλή, Κ. Κονιαβίτου, Χρ. Κρούπη, Α. Καψάλη και Φ. Μαυρίδη), σ.233-239.
- 23) «Relations between pottery workshops in the Greek mainland during the Early Byzantine period», B.BÖHLENDORF-ARSLAN - A.O. UYSAL - J. WITTE-ORR (εκδ.), *Çanak. Late Antique and Medieval Pottery in Mediterranean Archaeological Contexts. Byzas 7* (2007), σ. 43-54.
- Π. ΠΟΛΥΧΡΟΝΑΚΟΥ-ΣΓΟΥΡΙΤΣΑ
- 24) "Myth, Epos and Mycenaean Attica: The Evidence Reconsidered", στο R. Lafineur and S. Morris (eds.), *EPOS. Reconsidering Greek epic and Aegean Bronze Age Archaeology* (Proceedings of the 11th International Aegean Conference, L.A., UCLA – The J. Paul Getty Villa, 20– 23 April 2006), *AEΓΑΕΥΜ* 28 (2007), 265 - 273.

- Κ. ΡΑΠΤΗΣ
- 25) «Επιβιώσεις και προσλήψεις του Μεσαίωνα στη νεότερη και σύγχρονη Ευρώπη: η περίπτωση των ευγενών», στο *Ο «σκοτεινός» Μεσαίωνας* (Εταιρεία Σπουδών), Αθήνα 2007.
- Β. ΣΕΙΡΗΝΙΔΟΥ
- 26) «Griechischer Handelsmann: Anatomizing a Collective Subject», στο: Η. Kröll (επιμ.), *Austrian-Greek Encounters over the Centuries*, Βιέννη 2007, 129-137.
- Ε. ΣΗΜΑΝΤΩΝΗ-ΜΠΟΥΡΝΙΑ
- 27) «Κρατήρας του 7^{ου} αι. π. Χ. από το Κάτω Φανάρι Τροιζηνίας», στο Ε. Κονσολάκη (επιμ.), *Έπαθλον. Αρχαιολογικό Συνέδριο προς τιμήν του Α. Κύρου*, Πόρος 7-9/6/2002, τ. Α', Αθήναι 2007, 395-412.
- Χ. ΦΛΑΪΣΕΡ
- 28) Was wäre wenn ... Die 'Bewältigung' der kommunistischen Niederlage im griechischen Bürgerkrieg nach Wiederherstellung der Demokratie (1974-2006) στο: Ulf Brunnbauer / Stefan Troebst (επιμ.): *Zwischen Amnesie und Nostalgie. Die Erinnerung an den Kommunismus in Südosteuropa*. Köln/Weimar/Wien: Böhlau, 2007, 27-45.
- Ε. ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
- 29) «Δημιουργός κατευθύνσεων: ο πολιτικός Παναγιώτης Κανελλόπουλος, 1935-1985», στο Λίνος Γ. Μπενάκης (επιμ.), *1986-2006: 20 Χρόνια χωρίς τον Παναγιώτη Κανελλόπουλο* (Αθήνα: Εταιρεία Φίλων Παναγιώτη Κανελλόπουλου, 2007), 165-204.
- 30) «Εμφύλιος πόλεμος και πρόσληψη του κόσμου: μεταλλαγές στις ελληνικές στρατηγικές αντιλήψεις κατά τη δεκαετία του '40», στο Ιωάννης Μουρέλος και Ιάκωβος Δ. Μιχαηλίδης (επιμ.), *Ο ελληνικός Εμφύλιος Πόλεμος: μια αποτίμηση. Πολιτικές, ιδεολογικές, ιστοριογραφικές προεκτάσεις*, (Αθήνα: ΙΜΧΑ και Ελληνικά Γράμματα, 2007), 57-75.

6. Κεφάλαια σε συλλογικούς τόμους

- Σ. ΑΝΕΖΙΡΗ
- 1) «Έδοξεν τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ». *Η Αθηναϊκή δημοκρατία μιλάει μέσα από τις επιγραφές της. Επιστημονικός κατάλογος έκθεσης επιγραφών του Επιγραφικού Μουσείου*, επιμ. Μ. Λαγογιάννη-Γεωργακαράκου – Κ. Μπουραζέλης. Αθήνα 2007: 74-77, 81-83, 121-125.

- Π. ΒΑΛΑΒΑΝΗΣ
- 2) Panathenaeische Amphoren aus Ephesos στο V. Mitsopoulou Leon, Cl. Lang Auinger (Επιμ.), *Die Basilika am Staatsmarkt in Ephesos. Forschungen in Ephesos IX. Funde Klassischer bis Roemischer Zeit* Wien 2007) 9-16.
  - 3) Επί κίονος ευ μάλα υψηλού. Κιονωτό επιτύμβιο μνημείο στο Ικάριον Αττικής, στο *Αμύμωνα έργα. Τιμ. τόμος στον καθ. Β. Κ. Λαμπρινουδάκη* 2007) 281-296.
- Μ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΥΔΑΚΗ-ΚΙΤΡΟΜΗΛΙΔΟΥ
- 4) «Εργαστήρια καλλιτεχνών στην Κρήτη του Θεοτοκόπουλου», *Ο Γκρέκο και το εργαστήριό του – "Talleres artisticos en la Creta de Theotokopoulos", El Greco y su taller*, επιμ. Ν. Χατζηνικολάου, Αθήνα 2007, σελ. 41-67 (έκδοση στα ελληνικά και τα ισπανικά).
- Α. ΛΑΙΜΟΥ
- 5) "Aristocrats at Leisure: A Leagran Lekythos in the Rhodes Archaeological Museum" στο Ε. Σημαντώνη-Μπουρνιά, Α.Α. Λαιμού, Λ.Γ. Μενδώνη, Ν. Κούρου (εκδ.), *Αμύμωνα έργα. Τιμητικός Τόμος για τον Καθηγητή Βασίλη Κ. Λαμπρινουδάκη*, Αθήνα 2007, σελ. 223-236 με 7 εικόνες.
- Α. ΛΙΑΚΟΣ
- 6) From the Greek to the common our language" in A.F. Christides (ed.), *History of Ancient Greek: From the Beginnings to the Late Antiquity*, Cambridge: Cambridge University Press, 2007, 1287-1295.
- Ν. ΜΠΙΡΓΑΛΙΑΣ
- 7) «"Εδοξεν τῆι βουλῆι καὶ τῶι δήμῳ». *Η Αθηναϊκή δημοκρατία μιλάει μέσα από τις επιγραφές της. Επιστημονικός κατάλογος έκθεσης επιγραφών του Επιγραφικού Μουσείου*, επιμ. Μ. Λαγογιάννη-Γεωργακαράκου – Κ. Μπουραζέλης. Αθήνα 2007: 25-30, 30-33, 69-73, 78-80.
- Ν. ΜΠΟΖΑΝΑ-ΚΟΥΡΟΥ
- 8) "Tenos. An Archaeological Forward", στο: L. Moscati Castelnuovo, *Tenos in epoca arcaica e classica* (Macerata 2007), 17-31.
  - 9) "Silent Offsprings and Dutiful Parents: Amphoriskoi and Multiple Vases in Early Iron Age Child Burials", στο: E. Simantoni- Bournia, A. Iemos, L. Mendoni, N. Kourou (επ.), *Αμύμωνα οΈργα, Festschrift V. Lambrinoudakis* (Αθήνα 2007), 62-76.
  - 10) "Les Phéniciens en Mer Egée", στο: *La Méditerranée des Phéniciens. De Tyr à Carthage* (Paris 2007), 136-139. "The Dawn of Images and Cultural Identity: The case of Tenos", στο: E. Greco (ed.), *Alba della citta, alba delle immagini?, Tripodes 7*, 63-90.

- Κ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ

- 11) «Η Συρική Δυναστεία των Ισαύρων», *Ελληνική Ιστορία* (Εκπαιδευτική Ελληνική Εγκυκλοπαίδεια τόμ. 25), Αθήνα, Εκδοτική Αθηνών(1993, 186-191), 2007 , ανανεωμένη έκδοση, 318-325.
- 12) «Η Ανόρθωση της Αυτοκρατορίας και η Βυζαντινή Εποποιία», *Ελληνική Ιστορία* (Εκπαιδευτική Ελληνική Εγκυκλοπαίδεια τόμ. 25), Αθήνα (Εκδοτική Αθηνών, 1993, 191-201), 2007 , ανανεωμένη έκδοση, 326-343.

- Λ. ΠΑΛΑΙΟΚΡΑΣΣΑ-ΚΟΠΙΤΣΑ

- 13) «Και τάδε εκ του δρόμου χαλκά...λυχνουρέοντες», στο Ε. Σημαντώνη-Μπουρνιά, Α.Α. Λαιμού, Λ.Γ. Μενδώνη, Ν. Κούρου (εκδ.), *Αμύμονα έργα. Τιμητικός Τόμος για τον Καθηγητή Βασίλη Κ. Λαμπρινουδάκη*, Αθήνα 2007, 494-500.
- 14) «Στοιχεία για την οικονομία και τις εμπορικές επαφές της Άνδρου κατά την αρχαιότητα» στο Κ. Δαρδανός (εκδ.), *Νήσος Άνδρος* (2007),36-45.

- Ε. ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗ-ΣΕΡΜΠΕΤΗ

- 15) «Η λήκυθος 1626 του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου». *Αμύμονα έργα. Τιμητικός τόμος για τον καθηγητή Βασίλη Λαμπρινουδάκη. (2007) 237-246.*

- Δ. ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ

- 16) «Το Άγιον Όρος στην ελληνική τέχνη», *Το Άγιον Όρος στην ελληνική τέχνη*, Έρευνα Μάρκος Καμπάνης, Ιωάννα Μαντζαβίνου, Κάτια Κιλεσοπούλου, Δημήτρης Παυλόπουλος, Επιμέλεια έκδοσης Μάρκος Καμπάνης - Διονύσης Καψάλης, σ. 13-30.

- Ε. ΣΗΜΑΝΤΩΝΗ-ΜΠΟΥΡΝΙΑ

- 17) «Ένας Κένταυρος...Ναξιώτης», στο Ε. Σημαντώνη-Μπουρνιά, κ.ά. (επιμ.), *Αμύμονα Έργα. Τιμητικός Τόμος για τον καθηγητή Β.Κ. Λαμπρινουδάκη*, Αθήνα 2007, 84-95.

- Χ. ΦΛΑΪΣΕΡ

- 18) Νίκος Παπαναστασίου & Χ.Φ., *Το «οργανωμένο χάος». Η γερμανική κατοχική διοίκηση στην Ελλάδα. Στην: Ιστορία της Ελλάδας του 20^{ου} αιώνα, τομ. Γ1, Αθήνα: Βιβλιόραμα 2007, 100-149.*

- Ε. ΧΡΗΣΤΟΥ

- 19) *Ελληνική Ιστορία* της Εκδοτικής Αθηνών, Αθήνα 2007. (Ανανεωμένη έκδοση του συλλογικού έργου *Ελληνική Ιστορία*, Αθήνα 1992). Κεφάλαιο: «Από τον Ιουστινιανό ως τον Ηράκλειο», 302-315. 2.
- 20) *Ελληνική Ιστορία* της Εκδοτικής Αθηνών, Αθήνα 2007. (Ανανεωμένη έκδοση του συλλογικού έργου *Ελληνική Ιστορία*, Αθήνα 1992). Κεφάλαιο: Οι διάδοχοι του Ηρακλείου, 315-318.

7. Άλλες επιστημονικές εργασίες (όσες δεν υπάγονται στις παραπάνω κατηγορίες)

- Α. ΚΟΛΙΑ-ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗ

1) *Βυζαντινός και Δυτικός κόσμος: Αντιπαραθέσεις και αλληλεπιδράσεις από τον 11^ο έως τον 15^ο αιώνα*, Αθήνα 2007 (βάσει των αποτελεσμάτων του αντίστοιχου ερευνητικού προγράμματος, σε έντυπη και ψηφιακή μορφή).

2) Μ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΥΔΑΚΗ-ΚΙΤΡΟΜΗΛΙΔΗ

3) Κείμενο στον κατάλογο έκθεσης *La Pinacoteca Ala Ponzone. Il Seicento* (Catalogo delle collezioni del Museo Civico di Cremona), επιμ. Mario Marubbi, Cinisello Balsamo, Milano 2007, σελ. 252-255, αρ. 250, 251 και 252.

- Τ. ΜΑΝΙΑΤΗ-ΚΟΚΚΙΝΗ

4) [Σε συνεργασία με: Αθηνά Κόλια-Δερμιτζάκη και Μαρία Ντούρου-Ηλιοπούλου] *Βυζαντινός και δυτικός κόσμος: Αντιπαραθέσεις και αλληλεπιδράσεις από τον ενδέκατο έως τον δέκατο πέμπτο αιώνα. Επιλεγμένη λημματική βιβλιογραφία (τέλη 1^{ου} αι.-2004)*, Αθήνα 2007, 554.

5) *Φορολογία και φορολογικές απαλλαγές στο Βυζάντιο στα χρόνια των Παλαιολόγων (13ος-15ος αι.). Πίνακες φορολογικών στοιχείων της Παλαιολόγειας περιόδου*, Αθήνα 2007, 345.

- Α. ΠΑΠΑΔΙΑ-ΛΑΛΑ

6) Νίκη Τσελέντη-Παπαδοπούλου (1948-2007)», *Εώα και Εσπέρια* 7 (2007), 425-428.

- Ε. ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

7) «Η πολιτική εξέλιξη της Κύπρου στον 20^ο αιώνα», στο Διαλέξεις Λαϊκού Πανεπιστημίου, αρ. 19, *Η Κύπρος στον 20^ο αιώνα* (Λευκωσία: Δήμος Λευκωσίας, 2007), 137-157 [πρόγραμμα διαλέξεων του έτους 2000].

8) «Ο μεταπολεμικός κόσμος», στο Ι. Κολιόπουλος, Κ. Σβολόπουλος, Ε. Χατζηβασίλειου, Θ. Νημάς και Χ. Σχολινάκη-Χελιώτη, *Ιστορία του Νεότερου και Σύγχρονου Κόσμου (από το 1815 έως σήμερα)* Γ' τάξη Γενικού Λυκείου (Αθήνα: ΟΕΔΒ, 2007), 139-165.

8. Ανακοινώσεις σε επιστημονικά συνέδρια (με κριτές) χωρίς πρακτικά (ή και όταν η ανακοίνωση δεν εστάλη για δημοσίευση παρόλο που το συνέδριο εξέδωσε πρακτικά)

- Σ. ΑΝΕΖΙΡΗ

1) 3 Μαρτίου 2007: Ημερίδα του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών προς τιμήν της ομότιμης καθηγήτριας Άννας Ραμού-Χαψιάδη

με θέμα «Θέατρο και κοινωνία στη διαδρομή της ελληνικής ιστορίας». Τίτλος της ανακοίνωσης: «Ταξιδεύοντας στην οικουμένη – δημιουργώντας την οικουμένη: οι επαγγελματίες του θεάτρου στην αυτοκρατορική εποχή».

- 2) 2-4 Φεβρουαρίου 2007: Διεθνές Συνέδριο του Τμήματος Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας με θέμα «Ο κόσμος μια σκηνή. Το θέαμα στην αρχαιότητα» στο Βόλο. Τίτλος ανακοίνωσης: «Θέαμα, αγώνες και ρωμαϊκή οικουμένη».

- Π. ΒΑΛΑΒΑΝΗΣ

- 3) 23-3-2007 στο Παν/μιο Αθηνών, σε ημερίδα προς τιμήν της καθ. Α. Ραμού, με θέμα 'Νέα δεδομένα της έρευνας για το Διονυσιακό θέατρο'.
- 4) 14-16/4/2007 στο Παν/μιο St. Louis, Missouri, ΗΠΑ, στο συνέδριο From Athens to Beijing. West meets East in the Olympic Games, με θέμα 'Diplomacy and Politics in the ancient Olympic Games'.
- 5) 20-22/9/2007 στην Ικαρία, στο συνέδριο Wine Confessions: production, trade and social significance of wine in ancient Greece and Cyprus, με θέμα 'Some thoughts on ancient Greek drinking vases'.

- Κ. ΓΑΓΑΝΑΚΗΣ

- 6) Διεθνές συνέδριο, "On emotions: history, politics, representations", Αθήνα, 18-20 Μαΐου 2007. Εισήγηση με θέμα "Stairway to heaven: Calvinist grief and redemption in the French Wars of Religion".

- Κ. ΓΑΡΔΙΚΑ

- 7) "The nation and the idea of malaria sanitisation in early 20th century Greece", Hygiene – Health Politics – Eugenics: Engineering Society in twentieth-century Southeast Europe, May 31, 2007 – June 2, 2007, Institute of East European Studies of the Free University Berlin in Cooperation with Department of Southeast European History of the University Graz and Oxford-Brookes University, Berlin.
- 8) "Urban malaria in nineteenth century Greece", ΕΑΗΜΗ Conference: Environment, Health and History, 12-15 September 2007, School of Hygiene and Tropical Medicine, London.

- Σ. ΚΑΛΟΠΙΣΗ-ΒΕΡΤΗ

- 9) Έκτο Επιστημονικό Συμπόσιο Ανασκαφή και Έρευνα, VI: Από το ερευνητικό έργο του Τομέα Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης. Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα, 26 και 27 Απριλίου 2007. Ανακοίνωση με θέμα: "Ανασκαφή και ανάδειξη Ιουστινιάνειας βασιλικής στην Αγία Κορυφή του νότιου Σινά" σε συνεργασία με Μ. Παναγιωτίδη. Περιλήψεις ανακοινώσεων, σελ. 74-75.
- 10) Διεθνές Συμπόσιο *Routes of Faith in the medieval Mediterranean*, Θεσσαλονίκη 7-10.11. 2007. Ανακοίνωση με θέμα: "Προσκύνημα στο Σινά. Η μαρτυρία των εικόνων με προσωπογραφίες δωρητών / ή αφιερωτικές επιγραφές". Περιλήψεις ανακοινώσεων, σελ. 24-25.

- 11) Convegno Internazionale. Ideologia e Cultura artistica tra Adriatico e Mediterraneo orientale (IV-X secolo): il ruolo dell' autorità ecclesiastica alla luce di nuovi scavi e ricerche, Bologna – Ravenna 26-29 Novembre 2007. Σε συνεργασία με Μαρία Παναγιωτίδη, ανακοίνωση με θέμα: "Excavation of the Justinian Basilica on the Holy Summit (Jebel Musa) on Mount Sinai" and " Finds and Management of the Archaeological Site on the Holy Summit (Jebel Musa) on Mount Sinai", Περιλήψεις ανακοινώσεων.
- Α. ΚΟΛΙΑ-ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗ
- 12) Ημερίδα για την παρουσίαση προγραμμάτων στο πλαίσιο του ΕΠΕΑΕΚ II, «Πυθαγόρας Ι» (παρουσίαση του προγράμματος: *Βυζαντινός και Δυτικός κόσμος: Αντιπαραθέσεις και αλληλεπιδράσεις από τον 11^ο έως τον 15^ο αιώνα*) (βλ. I 2.8., I 4.1 και IV10).
- Κ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ
- 13) *Le regole del gioco: azzardare nel Levante veneziano. Un primo approccio, I Greci durante la venetocrazia: uomini, spazio, idee (XIII-XVIII sec.)*, Convegno Internazionale di Studi, Istituto Ellenico degli Studi Bizantini e post Bizantini, Βενετία 3-7 Δεκεμβρίου 2007.
- Μ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΥΔΑΚΗ-ΚΙΤΡΟΜΗΛΙΔΟΥ
- 14) «Ο Χριστός Ελκόμενος επί Σταυρού στο Μητροπολιτικό Μουσείο Τέχνης της Νέας Υόρκης: Σύνθεση, πηγές και περιπλανήσεις του έργου», Έκτο επιστημονικό Συμπόσιο *Ανασκαφή και έρευνα, VI: Από το ερευνητικό έργο του Τομέα Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης*, Πρόγραμμα και περιλήψεις ανακοινώσεων, Αθήνα 2007, σελ. 48-49 (ελληνιστί και αγγλιστί).
- 15) «Οι ζωγράφοι της Κρήτης (14ος - 15ος αι.). Έγγραφα από τα Αρχεία της Βενετίας», επιτοίχια ανακοίνωση (poster), Έκτο Επιστημονικό Συμπόσιο. *Ανασκαφή και Έρευνα, VI : Από το ερευνητικό έργο του Τομέα Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης*, Αθήνα, 26-27 Απριλίου 2007. Πρόγραμμα και περιλήψεις ανακοινώσεων, σελ. 103 (μνεία της ανακοίνωσης).
- 16) «Τεχνίτες και εργαστήρια αργυροχρυσοχοΐας στην Κρήτη κατά την υστεροβυζαντινή και τη μεταβυζαντινή περίοδο (14^{ος}-17^{ος} αι.): Άγνωστα τεκμήρια από τα Αρχεία της Βενετίας», Ζ' Συνάντηση *Βυζαντινολόγων Ελλάδος και Κύπρου*, Κομοτηνή (Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Τμήμα Ελληνικής Φιλολογίας), 20-23 Σεπτεμβρίου 2007 (ανακοίνωση ερευνητικού προγράμματος).
- 17) "Viaggi di pittori tra Costantinopoli e Candia. Documenti d'archivio e influissi sull'arte (XIV-XV sec.)", Διεθνές Συνέδριο: *"I Greci durante la Venetocrazia: Uomini, spazio, idee (XIII-XVIII sec.)"*, Βενετία, Ελληνικό Ινστιτούτο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών, 3-7 Δεκεμβρίου 2007.
- Α. ΛΑΙΜΟΥ
- 18) 3 Μαρτίου 2007 Συμμετοχή στην επιστημονική ημερίδα «Θέατρο και κοινωνία στη διαδρομή της ελληνικής ιστορίας» προς τιμήν της Ομότιμης Καθηγήτριας

Άννας Ραμού-Χαψιάδη στο Πανεπιστήμιο Αθηνών με θέμα ανακοίνωσης: «Αίας ο Τελαμώνιος στην τραγωδία του Σοφοκλή και στην εικονογραφία της κλασικής αρχαιότητας» (ελληνικά).

- 19) 30 Μαρτίου 2007 Μετά από πρόσκληση του καθηγητή John Oakley, συμμετοχή στο Διεθνές Συμπόσιο *Athenian Potters and Painters II*, που οργανώθηκε από την Αμερικανική Σχολή Κλασικών Σπουδών στην Αθήνα με την ανακοίνωση: "Iconographical Divergencies in Late Athenian Black Figure: The Judgement of Paris" (αγγλικά).
- 20) 27 Απριλίου 2007 Συμμετοχή στο Έκτο Επιστημονικό Συμπόσιο «Ανασκαφή και Έρευνα, VI: Από το ερευνητικό έργο του Τομέα Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης» που οργανώθηκε από τον Τομέα Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης στο Πανεπιστήμιο Αθηνών με θέμα: «Αττική μελανόμορφη αγγειογραφία από την Ιαλυσό και την Κάμιρο. Τεχνοτροπικές ιδιαιτερότητες και εικονογραφικές αποκλίσεις» (ελληνικά).
- 21) 15 Ιουλίου 2007 Συμμετοχή μετά από πρόσκληση στο Διεθνές Συμπόσιο της Euroclassica – Academia Homericum με τίτλο Homer in the World ως κεντρική ομιλήτρια με θέμα: «Η αρχή της καλλιτεχνικής δημιουργίας και η επίδραση των ομηρικών επών» (ελληνικά).
- 22) 18 Ιουλίου 2007 Συμμετοχή μετά από πρόσκληση στο ίδιο Διεθνές Συμπόσιο για δεύτερη ανακοίνωση με θέμα: «Οικονομία και κοινωνία στη γεωμετρική Ελλάδα και η άνθηση του Ιωνικού έπους» (ελληνικά).
- 23) 26 Σεπτεμβρίου 2007 Συμμετοχή στην επιστημονική ημερίδα που οργάνωσε η καθηγήτρια Ο. Παλαγγιά στο Πανεπιστήμιο Αθηνών για τον εορτασμό των 80χρονων του Καθηγητή Sir John Boardman με θέμα ανακοίνωσης: «Games and Entertainment on Athenian Black Figure Vases from Rhodes» (αγγλικά).

- Α. ΛΙΑΚΟΣ

- 24) Σαγκάη 3-5 Νοεμβρ. 2007, "New Orientations in Historiography: Regional History and Global History", East China Normal University (ECNU): *History Wars. What to Learn from the Battlefield?*
- 25) Σεπτέμβριος 22, Θεσσαλονίκη, Biennale Θεσσαλονίκης, Διεπιστημονική ημερίδα «Ετεροτοπίες», ομιλία: «Αναζητώντας ένα τόπο ελπίδας: το παρελθόν ως ουτοπία».
- 26) September 19-21, Thessaloniki, Annual Conference of International Society for History Didactics, Public Uses of History, Paper to the plenary meeting " *History Wars. What to learn from the battlefield?*"
- 27) August 30-September 2, Istanbul, Turkey, 10th Annual Conference of Conceptual History " *Transnational Concepts, Transfers and the Challenge of the Peripheries*". Key note speaker: *The Canon of Modern History: Construction, Dissemination and Response*.

- 28) Ιούνιος 7-8, Πανεπιστήμιο και Μεταρρυθμίσεις στην Ελλάδα. Ιστορικές προσεγγίσεις. Εισαγωγική ομιλία. Πρόεδρος της οργανωτικής επιτροπής. http://www.archive.uoa.gr/conf-June-2007_proceedings_gr.html.
- 29) Μάιος 18-20, *Περί συναισθημάτων: Ιστορία, πολιτικές, αναπαραστάσεις/ On Emotions: History, politics, representations*, Αθήνα Εισαγωγική ομιλία, *Ιστορία των συναισθημάτων. Συναισθήματα και Ιστορία*. Μέλος της οργανωτικής Επιτροπής.
- 30) 2007, Ιανουαρίου 10-12, Athens, *Αρχαιότητα, Αρχαιολογία και Ελληνικότητα στην Ελλάδα του Εικοστού αιώνα, Μουσείο Μπενάκη, «Η Ελληνική Αρχαιολογία και ο Κανόνας της Ιστορίας»*.
- 31) December 5-8, Kofu Japan, "*Historical Studies in the 21st Century: Discipline, Discourse and education*", "Suzanna and the Elders. Historical Method and Normativity".
- 32) November 9-11, Budapest, Central European University, *Comparative History in/on Europe, The state of the art*, "The Implied Canon of European History: Framework of Comparative Activities".
- 33) Octobre, 11-13, Buenos Aires, *Il Congresso Internacional de Filosofia de la Historia, «Reescrituras de la memoria social», The canon of History*.
- 34) September 22-23, Athens, Convenor of the ESF Conference «The European Canon of History», Introductory Speech.
- 35) Septembre 13-15, Paris, *Atelier Culturel, Europe-Mediterranee-Golfe (L'historiographie Greque entre l'affirmation et la critique)*.
- 36) March, 13, *The Book of Daniel*, Hellenic Programme, Princeton.
- 37) 23-24 February, *Cleio Group on Work and Gender in Athens*, Convenor.

- T. ΜΑΝΙΑΤΗ-ΚΟΚΚΙΝΗ

- 38) Φορολογία και φορολογικές απαλλαγές στο Βυζαντινό Κράτος στα χρόνια των Παλαιολόγων (13ος-15ος αι.), με παρουσίαση (σε power point) 17 πινάκων. – Ανακοίνωση στην Ζ' Συνάντηση των Βυζαντινολόγων Ελλάδος και Κύπρου (Κομοτηνή, 20-23 Σεπτεμβρίου 2007).

- E. ΜΑΝΤΖΟΥΡΑΝΗ

- 39) Ανακοίνωση στο Επιστημονικό Συμπόσιο του Τομέα Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης με θέμα «Η ΥΜΙ 'ιερή' έπαυλη στο Μακρυγιαλό: Η άλλη όψη». Δημοσιεύθηκαν μόνο οι περιλήψεις των ανακοινώσεων.
- 40) Ανακοίνωση σε διεθνές συμπόσιο που οργάνωσε το Πολιτιστικό Κέντρο του Ιδρύματος «Α. Ωνάσης», με θέμα "The Architecture of Power: the Minoan Villas of East Crete". Χωρίς πρακτικά. Δημοσιεύθηκαν μόνο οι περιλήψεις των ανακοινώσεων.

- N. ΜΠΟΖΑΝΑ-ΚΟΥΡΟΥ

- 41) "Τήνος-Ξώμπουργο 2005-2006", στο: Ανασκαφή και Έρευνα VI. Επιστημονικό Συμπόσιο του Τομέα Αρχαιολογίας ΕΚΠΑ, Αθήνα 26-27 Απριλίου 2007.

- 42) "From the Dark Age to the Rise of the Polis: The case of Tenos", στο: "The Dark Ages Revisited". Conference in memory of W. Coulson, 14- 18 Ιουνίου 2007— Βόλος, Πανεπιστήμιο της Θεσσαλίας.
- 43) "Tenos-Χοβουργο: Two EIA Sacred Places", στο: A Colloquium on Classical Archaeology in Celebration of Sir John Boardman's 80th Birthday, Αθήνα, Πανεπιστήμιο 26 Σεπτεμβρίου 2007.
- 44) "Τήνος-Ξώμπουργο: Τα υπαίθρια ιερά των ΠΙΧ", στο: "Το Αρχαιολογικό Έργο των Πανεπιστημίων στην Ελλάδα", Αθήνα ΥΠΠΟ, Μέγαρο Καρατζά, 7 Δεκεμβρίου 2007.
- Κ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ
- 45) Ζ' Συνάντηση Βυζαντινολόγων Ελλάδος και Κύπρου, 20-23 Σεπτεμβρίου 2007. Ανακοίνωση με τίτλο: «"Η ονειρική εμπειρία στο Βυζάντιο": Πρόγραμμα κατάρτισης και ηλεκτρονικής έκδοσης στο διαδίκτυο βάσης δεδομένων» (σε συνεργασία με τους Χριστίνα Αγγελίδη, Γεώργιο Καλόφωνο, Σταμάτη Μπουσέ).
- Ο. ΠΑΛΛΑΓΙΑ
- 46) "Spartan self-presentation in the panhellenic sanctuaries of the classical period," *Athens – Sparta*, Alexander S. Onassis Public Benefit Foundation, New York, 2007.
- 47) "The Parthenon frieze: boy or girl?" *Ημερίδα κλασσικής αρχαιολογίας για τα 80 χρόνια του Sir John Boardman*, Παν/μιο Αθηνών, 2007.
- 48) "Euphranor, a contemporary of Praxiteles," "*Figures d'artistes dans l'antiquité grecque: les limites de la monographie*", Musée du Louvre, Paris, 2007.
- Γ. ΠΑΠΑΔΑΤΟΣ
- 49) European Meeting on Ancient Ceramics (EMAC 2007), Budapest. Oral presentation: *Technologies in transition: analytical research on Final Neolithic/Early Bronze Age pottery from Kephala Petras, East Crete, Greece*.
- Α. ΠΑΠΑΔΙΑ-ΛΑΛΑ
- 50) (σε συνεργασία με τον Κ. Γαγανάκη), «Τα Πανεπιστημιακά Τμήματα Ιστορίας. Οργάνωση, Διδακτικές, Ερευνητικές Κατευθύνσεις, Επαγγελματικές Προοπτικές: Το Πανεπιστήμιο Αθηνών», *ΗΜΕΡΙΔΑ Κύκλος και Κέντρα της διδασκαλίας της Ιστορίας. Η παρουσία και η πρακτική της ιστορικής διδασκαλίας στη σημερινή ελληνική εκπαίδευση όλων των βαθμίδων. Απολογισμός και προοπτικές*, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Φιλοσοφική Σχολή Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας, Αθήνα, 4 Μαρτίου 2007.
- 51) «Βενετικά Αρχεία και Ελληνική Ιστορία», *ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΗΜΕΡΙΔΑ Η σημασία των ξένων αρχείων για τη μελέτη της ελληνικής ιστορίας: ερευνητικά προγράμματα/προοπτικές*, Ολλανδικό Ινστιτούτο Αθηνών, Αθήνα, 30 Μαρτίου 2007.
- 52) «The Eastern Mediterranean and the Greek-Venetian World (13th-18th Centuries). Ideology, Social and Economic Realities, Civilization», *EMMHS (=European*

Masters in Mediterranean Historical Studies) VALÈNCIA SEMINAR “The Mediterranean. History, Culture, Civilization, Βαλέντσια, 19 Μαΐου 2007.

- Ε. ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗ-ΣΕΡΜΠΕΤΗ

53) «Η ψηφιακή οργάνωση της ανασκαφής των Οινιαδών» Συμπόσιο *Ανασκαφή και Έρευνα VI* Απρίλιος.

54) «Από το Νεκροταφείο των αρχαίων Οινιαδών» Συνέδριο ΥΠΠΟ με θέμα: *Το ανασκαφικό έργο των Πανεπιστημίων*. Δεκέμβρης 2007.

- Δ. ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ

55) «Από την παραστατικότητα στην αφαίρεση: Ο γλύπτης Γιώργος Ζογγολόπουλος (1902/3-2004). Συμβολή στη μελέτη ενός κρίσιμου για τη νεοελληνική γλυπτική δυΐσμού», *Πανεπιστήμιο Αθηνών, Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας, Τομέας Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης, Έκτο Επιστημονικό Συμπόσιο «Ανασκαφή και Έρευνα, VI: Από το ερευνητικό έργο του Τομέα Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης*.

56) «Το δυαδικό σχήμα “εκτελεστική παραγγελία - ελεύθερη έμπνευση στην ελληνική μεταπολεμική γλυπτική. Δύο περιπτώσεις γλυπτών, Γ’ Συνέδριο Ιστορίας της Τέχνης, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

- Π. ΠΕΤΡΙΔΗΣ

57) «Το ψηφιακό εργαστήριο διδασκαλίας του Τμήματος Ιστορίας & Αρχαιολογίας του Παν/μίου Αθηνών», *81 Ημερίδα Περιβαλλοντικής Αρχαιολογίας*, Αθήνα, Ιανουάριος 2007.

58) «Νέες ματιές σε παλιούς αρχαιολογικούς χώρους», *Ανασκαφή και Έρευνα VI. Διημερίδα του Τομέα Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης*, Αθήνα, Απρίλιος 2007 (Περίληψεις ανακοινώσεων σ.86-87).

59) «Νέα έρευνα στο λόφο «Κοτρώνι» Καπανδριτίου Αττικής», (σε συνεργασία με Α. Παπαδημητρίου-Γραμμένου και Π. Γεωργίου-Γκέκα), *Ανασκαφή και Έρευνα VI. Διημερίδα του Τομέα Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης*, Αθήνα, Απρίλιος 2007 (Περίληψεις ανακοινώσεων σ.76-77).

60) «Νέα έρευνα στο λόφο «Κοτρώνι» Καπανδριτίου Αττικής», (σε συνεργασία με Α. Παπαδημητρίου-Γραμμένου και Π. Γεωργίου-Γκέκα), *Το αρχαιολογικό έργο των Πανεπιστημίων στην Ελλάδα*, Αθήνα, Δεκέμβριος 2007.

- Ε. ΠΛΑΤΩΝ

61) «Η καταστροφή του ανακτόρου της Ζάκρου και η σχετική χρονολόγηση της έκρηξης του ηφαιστείου της Θήρας» (ανακοίνωση στο 6^ο Επιστημονικό Συμπόσιο του Τομέα Αρχαιολογίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Αθήνα, Απρίλιος 2007).

- Π. ΠΟΛΥΧΡΟΝΑΚΟΥ-ΣΓΟΥΡΙΤΣΑ

62) «Ο Μυκηναϊκός οικισμός και το νεκροταφείο στους Λαζάρηδες Αίγινας», στην *Έκτη Επιστημονική Διημερίδα του Τομέα Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Αθη-*

ών, «Ανασκαφή και Έρευνα Ι», Αίθουσα Προπυλαίων, 26-27 Απριλίου 2007 (χωρίς πρακτικά).

- 63) «Ο Μυκηναϊκός οικισμός και το νεκροταφείο στους Λαζάρηδες Αίγινας», στη Διημερίδα (της ΔΠΚΑ του ΥΠ.ΠΟ.), με τίτλο «Το αρχαιολογικό έργο των Πανεπιστημίων στην Ελλάδα: από την παλαιολιθική περίοδο ως την ύστερη αρχαιότητα» (6. και 7. 12. 2007) (χωρίς πρακτικά).

- Ε. ΣΗΜΑΝΤΩΝΗ-ΜΠΟΥΡΝΙΑ

- 64) Έκτη Επιστημονική Διημερίδα του Τομέα Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών, «Ανασκαφή και Έρευνα Ι», Αίθουσα Προπυλαίων, 26-27 Απριλίου 2007, με θέμα «Καρθαία Κέας. Εργασίες συντήρησης και ανάδειξης κατά το 2006».

- 65) Ημερίδα «Θέατρο και Κοινωνία στη διαδρομή της ελληνικής ιστορίας» προς τιμήν της ομότ. καθ. Α. Ραμού-Χαψιάδη, θέμα: «Ένα προσωπείο για τον Διόνυσο», 3-3-2007.

- Ε. ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

- 66) (από κοινού με την Βασιλική Καραγιάννη), «Κυπριακός αγώνας, θέατρο και Διασπορά: οι περιπτώσεις του Αλέξη Πάρνη και του Δώρου Άλαστου, 1956-1960». Ημερίδα του Τμήματος Ιστορίας-Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών, προς τιμήν της καθηγήτριας κας. Άννας Ραμού-Χαψιάδη, Αθήνα, 3 Μαρτίου 2007, με θέμα «Θέατρο και κοινωνία στη διαδρομή της ελληνικής ιστορίας».

- 67) «Εξασφάλιση των ιδίων δυνατοτήτων προόδου για όλους». Ιδεολογικές αναζητήσεις: τα παιδιά της πόλης, 1941-1944». Συνέδριο του Δικτύου για τη μελέτη των εμφυλίων πολέμων, Αίγινα, 21-24 Ιουνίου 2007, με θέμα: «Κατοχή, Αντίσταση και εμφύλιος πόλεμος στην Αθήνα και τις μεγάλες πόλεις».

- 68) «The Marshal Plan and Greek Ideological Developments: State Organization, the Economy and the World». Συμπόσιο της Modern Greek Studies Association, Πανεπιστήμιο Yale, New Haven, 18-21 Οκτωβρίου 2007.

- 69) «Το Σχέδιο Μάρσαλ και η διαμόρφωση της μεταπολεμικής Δυτικής Ευρώπης». Συνέδριο του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων (Τμήματα Ιστορίας-Αρχαιολογίας και Οικονομικών Επιστημών), Ιωάννινα, 2-3 Νοεμβρίου 2007, με θέμα «Το Σχέδιο Μάρσαλ: ανασυγκρότηση και διαίρεση της Ευρώπης».

- 70) «Νεότερη και σύγχρονη ιστορία: διδασκαλία και απαιτήσεις. Το νέο εγχειρίδιο της Γ' Λυκείου». Ημερίδα διοργανωμένη από το Τμήμα Ιστορίας-Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κύπρου, το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού της Κυπριακής Δημοκρατίας και την ΟΕΛΜΕΚ, Λευκωσία, 24 Νοεμβρίου 2007, με θέμα, «Η ιστορία στα σχολικά εγχειρίδια: προβλήματα και προβληματισμοί για τη διδακτική και προτάσεις για τη διδασκαλία της».

9. Βιβλιοκρισίες

- Μ. ΝΤΟΥΡΟΥ-ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ

1) J. le Goff, *Η Ευρώπη γεννήθηκε τον Μεσαίωνα*, μεταφρ. Ελευθερία Ζέη, Αθήνα 2006. *Σύναξη*, 103 (2007), 84-87.

10. Άλλα (εκπομπές λόγου του ραδιοφώνου και της τηλεόρασης, εκπαιδευτικές ταινίες, δημοσιευμένες διαλέξεις, αρθρογραφία στον ημερήσιο και περιοδικό τύπο, βιβλία μη-επιστημονικού περιεχομένου)

- Π. ΒΑΛΑΒΑΝΗΣ

1) Διπλωματία και πολιτική στους αρχαίους Ολυμπιακούς αγώνες, στο περιοδ. *Ηλιακή Πρωτοχρονιά* 2007, 39-57.

- Κ. ΓΑΡΔΙΚΑ

2) Μετάφραση του Jared Diamond, *Guns, Germs and Steel* ως *Όπλα, μικρόβια και ατσάλι: οι τύχες των ανθρωπίνων κοινωνιών*, Αθήνα: Κάτοπτρο 2007.

- Μ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΥΔΑΚΗ-ΚΙΤΡΟΜΗΛΙΔΟΥ

3) «Η κρητική σχολή και το έργο των μεγάλων Κρητικών ζωγράφων από τον 15^ο στον 17^ο αιώνα» (αναλυτική συζήτηση με πρόσκληση τηλεοπτικού σταθμού του Ηρακλείου Κρήτης, Ιαν. 2007).

4) Συνέντευξη με θέμα την έρευνά μου για τον Δομήνικο Θεοτοκόπουλο και άλλους ζωγράφους στα Αρχεία της Βενετίας, που προβλήθηκε για πρώτη φορά στη *Βραδιά ερευνητών. Ένα πανευρωπαϊκό γεγονός* (www.researchers-night.gr), Αθήνα, Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, 28 Σεπτεμβρίου 2007, στο πλαίσιο της σύνθετης εκδήλωσης «Τέχνες, τεχνικές και επαγγέλματα του παρελθόντος μέσα από τα μάτια των ερευνητών».

5) «Ελκόμενος, από τη Νέα Υόρκη στην Αθήνα», εφημ. *Η Καθημερινή*, 5 Απριλίου 2007, σελ. 5.

6) «Μανούσος Ι. Μανούσακας: Αναφορές στη ζωή και το έργο του από το Ρέθυμνο στη Βενετία», *Δελτίο Φίλων Δημόσιας Βιβλιοθήκης Ρεθύμνης*, τεύχος 2, Αθήνα-Ρέθυμνο 2007, σελ. 11-21.

7) "El Greco a Venezia e a Roma: il fascino dell'arte italiana", *Foro ellenico. Ufficio Stampa dell'Ambasciata di Grecia in Italia*, έτος X, αρ. 5, Ρώμη 2007, σελ. 30-33.

8) Περίληψη ανακοίνωσης: «Ο Χριστός Ελκόμενος επί Σταυρού του ζωγράφου Νικολάου Τζαφούρη». http://www.artopos.gr/print_it.asp?id=755 (Απρίλιος 2007).

- Ε. ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗ

- 9) Θεόφιλος – Κάσσιαλος: δύο λαϊκοί ζωγράφοι, Εκπαιδευτική Τηλεόραση 2007.
- 10) Χαλκός και Φωτιά, Εκπαιδευτική Τηλεόραση 2007.
- 11) Η εξέλιξη της ανδρικής μορφής στην αρχαία ελληνική γλυπτική, Εκπαιδευτική Τηλεόραση 2007.

- Ν. ΜΠΙΤΓΑΛΙΑΣ

- 12) Επιμέλεια ύλης για το κοινοτικό πρόγραμμα της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Τεχνολογίας με θέμα: «Περιγηγής στην αρχαία ελληνική ιστορία».
- 13) Επιμέλεια ύλης για την Εκπαιδευτική Τηλεόραση με θέματα: α) «Γάμος και οικογένεια στην αρχαία Ελλάδα», β) «Οι Μηδικοί πόλεμοι».

- Κ. ΜΠΟΥΡΑΖΕΛΗΣ

- 14) Προσφώνηση-παρουσίαση του έργου του G.W. Bowersock, *Επίσημοι Λόγοι Παν/μίου Αθηνών* 34 (2007), 421-5.

- Ν. ΜΠΟΖΑΝΑ-ΚΟΥΡΟΥ

- 15) "Οι ανασκαφές του Πανεπιστημίου Αθηνών στο Ξώμπουργο", *Τηνιακή Ενδοχώρα* 8, Φεβρουάριος 2007, 8-9.

- Κ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ

- 16) Προσκεκλημένη στη δίωρη εκπομπή «Βυζαντινοί Διάλογοι», της αναπλ. καθηγήτριας της Νομικής Σχολής του ΕΚΠΑ Κέλλυς Μπουρδάρα, στο Σταθμό της Εκκλησίας της Ελλάδας, για την παρουσίαση του βιβλίου μου *Η γυναίκα στη μέση βυζαντινή εποχή* (Νοέμβριος 2007).

- Π. ΠΟΛΥΧΡΟΝΑΚΟΥ-ΣΓΟΥΡΙΤΣΑ

- 17) Παρουσίαση του τόμου *ΕΠΑΘΛΟΝ. Αρχαιολογικό Συνέδριο προς τιμήν του Αδώνιδος Κ. Κύρου, (Πόρος, 7-9 Ιουνίου 2002)*, Μεγάλη αίθουσα της εν Αθήναις Αρχαιολογικής Εταιρείας, 14-11-2007 (μαζί με τους ομοτίμους καθηγητές Χρ. Ντούμα και Π. Θέμελη).

- Κ. ΡΑΠΤΗΣ

- 18) 2005-2007: Συντονισμός σχεδιασμού, παραγωγής και ολοκλήρωσης Εναλλακτικού Διδακτικού Υλικού για τη Θεματική Ενότητα «Γενική Ιστορία της Ευρώπης» του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου με την ιδιότητα του Συντονιστή της συγκεκριμένης ενότητας (2002-2004). Πρόκειται για την παραγωγή ενός cd/dvd με ψηφιοποιημένους θεματικούς χάρτες για την ευρωπαϊκή ιστορία.

- Β. ΣΕΙΡΗΝΙΔΟΥ

- 19) Σύνταξη του Οδηγού της Έκθεσης της Βουλής των Ελλήνων «Οι Έλληνες στη Διασπορά. 15ος – 20ός αι.», Αθήνα 2007.

- Ε. ΣΗΜΑΝΤΩΝΗ-ΜΠΟΥΡΝΙΑ

- 20) Παρουσίαση του τόμου *Αμόμονα Έργα. Τιμητικός τόμος για τον καθηγητή Β. Λαμπρινουδάκη*, Μεγάλη αίθουσα τελετών του Πανεπιστημίου Αθηνών, 2-10-2007.

- Ε. ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

21) «Η μοναδικότητα της χούντας», *Ο Φιλελεύθερος* (Λευκωσία), 22 Απριλίου 2007 (αφιέρωμα στη δικτατορία των συνταγματαρχών).

22) «Ο ρόλος του στην Ιστορία» [αφιέρωμα στα 30 χρόνια από τον θάνατο του αρχιεπισκόπου Μακαρίου], *Καθημερινή*, 5 Αυγούστου 2007.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ 2008

1. Βιβλία / Μονογραφίες

- Χ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ

- 1) *Ο Μελισμός. Οι συλλειτουργούντες ιεράρχες και οι άγγελοι-διάκονοι μπροστά στην αγία τράπεζα με τα τίμια δώρα ή τον ευχαριστιακό Χριστό*, Θεσσαλονίκη 2008, 486 σελ., 84 έγχρ.εικ., 285 ασπρ.εικ. (Εκδ. Κέντρου Βυζαντινών Ερευνών Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Βυζαντινά Μνημεία αριθ.14).

- Δ. ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ

- 2) *Σωτήρης Σόρογκας*. Αθήνα 2008.
- 3) *Οδηγός για την εκπόνηση γραπτής εργασίας στην Ιστορία της Νεότερης Τέχνης*. Αθήνα 2008.

- Χ. ΦΛΑΪΣΕΡ

- 4) *Οι Πόλεμοι της Μνήμης. Ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος στη δημόσια ιστορία*. Αθήνα: Νεφέλη, 2008.

- Ε. ΧΡΗΣΤΟΥ

- 5) *Αυτοκρατορική εξουσία και πολιτική πρακτική. Ο ρόλος του παραδυναστεύοντος στη βυζαντινή διοίκηση (τέλη 8^{ου}-αρχές 11^{ου} αι.)*, Αθήνα 2008 (σ. 360).

2. Επιστημονική επιμέλεια βιβλίων και συλλογικών τόμων

- Π. ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗ

- 1) *Απόκρυφες πράξεις Παύλου και Θέκλας / μετάφραση Δέσποινα Ιωσήφ, Μάρω Τριανταφύλλου · επιμέλεια σειράς Πολύμνια Αθανασιάδη*. - 1η έκδ. - Αθήνα: Κατάρτι, 2008. - 158σ. (Υστερη Αρχαιότητα · 9).

- Σ. ΑΝΕΖΙΡΗ

- 2) *Ανθολόγιο. Επιγραφές και πάπυροι της μετακλασικής Αρχαιότητας. Κείμενα, μετάφραση, σχολιασμός*, Εκδόσεις Πανεπιστημίου Αθηνών. Αθήνα 2008.
- 3) *Συνεποπτεία (με Χ. Κριτζά, Κ. Μπουραζέλη) του βιβλίου M. Guarducci, Η Ελληνική Επιγραφική από τις απαρχές ως την ύστερη ρωμαϊκή αυτοκρατορική περίοδο*, μτφρ. Κ. Κουρεμένος. ΜΙΕΤ Αθήνα 2008, 667 σελίδες. Στον ίδιο τόμο εκπόνη-

σα επίσης τη «Συμπληρωματική γενική βιβλιογραφία της ελληνικής έκδοσης» 560-675 και το «Ευρετήριο των επιγραφών» 639-667.

- 4) M. Guarducci, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΓΡΑΦΙΚΗ (επιστ. συνεπιμέλεια της ελλ. έκδοσης-συμπληρώσεις), Αθήνα:ΜΙΕΤ 2008.
  - Κ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ
- 5) *Βυζάντιο και Βούλγαροι (1018-1185)* (ΙΒΕ/ΕΙΕ. Διεθνή Συμπόσια 18), Αθήνα 2008 (σε συνεργασία με τον Κ. Τσικνάκη).
  - Ε. ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
- 6) (εισαγωγή-επιμέλεια), από κοινού με τους Α. Ρήγο και Σ. Σεφεριάδη, *Η «σύντομη» δεκαετία του '60: θεσμικό πλαίσιο, κομματικές στρατηγικές, κοινωνικές συγκρούσεις, πολιτισμικές διεργασίες* (Αθήνα: Καστανιώτης και Ελληνική Εταιρεία Πολιτικής Επιστήμης, 2008), σελίδες 454.
- 7) (εισαγωγή-επιμέλεια), από κοινού με τους Δημήτρη Τριανταφύλλου, Κώστα Υφαντή, *Διεθνείς σχέσεις: σύγχρονη θεματολογία και προσεγγίσεις. Αφιέρωμα στον Θεόδωρο Κουλουμπή*, (Αθήνα: Παπαζήσης, 2008), σελίδες 846.
- 8) (επιμέλεια), από κοινού με τους Κωνσταντίνο Σβολόπουλο και Κωνσταντίνα Ε. Μπότσιου, *Ο Κωνσταντίνος Καραμανλής στον 20ό αιώνα: πρακτικά συνεδρίου*, τόμοι 3 (Αθήνα: Ίδρυμα «Κωνσταντίνος Γ. Καραμανλής», 2008), σελίδες 527, 567 και 567 αντίστοιχα.

3. Επιστημονικά περιοδικά με ανώνυμους κριτές ή με εκδοτική επιτροπή

- Κ. ΓΑΓΑΝΑΚΗΣ
- 1) "Stairway in Heaven: Calvinist grief and redemption in the French Wars of Religion", *Historiein*, 8, 2008, 102-108.
- Κ. ΓΑΡΔΙΚΑ
- 2) "Relief work and malaria in Greece, 1943-1947", *Journal of Contemporary History* 43:3 (July 2008), 493-508.
- Ν. ΓΚΙΟΛΕΣ
- 3) Το εικονογραφικό πρόγραμμα του νάρθηκα του Καθολικού της Μονής του Οσίου Λουκά στην Φθιώτιδα, *ΕΕΒΣ* 53 (2007-2008), 139-160.
- Σ. ΚΑΛΟΠΙΣΗ-ΒΕΡΤΗ
- 4) Church Foundations by Entire Villages (13th-16th c.). A short note", *Zbornik Radova Vizantinoloskog Instituta* 44 (2007) [2008] 333-340.
- Χ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ
- 5) "Η Θεοτόκος ως Σκηνή του Μαρτυρίου με τις Προεικονίσεις και ο Μελισμός στην αψίδα της Κόκκινης Παναγιάς στην Κόνιτσα", *ΔΧΑΕ ΚΘ'* (2008) (Τόμος αφιερωμένος στη μνήμη Άννας Χατζηνικολάου), σ.87-99, εικ.1-10.

- Α. ΛΙΑΚΟΣ
  - 6) «Come il passato diventa storia? L' uso metaforico della psicanalisi», *Contemporanea, Rivista di storia dell' 800 e del '900*, Bologna, Il Mulino, 11,2 (2008) 260-270.
- Κ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ
  - 7) «Love, Hatred and Violence in the Sacred Palace. The Story and History of the Amorion Dynasty», *Byzantion* 78 (2008), 87-102 (σε συνεργασία με την Ειρήνη Χρήστου).
- Ο. ΠΑΛΑΓΓΙΑ
  - 8) «The Parthenon frieze: boy or girl?» *AntK* 51, 2008, 3-7.
- Π. ΠΕΤΡΙΔΗΣ
  - 9) «Παρατηρήσεις στις πόλεις και τις αστικές οικίες της Ύστερης Αρχαιότητας στον ελλαδικό χώρο», *ΔΧΑΕ ΚΘ'*, 2008, σ. 247-258.
- Χ. ΦΛΑΪΣΕΡ
  - 10) Νίκος Παπαναστασίου και Χ.Φ., Δομή και στρατηγικές της γερμανικής διοίκησης στην κατεχόμενη Ελλάδα, *Αρχαιοτάξιο*, 10 (2008), 168-176.
- Ε. ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
  - 11) «Βρετανική διοίκηση ελληνικών πληθυσμών, 19ος-20ός αιώνες: νέες θεματολογίες της διεθνούς βιβλιογραφίας», *Νεοελληνικά ιστορικά* (ΚΕΙΝΕ, Ακαδημία Αθηνών), 1 (2008), 333-354.
  - 12) «ΝΑΤΟ, 1949-1968: μεθοδολογικά διλήμματα, εννοιολογικοί προβληματισμοί, ιστοριογραφικές προσεγγίσεις», *Γεωστρατηγική* 13 (2008) (αφιέρωμα στην ιστοριογραφία του Ψυχρού Πολέμου), 134-143.
  - 13) «Βρετανική ναυτική ισχύς στη Μεσόγειο, 1882-1945: μία βιβλιογραφική αναζήτηση στο ζήτημα της στρατηγικής αξίας της Κύπρου», *Επιστημονική Επετηρίς της Κυπριακής Εταιρείας Ιστορικών σπουδών*, 8 (2008), 187-209.
- Ε. ΧΡΗΣΤΟΥ
  - 14) «Love, Hatred and Violence in the Sacred Palace. The Story and History of the Amorion Dynasty», *Byzantion* 78 (2008), 87-102 (σε συνεργασία με την Κατερίνα Νικολάου).

4. Επιστημονικά περιοδικά χωρίς κριτές

- Α. ΠΑΠΑΔΙΑ-ΛΑΛΑ
  - 1) «Η Ναυμαχία της Ναυπάκτου και οι Έλληνες», *Τα Αιτωλικά*, 11 (Ιούλιος – Δεκέμβριος 2008).

5. Πρακτικά συνεδρίων με κριτές (όταν γίνεται δημοσίευση της ανακοίνωσης με τη μορφή επιστημονικού άρθρου)

- Σ. ΑΝΕΖΙΡΗ
  - 1) «World Travellers: the Associations of Dionysiac Artists», στο: *Poeti vaganti*, επιμ. R. Hunter – W. Rutherford. Cambridge University Press. Cambridge 2008: 217-236.
  - 2) «The Rhetoric of Work in the decrees of Greek *Poleis* of the Hellenistic and Roman Period», στο *Rhetorics of Work*, επιμ. Υ. Yannitsiotis, D. Lambropoulou. Pisa 2008: 139-160.
- Κ. ΓΑΡΔΙΚΑ
  - 3) "Η διεθνής βοήθεια στη δημόσια υγεία: ανθρωπιστική κρίση, διακίνηση ιδεών και κοινωνική πολιτική", στο Γ. Κυριόπουλος (επ.), *Δημόσια Υγεία και Κοινωνική Πολιτική: Ο Ελευθέριος Βενιζέλος και η Εποχή του*, Αθήνα: Παπαζήση 2008, 173-184.
- Ό. ΚΑΤΣΙΑΡΔΗ-HERING
  - 4) «Central and peripheral Communities in the greek Diaspora: Interlocal and Local Economic-Political-Cultural Networks in the 18th-19th Centuries» (1-18) στο: Minna Rozen (ed), *Homelands and Diasporas. Greeks, Jews and Their Migrations*, London-New York, Tauris, 2008, 169-180.
- Γ. ΚΟΚΟΡΟΥ-ΑΛΕΥΡΑ
  - 5) «Les Cavaliers archaïques de Delos», στο: Yannis Kourayos et Fr. Prost (επιμ.), *“La Sculpture des Cyclades a l’époque archaïque, Histoire des Ateliers, Rayonnement des Styles”*. Actes du colloque international organise par l’Ephorie des Antiquites prehistoriques et classiques des Cyclades et l’Ecole française d’Athenes (7-9 septembre 1998), BCH Supplement 48, 2008, 417-435.
- Α. ΚΟΛΙΑ-ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗ
  - 6) «Η εικόνα των Βουλγάρων και της χώρας τους στις βυζαντινές πηγές του 11^{ου} και 12^{ου} αιώνα», στο *Βυζάντιο και Βούλγαροι (1018-1185)*, Αθήνα, Οκτώβριος 2000 [Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών / Ινστιτούτο Βυζαντινών Ερευνών, Διεθνή Συμπόσια 18], Αθήνα 2008, 59-89.
  - 7) "The Norman factor in the gradual alienation of East and West", στο: *The Fourth Crusade Revisited. Atti della Conferenza Internazionale nell'ottavo centenario della IV Crociata (Andros, 27 – 30 maggio 2004)*, [Pontificio Comitato di Scienze Storiche, Atti e Documenti 25], Citta del Vaticano 2008, 32-53.
- Μ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΥΔΑΚΗ-ΚΙΤΡΟΜΗΛΙΔΟΥ
  - 8) "Tradition and Diversity: Icon-Painting in Crete, Venice, the Ionian Islands, and Early El Greco's Parallel Course", *Proceedings of the International Conference*

The Greek World Under Ottoman and Western Domination: 15th-19th Centuries (Alexander S. Onassis Foundation, U.S.A., New York, 29 April 2006), New York 2008, σελ. 55-79.

- Α. ΛΙΑΚΟΣ

- 9) "On negative consciousness" in Maria Stassinopoulou –Ioannis Zelepos (Editors), *Griechische Kultur in Sudosteuropa in der Neuzeit*, Wien, Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 2008, 221-228.

- Ε. ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗ

- 10) «Τα μοντέρνα στοιχεία της θεωρίας του Roger de Piles και η σχέση τους με τη ζωγραφική του Turner» στο Β' Συνέδριο Ιστορίας της Τέχνης. Προσεγγίσεις της καλλιτεχνικής δημιουργίας από την Αναγέννηση έως τις μέρες μας», 25-27 Νοεμβρίου 2005, εκδ. Νεφέλη, Αθήνα 2008, σ. 489-515.
- 11) «Στοιχεία λαϊκού πολιτισμού στον ζωγραφικό τύπο της Λιτανείας. Η Λιτανεία του Αγ. Χαραλάμπους του Γιαννάκη Κοράη» στο Λαογραφία – Εθνογραφία στα Επτάνησα. Γηγενή στοιχεία-επιρροές-αφομοιώσεις-σύγχρονη πραγματικότητα, Πρακτικά Συνεδρίου Κεφαλονιά 27-29 Μαΐου 2005, Αργοστόλι 2008, σ. 739-748.
- 12) «Εθνική ιδεολογία και νεοελληνική γλυπτική: η περίπτωση των γλυπτικών απεικονίσεων των φιλελλήνων» στο 7th International Conference on Greek Research, June 28th-July 1st 2007, Flinders University, Adelaide 2008, σ.

- Κ. ΜΠΟΥΡΑΖΕΛΗΣ

- 13) "Priesthoods for Sale. Comments on Ideological and Financial Aspects of the Sale of Priesthoods in the Greek Cities of the Hellenistic and Roman Periods", in: An. Holm Rasmussen & S. William Rasmussen (eds.), *Religion and Society. Rituals, Resources and Identity in the Ancient Graeco-Roman World*, Roma 2008, 125-31.
- 14) "Woven into the Peplos. Aspects of the Combination of Ruler Cult with Elements of the Traditional Polis Identity in the Hellenistic World", in: An. Holm Rasmussen & S. William Rasmussen (eds.), *Religion and Society. Rituals, Resources and Identity in the Ancient Graeco-Roman World*, Roma 2008, 215-223.
- 15) "The Problem of the Ptolemaic Sibling Marriage; A Case of Dynastic Acculturation?", in: P. McKechnie & Ph. Guillaume (eds.), *Ptolemy II Philadelphus and his World*, Leiden 2008, 291-302.

- Μ. ΝΤΟΥΡΟΥ-ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ

- 16) «Allusions of the fourth crusade in latin sources of the 13th and the 14th century», the fourth crusade revisited. an international symposium on the fourth crusade, Andros, 27-30 May 2004, Atti della Conferenza a cura di P. Piatti, Citta del Vaticano 2008, 237-243.

- Ο. ΠΑΛΑΓΓΙΑ
  - 17) "The marble of the Penelope from Persepolis and its historical implications," in S. M. Reza Darbandi and A. Zournatzi (eds.), *Ancient Greece and Ancient Iran: Cross-Cultural Encounters* (Athens 2008) 223-37.
- Γ. ΠΑΠΑΔΑΤΟΣ
  - 18) "The Neolithic-Early Bronze Age transition in Crete: new evidence from the settlement at Petras Kephala, Siteia". In V. Isaakidou & P. Tomkins (eds.), *Escaping the Labyrinth: the Cretan Neolithic in context*, Sheffield Studies in Aegean Archaeology: 261-75. Oxford: Oxbow.
- Α. ΠΑΠΑΔΙΑ-ΛΑΛΑ
  - 19) «Collective Expatriations of Greeks in the Fifteenth through Seventeenth Centuries», *Homelands and Diasporas. Greeks, Jews, and their Migrations*, Minna Rozen (ed.), London – New York, I.B. Tauris, 2008, 127-133.
- Δ. ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ
  - 20) «Το "Μαθητολόγιον" του Βασιλικού Πολυτεχνείου 1859-1871: Αλήθειες και πλάνες», Β' Συνέδριο Ιστορίας της Τέχνης: Προσεγγίσεις της καλλιτεχνικής δημιουργίας από την Αναγέννηση έως τις μέρες μας, Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών - Τομέας Θεωρητικών, 25-27 Νοεμβρίου 2005. Αθήνα 2008.
- Ε. ΠΛΑΤΩΝ
  - 21) «Η υιοθέτηση στην Κρήτη της δεύτερης χιλιετίας π. Χ. θρησκευτικών ιδεών και πεπιοθήσεων προερχομένων από τον ευρύτερο χώρο της Ανατολικής Μεσογείου», στο «Εμπόριο: Διακίνηση και ανταλλαγή αγαθών, ιδεών και τεχνολογίας στο Αιγαίο και την Ανατολική Μεσόγειο», Πρακτικά Συνεδρίου, 19.-21.05.2006, στο Ohlstadt της Βαυαρίας, Weilheim 2008, 305-324.
- Β. ΣΕΙΡΗΝΙΔΟΥ
  - 22) «Peddlers and Wholesalers, Ottomans and Habsburgs, "Strangers" and "Our Own". The Greek Trade Diaspora in Central Europe (17th-19th Century)», στο: S. Faroqhi / G. Veinstein (επιμ.), *Merchants in the Ottoman Empire*, [Turcica XV], Παρίσι κ.ά 2008, 81-95.
  - 23) «The "Old" Diaspora, the "New" Diaspora, and the Greek Diaspora in 18th-19th Century Vienna», στο: M. Rozen (επιμ.), *Homeland and Diasporas. Greeks, Jews and Their Migrations*, London / New York 2008, 155-159.
  - 24) «Από το λογιστήριο στο αναγνωστήριο. Η Βιέννη, η ελληνική παροικία και η Εφημερίς των αδελφών Πούλιου», στο: *Οι πρωτοπόροι Έλληνες δημοσιογράφοι Μαρκίδες Πούλιου. Εκδότες της πρώτης ελληνικής εφημερίδας – Βιέννη 1790-1797*, Πρακτικά Ημερίδας – Μορφωτικό Ίδρυμα ΕΣΗΜΕΘ, Θεσσαλονίκη 2008, 84-93.
- Ε. ΣΗΜΑΝΤΩΝΗ-ΜΠΟΥΡΝΙΑ
  - 25) «Νάξος-Πάρος. Παριακές επιδράσεις στη Ναξιακή κεραμική», *Πρακτικά του Διεθνούς Συνεδρίου 'Ο Αρχίλοχος και η εποχή του', Πάρος 2005*, Αθήνα 2008,

- Χ. ΦΛΑΪΣΕΡ

26) "... *noch nicht ganz vergessen*": Die Okkupation Griechenlands und ihre diplomatische Bewältigung durch die Nachfolgestaaten des (Groß-) Deutschen Reichs, στο: Maria M. Stassinopoulou / Ioannis Zelepos (επιμ.), *Griechische Kultur in Südosteuropa in der Neuzeit*, Βιέννη 2008, 305-318.

- Ε. ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

27) «Greek Foreign Policy Attitudes towards the Soviet Bloc, 1944-1959», στο Maria A. Stassinopoulou και Ioannis Zelepos (επιμ.), *Griechische Kultur in Südosteuropa in der Neuzeit: Beiträge zum Symposium in memoriam Gunnar Hering* (Wien: Verlag der Osterreichischen Akademie der Wissenschaften, σειρά Byzantina et Neograeca Vindobonensia, 2008), 335-349.

28) «Κωνσταντίνος Γεωργίου Καραμανλής: η δημιουργία ενός ηγέτη, 1907-1946», στο Κ. Σβολόπουλου, Κ. Ε. Μπότσιου και Ε. Χατζηβασιλείου (επιμ.), *Ο Κωνσταντίνος Καραμανλής στον 20ό αιώνα, τόμος Α'* (Αθήνα: Ίδρυμα «Κωνσταντίνος Γ. Καραμανλής», 2008), 29-45.

29) «Τα ελληνοτουρκικά σύμφωνα του 1930: πολιτική προσέγγιση και προσφυγική περιουσία», στο Β. Βαρουχάκη (επιμ.) και Νίκος Ανδριώτης (ει), *Βενιζελισμός και πρόσφυγες στην Κρήτη* (Ηράκλειο-Χανιά: Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών και Μελετών «Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος» και Δήμος Ηρακλείου, 2008), 33-44.

30) (από κοινού με τον Σεραφείμ Ι. Σεφεριάδη), «Η "σύντομη" δεκαετία του '60: γνωστικές και ιστοριογραφικές προκλήσεις» (εισαγωγή) στο Α. Ρήγος, Σ. Σεφεριάδης και Ε. Χατζηβασιλείου (επιμ.), *Η «σύντομη» δεκαετία του '60: θεσμικό πλαίσιο, κομματικές στρατηγικές, κοινωνικές συγκρούσεις, πολιτισμικές διεργασίες* (Αθήνα: Καστανιώτης και Ελληνική Εταιρεία Πολιτικής Επιστήμης, 2008), 11-37.

31) «Κυπριακό, καλοκαίρι 1964: εσωτερικές όψεις των εθνικών θεμάτων», στο Α. Ρήγος, Σ. Σεφεριάδης και Ε. Χατζηβασιλείου (επιμ.), *Η «σύντομη» δεκαετία του '60: θεσμικό πλαίσιο, κομματικές στρατηγικές, κοινωνικές συγκρούσεις, πολιτισμικές διεργασίες* (Αθήνα: Καστανιώτης και Ελληνική Εταιρεία Πολιτικής Επιστήμης, 2008), 307-323.

32) «Μεταρρυθμιστές σε διασταυρούμενα πυρά: το ΔΣΚ και το ΕΕΚ στις εκλογές του 1946», στο Γρηγόριος Ψαλλίδας (επιμ.), *Οι εκλογές του 1946: σταθμός στην πολιτική ιστορία της σύγχρονης Ελλάδας* (Αθήνα: Ίδρυμα Κωνσταντίνος Κ. Μητσοτάκης και Εκδόσεις Πατάκη, 2008), 72-88.

33) «Η βενιζελική εμπειρία και το Σύνταγμα του 1975», στο Αργυρώ Βατσάκη και Μιχάλης Τσαπόγας (επιμ.), *Ο Ελευθέριος Βενιζέλος και οι συνταγματικές αναθεωρήσεις από το χθες στο σήμερα: Πρακτικά ημερίδας* (Αθήνα-Κομοτηνή: Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα και Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών και Μελετών «Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος», 2008), 51-66.

34) «Μνήμες του '31: παρατηρήσεις για τη ρήξη μεταξύ του ενωτικού κινήματος και του βενιζελισμού», στο Γιώργος Καζαμίας και Πέτρος Παπαπολυβίου (επιμ.), *Ο*

Ελευθέριος Βενιζέλος και η Κύπρος (Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη, 2008), 180-192.

6. Κεφάλαια σε συλλογικούς τόμους

- Σ. ΑΝΕΖΙΡΗ
  - 1) *Ανθολόγιο. Επιγραφές και πάπυροι της μετακλασικής Αρχαιότητας. Κείμενα, μετάφραση, σχολιασμός*, Εκδόσεις Πανεπιστημίου Αθηνών. Αθήνα 2008: 9, 11-33, 69, 86, 97-109, 122-144, 155-160, 179, 192, 198-205, 217, 237, 264.
- Κ. ΓΑΓΑΝΑΚΗΣ
  - 2) "Spreading the word of the Gospel. Printers, booksellers and dissemination networks in the early years of the French Reformation", 236-248, τμητικός τόμος για τον καθηγητή κ. Ι.Κ.Χασιώτη, *Centro de Estudios Bizantinos, Neogriegos y Chipriotas*, Παν/μιο της Γρανάδα, 2008.
- Κ. ΓΑΡΔΙΚΑ
  - 3) "Η Ελλάδα και το Ανατολικό Ζήτημα (1821-1923)" στο *Η συγκρότηση του ελληνικού κράτους: Διεθνές πλαίσιο, εξουσία και πολιτική τον 19ο αιώνα*, Αθήνα: Νεφέλη 2008.
- Α. ΛΑΙΜΟΥ
  - 4) "The Painter of Rhodes 13472: observations on a vase-painter of the Leagros group" στο *Essays in Classical Archaeology for Eleni Hatzivassiliou*, (ed. Donna Kurtz with C.Meyer, D.Sanders. A.Tsingarida and N.Harris), Οξφόρδη 2008, 121-130.
- Α. ΛΙΑΚΟΣ
  - 5) "History Wars: Questioning Tolerance" in: Gudmundur Halfanarson (Ed.) *Discrimination and Tolerance in Historical Perspective*, Pisa, Edizioni Plus, 2008, 77-92.
  - 6) "Hellenism and the Making of Modern Greece: Time, Language, Space" in Katerina Zacharia (Editor), *Hellenisms. Culture, Identity and ethnicity from Antiquity to Modernity*, Aldershot, Ashgate, 2008, 201-236.
  - 7) "Canonical and Anticanonical Histories" in Neni Panourgia and George Marcus, *Ethnographica Moralia. Experiments in Interpretative Anthropology*, New York, Fordham University Press, 2008, 138-156.
  - 8) "Canon and the conceptual frameworks of modern history" in Gurcan Kocan (Editor), *Transnational Concepts, transfers and the challenge of the peripheries*, Istanbul Technical University Press, 2008, 20-29.

- Τ. ΜΑΝΙΑΤΗ-ΚΟΚΚΙΝΗ
- 9) Βυζαντινές πηγές για την Άλωση του 1204, στο *Η τέταρτη σταυροφορία και ο ελληνικός κόσμος*, Επιστημονική επιμέλεια Ν.Γ. Μοσχονάς [Ι.Β.Ε./Ε.Ι.Ε., Το Βυζάντιο σήμερα 5] Αθήνα 2008, 203-238 (με παράθεση τριών Πινάκων).
- Ν. ΜΠΟΖΑΝΑ-ΚΟΥΡΟΥ
- 10) "Eine Welt zwischen zwei Zeiten. Griechenland und Zypern von 1200 bis 700 v.Chr.", στο: *Badisches Landesmuseum Karlsruhe (ed.), Zeit der Helden. Die "dunklen Jahrhunderte" Griechenlands 1200-700 v.Chr.*, Karlsruhe 2008, 14-20 and 22-25.
- 11) "Markers in Phoenician Chronology: The Evidence from the Aegean", στο: Sagona, Cl. (ed.) 2008. *Beyond the Homeland: Markers in Phoenician Chronology, Ancient Near Eastern Studies Supplement 28*, Leuven 2008, 305-364.
- Κ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ
- 12) «Οι πρωταγωνιστές της Δ' Σταυροφορίας», επιμ. Ν. Γ. Μοσχονάς, *Η Τέταρτη Σταυροφορία και ο Ελληνικός Κόσμος* (Ινστιτούτο Βυζαντινών Ερευνών / Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών. Το Βυζάντιο σήμερα, 5), Αθήνα 2008, 131-146.
- Μ. ΝΤΟΥΡΟΥ-ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ
- 13) «Η Δ' σταυροφορία: Οργάνωση της κίνηση και παρέκκλιση των στόχων», Επετησιακός Τόμος για την Δ' σταυροφορία, ΕΙΕ, Αθήνα 2008, 115-129.
- Ο. ΠΑΛΑΓΓΙΑ
- 14) "Women in the Cult Athena," in N. Kaltsas and A. Shapiro (eds.), *Worshipping Women: Ritual and Reality in Classical Athens* (New York 2008) 31-37.
- Λ. ΠΑΛΑΙΟΚΡΑΣΣΑ-ΚΟΠΙΤΣΑ
- 15) L. Palaiokrassa-E. Vivliodetis, "Recent Evidence of the Economy and Trading Contacts of Andros in Antiquity", στο Ch. Papageorgiadou-Banis & A. Giannikouri (eds), *Sailing in the Aegean, Readings on the economy and trade routes*, Μελετήματα 53 (2008), 139-156.
- Α. ΠΑΠΑΔΙΑ-ΛΑΛΑ
- 16) «Ο ελληνοβενετικός κόσμος (1204-1797). Θεσμοί, πολιτισμός, ιδεολογία», *Οι ναυτικές πολιτείες της Ιταλίας: Αμάληφ, Πίζα, Γένουα, Βενετία και η Ανατολική Μεσόγειος*, επιστημονική επιμέλεια Ν. Γ. Μοσχονάς, Αθήνα, Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, Ινστιτούτο Βυζαντινών Ερευνών, 2008, 195-210.
- Δ. ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ
- 17) «Το μοναχικό ταξίδι του Γεράσιμου Στέρη», *Μυθολογικά θέματα στη ζωγραφική του Γεράσιμου Στέρη*, Επιμέλεια Ειρήνη Οράτη, σ. 37-47.
- Ε. ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗ-ΣΕΡΜΠΕΤΗ
- 18) Κεφάλαιο «Οινιάδες» στον τόμο Α. Βλαχόπουλος (επιμ.) «Αρχαιολογία. Εύβοια και Στερεά Ελλάδα». Αθήνα 2008. Εκδ. Οίκος Μέλισσα. 432-439.

- Χ. ΦΛΑΪΣΕΡ
- 19) Griechenland, in: Wolfgang Benz (ed.), Handbuch des Antisemitismus. Judenfeindschaft in Geschichte und Gegenwart, vol. 1, München 2008, 122-127.
- Ε. ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
- 20) (από κοινού με την Κωνσταντίνα Ε. Μπότσιου), «Η πυρηνική εποχή», στο Δημήτρης Τριανταφύλλου, Κώστας Υφαντής και Ευάνθης Χατζηβασιλείου (επιμ.), *Διεθνείς σχέσεις: σύγχρονη θεματολογία και προσεγγίσεις. Αφιέρωμα στον Θεόδωρο Κουλουμπή*, (Αθήνα: Παπαζήσης, 2008), 66-87.
- 21) «Η επανέυρεση της πρωτεύουσας: η βιβλιογραφία των μη εαμικών αθηναϊκών οργανώσεων», στο Γιώργος Αντωνίου και Νίκος Μαραντζίδης (επιμ.), *Η εποχή της σύγχυσης: η δεκαετία του '40 και η ιστοριογραφία* (Αθήνα: Εστία, 2008), 255-285.

7. Άλλες επιστημονικές εργασίες (όσες δεν υπάγονται στις παραπάνω κατηγορίες)

- Α. ΚΟΛΙΑ-ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗ
- 1) *Βυζαντινός και Δυτικός κόσμος: Αντιπαράθεσεις και αλληλεπιδράσεις από τον 11^ο έως τον 15^ο αιώνα*, Αθήνα 2007 (βάσει των αποτελεσμάτων του αντίστοιχου ερευνητικού προγράμματος, σε έντυπη και ψηφιακή μορφή).
- Ε. ΜΑΝΤΖΟΥΡΑΝΗ
- 2) Τρία (3) κεφάλαια στον συλλογικό τόμο «ΚΥΠΡΟΣ», εκδόσεις Κότινος 2008, 1. Το Ιστορικό Υπόβαθρο 2. Η ιδιαιτερότητα της Κυπριακής Τέχνης και 3. Το αίνιγμα της κυπριακής γραφής.
- Γ. ΠΑΠΑΔΑΤΟΣ
- 3) Λήμματα αριθμ. 4-8, 10-11, 47, 54, 170, 191 στον κατάλογο της έκθεσης From the Land of the Labyrinth, Minoan Crete 3000-1100 B.C. Νέα Υόρκη.
- Ε. ΠΛΑΤΩΝ
- 4) «Shepherds and Farmers, Craftsmen and Artists», Chapter 7, στο «From the Land of the Labyrinth. Minoan Crete 3000-1100 B.C.», (έκθεση που διοργάνωσε το Ίδρυμα Α. Ωνάσης στη Νέα Υόρκη), v. 2 Essays, New York 2008, 61-66.
- 5) «Athletes and Sports», Chapter 11, στο «From the Land of the Labyrinth. Minoan Crete 3000-1100 B.C.», (έκθεση που διοργάνωσε το Ίδρυμα Α. Ωνάσης στη Νέα Υόρκη), v. 2 Essays, New York 2008, 96-99.
- 6) Εννέα (9) λήμματα στον Κατάλογο (v. 1) της έκθεσης «From the Land of the Labyrinth. Minoan Crete 3000-1100 B.C.».

- Π. ΠΟΛΥΧΡΟΝΑΚΟΥ-ΣΓΟΥΡΙΤΣΑ

- 7) «Recent interventions and the performed enhancement works on Acropolis of Mycenae and its surroundings», συμμετοχή της Επιστημονικής Επιτροπής Μυκηνών στο Λεύκωμα των μνημείων που είναι ενταγμένα στην UNESCO (ΔΠΚΑ, ΥΠ.ΠΟ.).

8. Ανακοινώσεις σε επιστημονικά συνέδρια (με κριτές) χωρίς πρακτικά (ή και όταν η ανακοίνωση δεν εστάλη για δημοσίευση παρόλο που το συνέδριο εξέδωσε πρακτικά)

- Π. ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗ

- 1) 2008 Συνέδριο της Γαλλικής Σχολής στη Δαμασκό με θέμα την συριακή όψη του Νεοπλατωνισμού.

- Κ. ΓΑΡΔΙΚΑ

- 2) “Medical Surveys on a National Scale: Mapping Malaria in Modern Greece”, Medicine in the Balkans: Evolution of Ideas and Practice to 1945, January 24 - 25, 2008, Wellcome Centre for the History of Medicine, London.
- 3) Disease, Society and Statehood in Modern Greece: Between Endemicity and Epidemics”, Workshop Mediterranean and Its Seas, September 25 - 27, 2008, University of Minnesota, Minneapolis.

- Ν. ΓΚΙΟΛΕΣ

- 4) «Το Κάστρο στο Τηγάνι της Μέσα Μάνης», Διεθνές Συνέδριο «Η Οχυρωματική Αρχιτεκτονική στο Αιγαίο και ο Μεσαιωνικός Οικισμός Αναβάτου Χίου».

- Σ. ΚΑΛΟΠΙΣΗ-ΒΕΡΤΗ

- 5) *Colloque Donation et donateur dans la société et l'art byzantins. Université de Fribourg, Département des Sciences de l'Antiquité, Séminaire d'Archéologie et d'Art Paléochrétiens et Byzantins.* Fribourg, 13-15 mars 2008. Ανακοίνωση με θέμα: “Collective Patterns of Patronage in the Late Byzantine Village: Byzantine and Latin-held Regions”, Περιλήψεις ανακοινώσεων.
- 6) Δ' Διεθνές Κυπρολογικό Συνέδριο, Λευκωσία 29 Απριλίου – 3 Μαΐου 2008, Ανακοίνωση με θέμα Εικονογραφικές επισημάνσεις σε δύο εκκλησιαστικά μεταξωτά υφάσματα του Μουσείου Υφασμάτων της Lyon, Περιλήψεις, 109.
- 7) Ημερίδα Το αναμορφωμένο Προπτυχιακό πρόγραμμα Σπουδών του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας, Πανεπιστήμιο Αθηνών, 22 Μαΐου 2008. Με Μ. Παναγιωτίδη, «Η ψηφιοποίηση του εποπτικού υλικού και η εφαρμογή των νέων ηλεκτρονικών τεχνολογιών στο μάθημα Βυζαντινή Αρχαιολογία Β' (ΙΑ 14).»

- 8) *Επιστημονικό Συμπόσιο στη μνήμη Νικολάου Β. Δρανδάκη για τη Βυζαντινή Μάνη*. Καραβοστάσι Οιτύλου, 21-22 Ιουνίου 2008. Ανακοίνωση με θέμα «Επιγραφικές μαρτυρίες από τη Βυζαντινή Μάνη». Περιλήψεις ανακοινώσεων.
- 9) *Female Founders in Byzantium and Beyond, an International Colloquium*, University of Vienna, Institut für Kunstgeschichte, September 23.-25. 2008. Ανακοίνωση με θέμα "Some female founders in the village: the Widow's Tale", σε συνεργασία με Sharon Gerstel, Περιλήψεις ανακοινώσεων.
- Κ. ΚΑΡΑΠΛΗ
- 10) «Η πρώτη πολιορκία της Κωνσταντινούπολη από τους Άραβες (674-678). Προβλήματα εικοκονογράφησης», *Αραβοβυζαντινές πολιτιστικές σχέσεις*, Μουσείο της Πόλεως των Αθηνών, Αθήνα 17-04-2008.
- Ό. ΚΑΤΣΙΑΡΔΗ-HERING
- 11) «City-Ports in the Eastern and Central Mediterranean from the sixteenth to the nineteenth century: Urban, economic and social aspects» στο workshop *The Mediterranean and its Seas*, Minneapolis 24-28.9.08.
- Χ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ
- 12) *Επιστημονικό Συμπόσιο στη μνήμη Νικολάου Β.Δρανδάκη για τη Μάνη*, 5η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων ΥΠΠΟ, Καραβοστάσι Οιτύλου, Ιούνιος 2008. Σε συνεργασία με την Κλεονίκη Ετζεογλου ανακοίνωση με θέμα: "Ο ναός του Αγίου Γεωργίου στην Κίττα της Μέσα Μάνης. Μιά πρώτη προσέγγιση.
- Κ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ
- 13) *Η εμπορευματοποίηση του γυναικείου στήθους: επαγγελματίες τροφοί στο βρεφοκομείο της Κέρκυρας* Γυναίκες και γάμος στην Κέρκυρα: οικονομικές δραστηριότητες και κοινωνική αναπαραγωγή (17^{ος}-19^{ος} αι), Ιόνιο Πανεπιστήμιο, Τμήμα Ιστορίας, 17 Απριλίου 2008.
- 14) "*In Search of Leisure Time: Control, Regulation and Evolution of the Recreation in the Venetian Crete (14th -17th c.)*", Οι κόσμοι της Μεσογείου. Θεσμοί, Άνθρωποι, Ανταλλαγές (13^{ος}-αρχές 19^{ου} αι.), Επιστημονική Συνάντηση του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών Νεότερη Ελληνική Ιστορία, Αθήνα 23-24 Μαΐου 2008.
- 15) *Dealing with Poverty: State, Society, and Attitudes toward the Poor in Eighteenth-Century Corfu*, Mediterranean and Its Seas Workshop A Collaborative Project between the University of Minnesota and the University of Athens, Μινεσότα 25 – 27 Σεπτεμβρίου 2008.
- Μ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΥΔΑΚΗ-ΚΙΤΡΟΜΗΛΙΔΟΥ
- 16) «Εικόνες παλαιολόγιας τέχνης στην Κύπρο: Εισηγμένη τέχνη και εντόπια παραγωγή», Δ' Διεθνές Κυπριολογικό Συνέδριο, Λευκωσία, 29 Απριλίου-3 Μαΐου 2008, Περιλήψεις.

- 17) «Παρατηρήσεις στις τοιχογραφίες του ναού του Σωτήρος στα Ακούμια Ρεθύμνης», *Διεθνές επιστημονικό συνέδριο: Η πρώην επαρχία Αγίου Βασιλείου από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα*, Σπήλι – Πλακιάς, 19 -23 Οκτωβρίου 2008, Περιλήψεις, σ. 57.
- 18) «Κωνσταντινούπολη-Κύπρος-Κρήτη: Η περιπέτεια δύο ζωγράφων (1356-1357)», *Δ' Διεθνές Κυπριολογικό Συνέδριο*, Λευκωσία, 29 Απριλίου-3 Μαΐου 2008.
- 19) «Η Isabelle de Lusignan Καντακουζηνή και τα κοσμήματά της από τον Μυστρά στην Κρήτη (1390)», *Συμπόσιο στη μνήμη του καθηγητή Ν. Β. Δρανδάκη*, Υπουργείο Πολιτισμού, 5^η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων Σπάρτης, Αρεόπολη, 21-22 Ιουνίου 2008.
- Α. ΛΙΑΚΟΣ
- 20) Αθήνα, Ιούνιος 2008, Διεθνές Ιστορικό Συνέδριο « Μέρες του '68». Συμπεράσματα. Ηλεκτρονική δημοσίευση http://www.historein.gr/Historein%20Conf%201968_Apologismos.pdf.
- 21) Αθήνα, Νοέμβριος 2008, History between reflexivity and Critique, "What historical critique is about?" Ηλεκτρονική δημοσίευση http://www.historein.gr/index_gr.htm.
- 22) Βενετία 18 Απριλίου 2008, Università Ca' Foscari, "*Nostalgia. Memoria e passaggi tra le sponde dell' Adriatico*" : "The Past as Utopia and the Longing for History" (θα δημοσιευθεί προσεχώς).
- Τ. ΜΑΝΙΑΤΗ-ΚΟΚΚΙΝΗ
- 23) Τα Θέματα Βυζαντινής Ιστορίας στο Στ' εξάμηνο: από τη χρήση χαρτών και φωτοτυπημένου βοηθητικού υλικού στην ηλεκτρονική παρουσίαση, με παρουσίαση (σε power-point) 21 πινάκων. – Εισήγηση στην Ημερίδα *Το Αναμορφωμένο Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας* (Φιλοσοφική Σχολή Π. Α., 22 Μαΐου 2008).
- Ν. ΜΠΙΡΓΑΛΙΑΣ
- 24) «Isonomia», *Convegno Internazionale, Forme sovrapoleiche e interpoleiche di organizzazione nel mondo greco antico*, Università di Lecce, 17-19. 09. 2008.
- Ν. ΜΠΟΖΑΝΑ-ΚΟΥΡΟΥ
- 25) "Ψηφιοποίηση Μαθημάτων. Πλεονεκτήματα και Δυσκολίες: Η περίπτωση του I-A27", στο: Φιλοσοφική Σχολή: Ημερίδα για το Αναμορφωμένο Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών ΕΠΑΕΕΚ, Πανεπιστήμιο Αθηνών, 22 Μαΐου 2008.
- 26) "Τήνος-Ξώμπουργο", στο: Ημερίδα για το Πρόγραμμα ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ II, Πανεπιστήμιο Αθηνών, 4 Ιουνίου 2008.
- 27) "Cypriote and Cypriote Type Terracotta Figurines in the Aegean: Chemical Characterization and Provenance Investigation", (με Kilikoglou, Vassilis - Karageorghis, Vassos- Kourou, Nota - Marantidou, Panagiota), *International Ar-*

chaeological Symposium "Cyprus and East Aegean. Intercultural Contacts from 3000 to 500 BC", Samos, Pythagoreion, 17-18 October 2008.

- 28) "The Aegean and the Levant in the Ealy Iron Age. Recent Developments", International Symposium: "Interconnections in the Eastern Mediterranean. Lebanon in the Bronze and Iron Ages", British Museum and Lebanese Archaeological Service, Beirut, 4-9 Νοεμβρίου 2008 .
- 29) "Τα πρώτα αττικά κεραμικά στη Δυτική Μεσόγειο: Εμπόριον, Εμπορία, ανταγωνισμοί και συμβολισμοί", Συνέδριο: "100 Χρόνια Ανασκαφών στο Εμπόριον Ισπανίας, Στρογγυλή Τράπεζα.
- 30) "Αττικά κεραμικά: παραγωγή, εμπορία και συμβολισμός στη Μεσόγειο", Αθήνα, Ινστιτούτο Θερβάντες, 26-28 Νοεμβρίου 2008.
- 31) Στρογγυλή Τράπεζα: "Early Iron Age Pottery. A Quantative Appproach", Ελβετική Αρχαιολογική Σχολή. Αθήνα, 28-30 Νοεμβρίου 2008.

• Κ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ

- 32) Ημερίδα Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών με θέμα: «Το Αναμορφωμένο Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας», Αθήνα, 22 Μαΐου 2008. Θέμα εισήγησης: «Ο ρόλος της γυναίκας στην πολιτική και κοινωνική ιστορία του Βυζαντίου (ΣΙ 32 Βυζαντινή Ιστορία). Οι σπουδές του φύλου και οι νέες τεχνολογίες στο Αναμορφωμένο Πρόγραμμα του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας».
- 33) Διεθνές Συμπόσιο με θέμα: «Όνειρα κα οράματα στην ύστερη αρχαιότητα και στο Βυζάντιο», Ινστιτούτο Βυζαντινών Ερευνών/Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, Αθήνα, 23-24 Μαΐου 2008. Ανακοίνωση με τίτλο: «*τοῦ ὕπνου αὐτήν διαναστήναι καὶ τὸ ἐνύπνιον ἔπαρ ἰδεῖν*: Γυναικῶν ἐνύπνια».

• Ο. ΠΑΛΑΓΓΙΑ

- 34) "Three little girls on the Parthenon frieze," *Parthenon Sculpture--Towards Next Stage in New Acropolis Museum*, Tsukuba University, Japan, 2008.
- 35) "The frescoes from the Villa of P. Fannius Synistor in Boscoreale as reflections of Macedonian funerary paintings of the early Hellenistic period," *The Age of the Successors*, University of Leuven, 2008.
- 36) "Philip's Eurydice in the Philippeion at Olympia," *Philip II and Alexander III: Father, Son and Dynasteia*, Clemson University, South Carolina, 2008.
- 37) "Underworld and royal hunt: the wallpaintings from Tombs I and II," Colloquium on the Chronology of the Royal Macedonian Tombs at Vergina, *109th Annual Meeting of the Archaeological Institute of America*, Chicago, 2008.
- 38) "The date and iconography of the calendar frieze on the Little Metropolis, Athens," *Xe Colloque International sur l'Art Provincial Romain*, Arles, 2008.

- Γ. ΠΑΠΑΔΑΤΟΣ

39) General Assembly of the European Geosciences Union, Vienna. Poster *From the Neolithic to the Early Bronze Age: provenance and technology of early ceramics from Sitia, East Crete*.

- Α. ΠΑΠΑΔΙΑ-ΛΑΛΑ

40) «Ιστορία του Νέου Ελληνισμού (ΙΙ30). Η περίοδος της βενετοκρατίας στον ελληνικό χώρο και χρήση του συστήματος PowerPoint. Νέες μορφές διδασκαλίας ενός παραδοσιακού μαθήματος», *ΗΜΕΡΙΔΑ Το Αναμορφωμένο Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας*, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Φιλοσοφική Σχολή, Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας, Αθήνα, 22 Μαΐου 2008.

41) (σε συνεργασία με την Όλγα Κατσιαρδή-Hering), «Μεσόγειος / Άνθρωποι: Εισαγωγή», *Οι Κόσμοι της Μεσογείου. Άνθρωποι, Θεσμοί, Ανταλλαγές, 13ος αι. - αρχές 19ου αι.*, Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών (Νεότερη Ελληνική Ιστορία), Αθήνα, 23-24 Μαΐου 2008.

42) «Μεσόγειος / Θεσμοί: Εισαγωγή», *Οι Κόσμοι της Μεσογείου. Άνθρωποι, Θεσμοί, Ανταλλαγές, 13ος αι. - αρχές 19ου αι.*, Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών (Νεότερη Ελληνική Ιστορία), Αθήνα, 23-24 Μαΐου 2008.

43) «City and Every Day Life in the Venetian Greek Lands in the Early Modern Period», *The Mediterranean and Its Seas. A Three Workshop Project Sponsored by the University of Minnesota and the University of Athens. Workshop I*, University of Minnesota, Minneapolis Minnesota, September 25-28, 2008.

- Ε. ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗ-ΣΕΡΜΠΕΤΗ

44) «Οινιάδες, Ανασκαφή του Τομέα Αρχαιολογίας του Παν/μίου Αθηνών» Αρχαιολογικό Συμπόσιο: Η πολιτιστική κληρονομιά της Αιτωλοακαρνανίας, Μεσολόγγι 29-30 Σεπτεμβρίου 2008.

- Δ. ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ

45) «Η Ιστορία της Τέχνης στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών. Προπτυχιακές και Μεταπτυχιακές Σπουδές: Δυσλειτουργικότητες και προτάσεις», Αμφιθέατρο Μουσείου Μπενάκη.

46) «Λάμπρος Ευταξίας. Μια αινιγματική συνύπαρξη συλλεκτικής και πολιτικής δραστηριότητας, Κρατικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης (2008), «Νεοελληνική εκκλησιαστική γλυπτική. Μια αδρομερής προσέγγιση, Α' Συμπόσιο Νεοελληνικής Εκκλησιαστικής Τέχνης, Θεολογική Σχολή Πανεπιστημίου Αθηνών.

- 47) «Δωρητές έργων τέχνης στο Πανεπιστήμιο Αθηνών κατά τον 19ο αιώνα», Δ' Συνέδριο Ιστορίας της Τέχνης: Τέχνη και Εθνική Ευεργεσία, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.
- Π. ΠΟΛΥΧΡΟΝΑΚΟΥ-ΣΓΟΥΡΙΤΣΑ
- 48) «Το Έργο της Επιτροπής Συντήρησης, Στερέωσης και Ανάδειξης των Μνημείων της Ακρόπολης των Μυκηνών και του ευρύτερου περιβάλλοντος χώρου», στο ΥΠΠΟ-ΤΔΠΕΑΕ, ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ, ΑΝΑΣΤΗΛΩΣΗ ΑΝΑΔΕΙΞΗ, Το Έργο των Επιστημονικών Επιτροπών, Αθήνα 2008, 46-51.
- Κ. ΡΑΠΤΗΣ
- 49) 23-25/6/2008, Παρίσι, Deutsches Historisches Institut Paris/Institut Historique Allemand, V^e université d'été franco-allemande pour jeunes chercheurs με θέμα Adel im Wandel (16.–20. Jahrhundert)/La noblesse en mutation (XVIe–XXe siècle). Τίτλος ανακοίνωσης: Von mitteleuropäischem Adel: Die Grafen Harrach und ihre Welt 1890-1938.
- Β. ΣΕΙΡΗΝΙΔΟΥ
- 50) «*The Misery of the Unexploited Forest: The Forests of Thassos Island through the Eyes of Wet-European Travellers (19th C.)*»: Επιστημονική Συνάντηση Οι κόσμοι της Μεσογείου. Άνθρωποι, Θεσμοί, Ανταλλαγές (13ος – αρχές 19ου αι.), Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας Πανεπιστημίου Αθηνών, Αθήνα 23-24 Μαΐου 2008.
- 51) «Between Wilderness and Usefulness: Perceptions of the Greek Forests in the Eighteenth and Nineteenth Centuries”: Workshop *The Mediterranean and Its Seas*, University of Minnesota / Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας Πανεπιστημίου Αθηνών, Minneapolis, 25-27 Σεπτεμβρίου 2008.
- 52) «Από το κοινοτικό δάσος στο δάσος εργοστάσιο. Η περίπτωση της Θάσου, 19ος αι.»: Επιστημονική ανακοίνωση στο Διεθνές Συνέδριο Οικονομικής και Κοινωνικής Ιστορίας Θεωρητικές αναζητήσεις και εμπειρικές έρευνες, ΗΔΟΙΣΤΟ,, Ρέθυμνο 10-13 Δεκεμβρίου 2008.
- Ε. ΣΗΜΑΝΤΩΝΗ-ΜΠΟΥΡΝΙΑ
- 53) *Ομηρική Ακαδημία* 2008, ανακοίνωση με θέμα: “Scenes from the Epos on Cycladic relief pottery”, Ομήρειο Πνευματικό κέντρο Δήμου Χίου, 15-7-2008.
- Ε. ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
- 54) «Νεολαία, “νέα γενιά” και μεταρρύθμιση στον αστικό πολιτικό χώρο, 1935-1961: όψεις μιας ανολοκλήρωτης σχέσης». Συνέδριο των ΑΣΚΙ, Αθήνα 26-29 Μαρτίου 2008, με θέμα «Η ελληνική νεολαία στον 20ό αιώνα: πολιτικές διαδρομές, κοινωνικές πρακτικές και πολιτιστικές εκφράσεις».

- 55) «Τα Αρχαία επικαίρων στη μελέτη της Ιστορίας». Ημερίδα του Εθνικού Οπτικοακουστικού Αρχείου, Αθήνα, 10 Απριλίου 2008, με θέμα «Αρχαίο Επικαίρων – Ιστορία εν κινήσει».
- 56) «Η κόκκινη γραμμή: ελληνικές στρατηγικές στο Κυπριακό, 1945-2004». Δ' Διεθνές Κυπρολογικό Συνέδριο, Λευκωσία 29 Απριλίου-3 Μαΐου 2008.
- 57) «Αυταπάτες, διλήμματα και η αποτυχία της πολιτικής: ο στρατός στην πορεία προς τη δικτατορία». Συμπόσιο του Ιδρύματος Κωνσταντίνος Κ. Μητσοτάκης, Αθήνα 6-8 Μαΐου 2008, με θέμα «Από τον ανένδοτο στη δικτατορία».
- 58) «Βάσεις στην Κύπρο, 1945-1967: ιστορία και μεταλλάξεις μίας ιδέας». Συνέδριο της Εταιρείας Κυπριακών Μελετών, Αθήνα, 9-10 Μαΐου 2008, με θέμα «Οι βρετανικές βάσεις στην Κύπρο: ιστορικές, νομικές και πολιτικές διαστάσεις».
- 59) «Power, Technology and the Pressures of Modernity: British Policy in the Mediterranean and the Strategic Value of Cyprus, 1878-1960». Συνέδριο (workshop) μεταξύ του Πανεπιστημίου της Μιννεζότα και του Τμήματος Ιστορίας-Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών, με θέμα «The Mediterranean and its Seas», Μιννεάπολις, 25-27 Σεπτεμβρίου 2008.
- 60) «Ο Γεώργιος Παπανδρέου ως ηγέτης του μεταρρυθμιστικού ρεύματος, 1944». Διημερίδα του Πνευματικού Ιδρύματος Γεωργίου Παπανδρέου, με θέμα «Γεώργιος Παπανδρέου, 40 χρόνια από το θάνατό του: ο άνθρωπος, ο πολιτικός, ο διανοούμενος», Αθήνα, 31 Οκτωβρίου-1 Νοεμβρίου 2008.
- 61) «Το τελευταίο κίνημα του Μεσοπολέμου: μια συγκριτική αποτίμηση». Ημερίδα του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών και Μελετών «Ελευθέριος Βενιζέλος», με θέμα «Κίνημα του 1938: 70 χρόνια», Χανιά, 5 Δεκεμβρίου 2008.
- Ε. ΧΡΗΣΤΟΥ
- 62) Ημερίδα Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών με θέμα: «Το αναμορφωμένο Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας», Αθήνα, 22 Μαΐου 2008. Θέμα εισήγησης «Καθηγητές και φοιτητές vs PowerPoint: Η διαδικασία προσαρμογής και αφομοίωσης της διδασκαλίας του μαθήματος της Βυζαντινής Ιστορίας Α' (II 13) στις νέες τεχνολογικές μεθόδους».

9. Βιβλιοκρισίες

- Σ. ΑΝΕΖΙΠΗ
- 1) Ι. Arnaoutoglou, *Thysias heneka kai synousias. Private religious associations in Hellenistic Athens* (Athens 2003) στον τόμο του έτους 2008 του περιοδικού Αρχαιογνωσία.

- Ν. ΜΠΟΖΑΝΑ-ΚΟΥΡΟΥ
  - 2) J. Καραγιώργη, *Κύπρις*, Αθήνα 2008, "Φιλομμειδής, Λάγνα, Οργία, Ανασσα, Παφία και Κύπρις: Η Μεγάλη Θεά του Ερωτα στην Κύπρο", *ΤΑ ΝΕΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ* 165, Μάρτιος 2008, 19.
  - 3) J.K. Papadopoulos with M. Schilling, *Ceramicus Redivivus: The Early Iron Age Potters' Field in the Area of the Classical Athenian Agora*, *Hesperia Supplement* 31, *AJA* 112.4. OCTOBER 2008, 774-5.
- Μ. ΝΤΟΥΡΟΥ-ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ
  - 4) Roberto Maestri, *L'arrivo in Monferrato dei Paleologi di Bisanzio (1306-2006)*, *Studi sui Paleologi di Monferrato*, Alessandria: Circolo Culturale "I Marchesi del Monferrato", 2007, *The Historical Review/La Revue Historique*, 5 (2008), 269-272.
- Π. ΠΟΛΥΧΡΟΝΑΚΟΥ-ΣΓΟΥΡΙΤΣΑ
  - 5) Review of *The Mycenaeans*, by L. Schofield, The J. Paul Getty Museum, Los Angeles 2007 in : *AJA* (January 2008).
- Ε. ΣΗΜΑΝΤΩΝΗ-ΜΠΟΥΡΝΙΑ
  - 6) *Βιβλιοκρισία* L. Mercuri, *Eubéens en Calabre à l'époque archaïque. Formes de contacts et d'implantation*, *BEFAR* 321, Rome 2004, στο περιοδικό *East and West*, 2008.
- Ε. ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
  - 7) «Στην καρδιά του πολέμου», βιβλιοκρισία του λευκώματος, *1940-41: Ελλάδα, η πρώτη νίκη* (Αθήνα: National Geographic 2008), στο *Βήμα*, 9 Νοεμβρίου 2008.
  - 8) «Οι γρίφοι της εξουσίας», βιβλιοκρισία στο Θανάσης Διαμαντόπουλος, *Τα πολιτικά καθεστώτα. Δημοκρατίες και απολυταρχίες: οι γρίφοι της εξουσίας* (Αθήνα: Παπαζήσης, 2008), στην *Καθημερινή*, 31 Δεκεμβρίου 2008.

10. Άλλα (εκπομπές λόγου του ραδιοφώνου και της τηλεόρασης, εκπαιδευτικές ταινίες, δημοσιευμένες διαλέξεις, αρθρογραφία στον ημερήσιο και περιοδικό τύπο, βιβλία μη-επιστημονικού περιεχομένου)

- Σ. ΑΝΕΖΙΡΗ
  - 1) Συνολικός σχεδιασμός και εποπτεία της ιστοσελίδας *ΝΑΥΤΙΛΟΣ* (www.arch.uoa.gr/nautilus) που δημιουργήθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος Πυθαγόρας II
- Π. ΒΑΛΑΒΑΝΗΣ
  - 2) Άρθρο με τίτλο Ένα συνέδριο για το κρασί στην Ικαρία, στο περιοδικό της Εταιρείας Ικαριακών Μελετών 4, 2008, 9-10.

- Σ. ΚΑΛΟΠΙΣΗ-ΒΕΡΤΗ
- 3) Παρουσίαση του βιβλίου Αποφόρητα του Δ. Ι. Πάλλα, στο Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο, 10 Μαΐου 2007.
- Γ. ΚΟΚΟΡΟΥ-ΑΛΕΥΡΑ
- 4) Παρουσιάσεις της ανασκαφής στο Ιερό του Απόλλωνα στην Καρδάμαινα (αρχαία Αλάσαρνα) της Κω στην τοπική κοινωνία, τηλεόραση και ραδιόφωνο.
- 5) Συνεργασία με εκπαιδευτική τηλεόραση ΕΤ (συμμετοχή σε ταινία της εκπαιδευτικής τηλεόρασης της ΕΤ σχετικά με τις αρχαιολογικές ανασκαφές.
- Ε. ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗ
- 6) Η εξέλιξη της γυναικείας μορφής στην αρχαία ελληνική γλυπτική, Εκπαιδευτική Τηλεόραση 2008.
- Α. ΠΑΠΑΔΙΑ-ΛΑΛΑ
- 7) «Επιστημονική συνάντηση Ιστορικών σε συνεργασία του Πανεπιστημίου της Minnesota και του Πανεπιστημίου Αθηνών», *Το Καποδιστριακό*, έκδοση του ΕΚΠΑ, έτος Ζ', αρ. φύλλου 135-136 (1-15 Δεκεμβρίου 2008), 5.
- Ε. ΣΗΜΑΝΤΩΝΗ-ΜΠΟΥΡΝΙΑ
- 8) Παρουσίαση του βιβλίου του F. Queyrel, *Le Parthénon, un monument dans l'Histoire*, στο Institut National de l'Histoire de l'art (2 rue Vivienne, Paris) 1-12-2008.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ [6Α]

Έκθεση Εξωτερικής Αξιολόγησης
του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών

(2004)

(Ομότ. Καθηγητής Ι. Κ. Χασιώτης)

Έκθεση αποτίμησης του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών

Η έκθεση αυτή συντάχθηκε με βάση τα εξής δεδομένα:

α) Τους Οδηγούς Σπουδών του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών για τα ακαδημαϊκά έτη 2001/2, 2002/3 και 2003/4·

β) τα προγράμματα (σε τίτλους) είτε ειδικών σεμιναρίων για θέματα έρευνας και ερμηνείας γνωστικών περιοχών είτε ημερίδων (διεπιστημονικών των περισσότερων) για καίρια ζητήματα ιστορικού και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος·

γ) τις προσκλήσεις για διαλέξεις Ελλήνων και ξένων ειδικών επιστημόνων στο πλαίσιο των ειδικών μεταπτυχιακών σεμιναρίων·

δ) τις εκθέσεις-αποτιμήσεις των μεταπτυχιακών σεμιναρίων από τους υπευθύνους (μέλη ΔΕΠ)·

ε) την έκθεση της Επιτροπής Αποτίμησης του Αναμορφωμένου Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος για τα ακαδημαϊκά έτη 2001-2004, και, τέλος,

στ) τα προγράμματα του μεταπτυχιακού κύκλου του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, αλλά και άλλων αντίστοιχων προγραμμάτων ευρωπαϊκών ΑΕΙ.

1. Σπουδαστές:

α) Ποσοτικά χαρακτηριστικά:

Ο αριθμός των εισαγόμενων σπουδαστών στον Α΄ Κύκλο κινείται κάθε χρόνο μεταξύ 38-41 (στο πλαίσιο δηλ. των οριζόμενων από το νόμο 2083/92 και τις αποφάσεις του Τμήματος) με εξαίρεση το ακαδημ. έτος 2003/4, κατά το οποίο ο αριθμός τους έφτασε τους 56 (από τους οποίους οι 6 στο προκαταρκτικό έτος) και στον Β΄ κύκλο τους 49. Ο αριθμός των αποφοιτούντων κινείται εύλογα σε σαφώς χαμηλότερα επίπεδα, ιδιαίτερα στον Β΄ κύκλο (σε άλλα Τμήματα η αύξηση του αριθμού των αναγορευόμενων διδασκόντων προκαλεί δυσπιστία στην επιστημονική κοινότητα για την ποιότητα των εκπονούμενων διατριβών). Η κατανομή των σπουδαστών στον Α΄ Κύκλο κατά εξάμηνο γίνεται με σχετική μόνο ισομέρεια (από τα δεδομένα των

ερωτηματολογίων των διδασκόντων φαίνεται ότι η κατανομή κατά τα 2001/2-2003/4 κινήθηκε στους 4-10 σπουδαστές ανά σεμινάριο).

β) Επίδοση:

Από τις εκθέσεις των υπευθύνων των μεταπτυχιακών σεμιναρίων φαίνεται ότι η παρακολούθησή τους εκμέρους των σπουδαστών –τουλάχιστον στον Α΄ Κύκλο-- είναι τακτική και σταθερή για όλο το διάστημα των εξαμήνων. Από τα συμπεράσματα, πάντως, της Επιτροπής Αποτίμησης προκύπτει ότι στις ακαδημ. χρονιές 2001-2003 παρέδωσε εργασίες μόνο το 50% των σπουδαστών. Υποθέτω ότι ένα μέρος τουλάχιστον των υπολοίπων εξετάστηκε προφορικά. Αλλά αυτό δεν αίρει το πρόβλημα. Οι διαρροές είναι βέβαια γνωστό φαινόμενο στα μεταπτυχιακά προγράμματα των ελληνικών ΑΕΙ, αλλά δεν έχουν ακόμα καταμετρηθεί με ακρίβεια. Τα διαθέσιμα, τέλος, ποσοστά που αναφέρονται στην αξιολόγηση της βαθμολογίας των σπουδαστών στα 2001/2-2002/3 (100% με βαθμό πάνω από 3,5), δεν βοηθούν επίσης στην πραγματική αξιολόγηση της συνολικής επίδοσής τους.

2. Σεμινάρια:

α) Ποσοτικά χαρακτηριστικά:

Ο αριθμός των προσφερόμενων σεμιναρίων (54 για το έτος 2001-2 και 77 για το 2002/3) είναι εντυπωσιακός (για τα ελληνικά δεδομένα). Θα πρέπει, πάντως, να εξεταστεί μήπως σε μερικές τουλάχιστον ειδικότητες ο αριθμός αυτός είναι υπερβολικός, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις που το ακροατήριο αναδιανέμεται στο ίδιο περίπου σπουδαστικό κοινό. Στην εκτίμηση μάλιστα για τον αριθμό των σεμιναρίων θα πρέπει να συνυπολογίσουμε και την υποχρέωση των σπουδαστών να παρακολουθούν παράλληλες επιστημονικές δράσεις (ημερίδες, διαλέξεις κλπ.). Αναλογίζεται κανείς αν υπάρχει χρόνος για τη συμμετοχή των σπουδαστών και σε πολιτιστικές εκδηλώσεις (χρήσιμες για την πνευματική τους συγκρότηση), που πραγματοποιούνται παράλληλα εντός και εκτός του Πανεπιστημίου και έξω από τα μεταπτυχιακά προγράμματα.

β) Θεματολογία:

Από τους τίτλους των σεμιναρίων και τις σύντομες περιγραφές των προσφερόμενων μαθημάτων στους Οδηγούς Σπουδών προκύπτει ότι η συντριπτική πλειονότητά τους συνδυάζει εύστοχα τα γενικά με τα ειδικά θέματα. Έτσι, αποφεύγεται ο κίνδυνος να εξελιχθούν τα μεταπτυχιακά μαθήματα σε αναλύσεις εντελώς εξειδικευμένων ζητημάτων, συχνά στενά

εξαρτημένων από τις προσωπικές και περιστασιακές έρευνες των διδασκόντων (κάτι που δυστυχώς συμβαίνει σε αρκετά από τα προγράμματα των ελληνικών ΑΕΙ, μεταπτυχιακά, αλλά και προπτυχιακά!). Θα μπορούσε μόνο κανείς να παρατηρήσει ότι οι περισσότερες από τις προσφερόμενες θεματικές ενότητες επιλέγονται με βάση τις ελλείψεις σε “γνωστικά αντικείμενα” του προπτυχιακού προγράμματος. Από την άποψη αυτή ο μεταπτυχιακός κύκλος έρχεται σε πολλά να συμπληρώσει “επικουρικά” τον προπτυχιακό, ενώ δεν είναι αυτός ο σκοπός του. Το κριτήριο αυτό είναι επιβεβλημένο ασφαλώς σε ορισμένες ειδικεύσεις (π.χ. *Οργάνωση και σύνταξη Αρχείων, Εφαρμογές της Πληροφορικής στην Αρχαιολογία και την Ιστορία*), αλλά δεν μπορεί να εφαρμόζεται ως κανόνας. Σε κάποιες θεματικές ενότητες π.χ. είναι ενδεχόμενο η πολιτική αυτή να προσφέρει άλλοθι στα κενά του προπτυχιακού προγράμματος (π.χ. στην *Επιγραφική, την Παλαιογραφία και τη Διπλωματική*) και όχι ώθηση στην ειδίκευση των μεταπτυχιακών σπουδαστών. Πάντως, το πρόβλημα δεν αφορά μόνο το Πανεπιστήμιο Αθηνών, αλλά τα προπτυχιακά και μεταπτυχιακά προγράμματα του συνόλου σχεδόν των ΑΕΙ της χώρας.

3. Διδάσκοντες:

α) ΔΕΠ του Τμήματος:

Από τους Οδηγούς Σπουδών προκύπτει ότι κατά το αναδημαϊκό έτος 2003/4 τα μέλη του ΔΕΠ του Τμήματος που διδάσκουν κανονικά στον μεταπτυχιακό κύκλο ανήλθαν σε 42 άτομα. Ο αριθμός τους ήταν κατά το έτος 2001/2 ακόμα πιο υψηλός. Επομένως, οι διδάσκοντες υπερεπαρκούν για τον αριθμό των σπουδαστών και των εξαμήνων. Αρκεί η κατανομή ΔΕΠ και διδασκομένων να γίνεται με την εφικτή ισομέρεια, στην οποία αναφερθήκαμε και πιο πάνω. Η κατανομή κατά ειδικότητες μπορεί επίσης να θεωρηθεί, με βάση βέβαια και τις διδακτικές δυνατότητες του Τμήματος, ορθολογική (5-7), με εξαίρεση τα μαθήματα της Αρχαίας Ιστορίας (3 διδάσκοντες) και, ιδιαίτερα, του μαθήματος της Ιστορίας της Τέχνης (καλύπτεται από έναν διδάσκοντα/ΔΕΠ και μερικούς εξωτερικούς συνεργάτες σε όχι σταθερούς αριθμούς κατά εξάμηνο).

β) Εξωτερικοί συνεργάτες:

Από το τυπωμένο πρόγραμμα και από τις διαθέσιμες στον υπογράφοντα εκθέσεις υπευθύνων των μεταπτυχιακών προγραμμάτων φαίνεται ότι ο αριθμός των εξωτερικών συνεργατών, που συμβάλλουν στο πρόγραμμα του

Τμήματος με ειδικά σεμινάρια, είναι, ιδιαίτερα στον Τομέα της Αρχαιολογίας, σημαντικός. Χρήσιμη είναι και η ενεργός παρουσία στα σεμινάρια νεαρών επιστημόνων και υποψήφιων διδασκόντων σε ελληνικά και ξένα ΑΕΙ, ιδίως όταν αυτοί εκθέτουν τα προβλήματα που αντιμετώπισαν κατά την έρευνα και τη σύνθεση της διατριβής τους. Ο συνολικός αριθμός, πάντως, των Ελλήνων εξωτερικών συνεργατών μπορεί να αυξηθεί, αν ληφθούν υπόψη οι δυνατότητες που προσφέρουν τα ποικίλα ελληνικά ερευνητικά κέντρα και ξένα ινστιτούτα της Αθήνας (κάτι που δεν ισχύει, δυστυχώς, για τα επαρχιακά ΑΕΙ, ιδιαίτερα των μικρών περιφερειών). Η επιστημολογική, επιστημονική και ακαδημαϊκή προέλευση των επιστημόνων αυτών είναι αδιαμφισβήτητα ικανοποιητική. Υποθέτω ότι είναι και δημιουργική, όχι μόνο επειδή οι συνεργάτες αυτοί καλύπτουν ειδικότητες που δεν προσφέρει το διαθέσιμο ΔΕΠ του Τμήματος, αλλά και επειδή η εναλλαγή των διδασκόντων προκαλεί εκ προοιμίου το ενδιαφέρον των σπουδαστών. Τα “ανοίγματα” λοιπόν αυτά μπορεί να αυξηθούν, όταν υπάρχουν οι απαραίτητες οικονομικές (μέσω ΕΠΕΑΕΚ κ.ά.), τεχνικές και γραφειοκρατικές προϋποθέσεις. Σε κάθε περίπτωση, η εμπειρία σε άλλα Τμήματα Ιστορίας και Αρχαιολογίας δείχνει ότι οι “εξωτερικοί” διδάσκοντες θα πρέπει να είναι πάντοτε κάτω από τον έλεγχο του υπευθύνου του σεμιναρίου, επειδή αυτός έχει, πέρα από την ακαδημαϊκή πείρα, καλύτερη γνώση του επιπέδου και των αναγκών των μαθητών του.

γ) Ξένοι προσκεκλημένοι εισηγητές:

Πρόκειται για μια αξιομίμητη πρωτοβουλία για την οποία οι πρωτοστατούντες διδάσκοντες και υπεύθυνοι θα πρέπει να επαινεθούν ιδιαίτερα (η πραγματοποίηση αυτών των συνεργασιών απαιτεί και κόπο και χρόνο και υψηλό αίσθημα ευθύνης). Από τα σχετικά έντυπα (προγράμματα σεμιναρίων, προσκλήσεις) φαίνεται και το κύρος των ξένων επιστημόνων, που δίδαξαν σε ολιγόωρα (αναγκαστικά) σεμινάρια, και το ενδιαφέρον των θεματικών τους επιλογών (με εξαίρεση κάποιες –ελάχιστες-- εισηγήσεις που μοιάζουν με επιστημονικές ανακοινώσεις σε εντελώς εξειδικευμένα επιστημονικά συμπόσια). Παραγωγικότητα είναι επίσης και η συνεργασία του Τμήματος με ξένες επιστημονικές αποστολές στην Ελλάδα (π.χ. με την Ελληνική Εταιρεία για την Προστασία του Περιβάλλοντος και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς και το δραστήριο τα τελευταία χρόνια Ολλανδικό Ινστιτούτο Αθηνών). Δυσδιάκριτη, από τα διαθέσιμα έντυπα, είναι η έκταση και, κυρίως, η ευθύνη για τη συνεργασία με το Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών (την

οποία όμως εγγυάται το ακαδημαϊκό κύρος πανεπιστημιακών δασκάλων που συμμετέχουν και στο Τμήμα και στο ΕΙΕ). Τέλος, έγινε και η δέουσα αξιοποίηση του προγράμματος ΣΩΚΡΑΤΗΣ-ERASMUS σε μερικά σεμινάρια και διαλέξεις.

ε) Επιστημονικές ημερίδες και διεπιστημονικότητα:

Η συνεργασία με ελληνικά και ξένα επιστημονικά ιδρύματα και με άλλα πανεπιστημιακά Τμήματα (του Πανεπιστημίου Αθηνών, της Πάτρας και του Βόλου) διευρύνει ασφαλώς το θεματολόγιο των σεμιναρίων και τους προβληματισμούς στη διεπιστημονική προσέγγιση ιστορικών και αρχαιολογικών ζητημάτων. Προς την κατεύθυνση αυτή το Τμήμα ανέπτυξε σημαντική δραστηριότητα, που θα πρέπει να αποτελέσει πρότυπο και για άλλα Τμήματα άλλων ΑΕΙ (τουλάχιστον για όσα έχουν τις αντικειμενικές δυνατότητες να επιχειρήσουν ανάλογα “ανοίγματα”). Από τα διαθέσιμα στοιχεία δεν προκύπτει ο βαθμός της πρακτικής αξιοποίησης των πορισμάτων των δραστηριοτήτων αυτών στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα. Υποθέτω ότι αυτό μπορεί να γίνεται με πίστωση διδακτικών μονάδων στους παρακολουθούντες σπουδαστές (κατά το πρότυπο μερικών ξένων ΑΕΙ) ή με άλλους τρόπους που διασφαλίζουν τη λειτουργική ένταξη της ενεργού συμμετοχής τους στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα.

4. Οδηγοί Σπουδών:

α) Οι Οδηγοί Σπουδών είναι αρκετά επιμελημένοι, ιδίως οι δυο τελευταίοι του Αναμορφωμένου Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών. Πάντως, στους Οδηγούς αυτούς δεν καταγράφονται όλοι οι εξωτερικοί συνεργάτες (που συναντούμε στις εκθέσεις και τις αποτιμήσεις του Προγράμματος), επειδή προφανώς ορισμένοι από αυτούς εντάσσονται στις διδακτικές διαδικασίες κατά τη διάρκεια των εξαμήνων. Ορισμένα επίσης μαθήματα αναγράφονται στους Οδηγούς με εξαιρετικά γενικόλογες περιλήψεις, ενώ άλλα, δυστυχώς, χωρίς καμιά αναφορά στο περιεχόμενο (ή τον σκοπό των σεμιναρίων): οι τίτλοι τους συνοδεύονται μόνο από “ενδεικτική βιβλιογραφία”. Εξάλλου, η βιβλιογραφία αυτή πρέπει να είναι πραγματικά ενδεικτική και όχι εκτενέστατη (όπως συμβαίνει με ορισμένα μαθήματα), Έχει αποδειχθεί ότι η παράθεση εκτενέστατων βιβλιογραφιών έχει συμβατικό χαρακτήρα και δεν ανταποκρίνεται στις πραγματικές ανάγκες των Ελλήνων σπουδαστών. Οι διδάσκοντες άλλωστε μπορούν –και οφείλουν-- να υποδεικνύουν την

αναγκαία (πέραν της βασικής) βιβλιογραφία κατά τη διάρκεια των σεμιναρίων τους, ανάλογα με τις ερευνητικές κατά περίπτωση ανάγκες της ομάδας ή και του καθενός χωριστά από τους σπουδαστές τους.

5. Γενικές παρατηρήσεις και συμπεράσματα:

Σημειώθηκαν ήδη πιο πάνω ορισμένες αδυναμίες και κάποιες υπερβολές του προγράμματος. Δηλώνω, ωστόσο, ότι δεν είμαι σε θέση να εκτιμήσω σε ποιο βαθμό επηρεάζουν αυτές τη λειτουργικότητα του προγράμματος (υποθέτω ότι τυχόν παρενέργειες αφορούν επιμέρους δευτερεύοντα ζητήματα). Περισσότερο ενοχλεί η αδυναμία να τηρηθούν τα χρονοδιαγράμματα για την υποβολή των τακτικών κατά εξάμηνο σεμιναριακών εργασιών και, κυρίως, της τελικής-διπλωματικής μεταπτυχιακής διατριβής. Πρόκειται βέβαια για φαινόμενο που ταλανίζει τα μεταπτυχιακά προγράμματα και των άλλων ΑΕΙ της χώρας. Όπως κι αν έχουν τα πράγματα, το κάθε Τμήμα αναζητά διαρκώς τη μερική-έστω θεραπεία του (η πλήρης είναι αδύνατη) μέσω μηχανισμών που αυξάνουν τον έλεγχο και περιορίζουν τη χαλαρότητα των σπουδών.

Από τα διαθέσιμα στοιχεία φαίνεται ότι πραγματοποιείται η άσκηση των σπουδαστών *in situ* (σε αρχαιολογικούς χώρους, ιστορικά αρχεία κλπ.), αλλά όχι και το εύρος της συμμετοχής τους. Με δεδομένες τις ερευνητικές δυνατότητες του Λεκανοπεδίου, η άσκηση αυτή πρέπει να είναι διαρκής και παραγωγική (να αποβλέπει π.χ. στη σύνταξη ευρετηρίων, στη μηχανογράφηση και την αναπαραγωγή ιστορικών πηγών μέσω Η/Υ κλπ.).

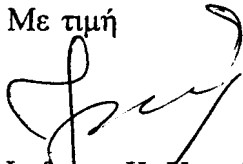
Από την ανάγνωση των Οδηγών Σπουδών δεν μπόρεσα επίσης να εκτιμήσω το βάρος που έχει η διδασκαλία της μεθοδολογίας στις ιστορικές σπουδές. Έμεινα με την εντύπωση –ίσως λανθασμένα-- ότι αυτή είναι σχετικά περιορισμένη σε σύγκριση με το πλήθος των προσφερόμενων θεματικών ενοτήτων και με όσα διαθέτει στον τομέα της πρακτικής εφαρμογής ο Τομέας της Αρχαιολογίας. Δεν γνωρίζω, πάντως, αν το Τμήμα προσφέρει επαρκείς γνώσεις στον τομέα αυτόν σε προπτυχιακά του σεμινάρια. Αξίζει βέβαια να επαινεθούν οι προσφερόμενες θεωρητικές ιστοριογραφικές προσεγγίσεις και τα “ελεύθερα μαθήματα” για τις τεχνολογίες της Πληροφορικής. Αλλά δεν πρέπει να παραβλέπονται και τα σεμινάρια-εργαστήρια, στα οποία ο σπουδαστής εξοικειώνεται συστηματικά με τις τεχνικές της έρευνας, της ανάλυσης των πηγών και τη μεθοδολογία της συγγραφής μιας μεταπτυχιακής εργασίας και μεταπτυχιακής διατριβής. Στα ξένα ΑΕΙ τα υποχρεωτικά αυτά σεμινάρια (που

συνδυάζονται με μαθήματα ιστοριογραφίας και θεωρίας της ιστορίας) συνιστούν τον σκληρό πυρήνα των μεταπτυχιακών προγραμμάτων (core course). Είναι πιθανό αυτό να γίνεται από πολλούς διδάσκοντες στα επιμέρους σεμινάρια τους, αλλά αυτό δεν αρκεί. Εξξάλου, δεν διακρίνεται με σαφήνεια στις περιλήψεις των προσφερόμενων μαθημάτων.

Πάντως, από όσα εκτέθηκαν παραπάνω, φαίνεται α) η αδιαμφισβήτητη δυναμικότητα του Αναμορφωμένου Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος· β) η ποικιλία και η σχετική διεπιστημονικότητα των προσφερόμενων γνωστικών αντικειμένων και διδασκόμενων θεματικών ενοτήτων· γ) η σχετική επάρκεια του διδακτικού προσωπικού (με την εξαίρεση του Τομέα της Ιστορίας της Τέχνης)· και δ) η ορθολογική (κατά το δυνατόν) κατανομή διδασκόντων και σπουδαστών κατά σεμινάριο (που δεν θα πρέπει, πάντως, να ξεπερνά τους 10 σπουδαστές ανά διδάσκοντα, αν όχι τους 7).

Εν κατακλείδι, από τη μελέτη των Οδηγών του Αναμορφωμένου Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών, αλλά και τις κατά καιρούς υποβληθείσες εκθέσεις από τους υπευθύνους των επιμέρους θεματικών ενοτήτων αποκομίζει κανείς μian απόλυτα θετική εικόνα για τις επιδόσεις του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών. Σε πολλά μάλιστα σημεία το Τμήμα στον τομέα αυτόν μπορεί να αποτελέσει πρότυπο για την οργάνωση και τις κατευθύνσεις των μεταπτυχιακών προγραμμάτων και άλλων ΑΕΙ της χώρας.

Με τιμή

Ιωάννης Κ. Χασιώτης

Ομότιμος Καθηγητής

του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας

του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ [6B]

Έκθεση Εξωτερικής Αξιολόγησης
του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών

(2004)

(Ομότ. Καθηγητής Ι. Α. Παπαποστόλου)

**Έκθεση αξιολόγησης Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών
των ετών 2001-2004 του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας
του Πανεπιστημίου Αθηνών**

Η έκθεση που ακολουθεί βασίσθηκε στα εξής έγγραφα στοιχεία που μου ετέθησαν υπόψη από τη Διεύθυνση του ΠΜΣ:

- 1) Τους Οδηγούς Σπουδών του ΠΜΣ των ετών 2001-2, 2002-3, 2003-4 του ανωτέρω τμήματος.
- 2) Τις εκθέσεις αποτίμησης των σεμιναρίων από τους διδάσκοντες.
- 3) Την έκθεση της Επιτροπής Αποτίμησης του ΠΜΣ των ετών 2001-2004.
- 4) Προγράμματα ημερίδων και σεμιναρίων επί ειδικών θεμάτων.
- 5) Ανακοινώσεις περί διαλέξεων σχετικών με τα προσφερόμενα αντικείμενα.

Τα αντικείμενα των σεμιναρίων

Βασική αξία ενός μεταπτυχιακού προγράμματος είναι η καταλληλότης των προσφερομένων αντικειμένων. Συγκεκριμένως πρέπει να ερωτηθεί εάν τα θέματα των σεμιναρίων ανταποκρίνονται στους σκοπούς των μεταπτυχιακών σπουδών που πρέπει να είναι η «εξειδίκευση» και η «εμβάθυνση» των γνώσεων, η θεωρητική και ιστορική γνώση της «μεθοδολογίας» των επιμέρους επιστημών και η εξοικείωση με την τεχνική και την πράξη της ερευνητικής εργασίας. Νομίζω ότι οι τίτλοι των αντικειμένων του προγράμματος συμβάλλουν σε σημαντικό βαθμό ή τουλάχιστον προσφέρουν δυνατότητες στους διδάσκοντες να εκπληρώσουν τους σκοπούς αυτούς. Αν εξαιρέσουμε τη σημαντική συνάντηση που έγινε με θέμα «Μέθοδοι προσέγγισης και έρευνας της Αρχαίας Ελληνικής και Ρωμαϊκής Γλυπτικής»

και κρίνοντας μόνον από τους τίτλους και τις περιλήψεις (όταν υπάρχουν στους οδηγούς), παρατηρούμε ότι δεν περιλαμβάνονται συγκεκριμένα καθαυτό θεωρητικά αντικείμενα. Αυτό θα βοηθούσε εκτός των άλλων να αντιμετωπίζονται με ρεαλισμό και κριτική άποψη από τους νέους επιστήμονες οι νέες μέθοδοι με τις οποίες προσεγγίζονται σήμερα τα θέματα από την έρευνα.

Δεδομένου ότι οι εισερχόμενοι στα Πανεπιστήμιά μας στερούνται κατά τεκμήριον εντελώς πρακτικής γνώσης και πείρας στην τεχνική της έρευνας και την προετοιμασία για τη συγγραφή επιστημονικής μελέτης, και κατά το προπτυχιακό στάδιο δεν παρέχεται εύκολα δυνατότης σχετικής άσκησης, πρέπει να στραφεί και προς αυτό το θέμα το ενδιαφέρον του Προγράμματος. Ασφαλώς, πιστεύω ότι κατά την παρακολούθηση των μεταπτυχιακών εργασιών δίνεται η ευκαιρία στους διδάσκοντες να βοηθήσουν τους μεταπτυχιακούς φοιτητές στην πρακτική της έρευνας.

Ιδιαίτερα θα ήθελα να τονίσω την επιτυχή προσπάθεια να προστεθούν θέματα σεμιναρίων ή συναντήσεων και διαλέξεων που απευθύνονται σε περισσότερους κλάδους βοηθητικών γνωστικών αντικειμένων, όπως η Τεχνολογία της Πληροφορικής, οι Ασκήσεις Αρχαιοθέτησης. Ειδικότερα στην Αρχαιολογία, προσφέρονται αντικείμενα που δεν καλύπτονται από μέλη ΔΕΠ του Τμήματος, όπως η Περιβαλλοντική Αρχαιολογία, η Αρχαιομετρία, το Αρχαιολογικό Σχέδιο, η Εισαγωγή στη Συντήρηση και Αποκατάσταση Αρχαιοτήτων. Είναι αντικείμενα χρησιμότερα στους αρχαιολόγους-ανασκαφείς. Ορισμένα από αυτά τα αντικείμενα και άλλα όπως η Επιγραφική, η Παλαιογραφία, ευκαίιο θα ήταν να διδάσκονταν ήδη στο προπτυχιακό στάδιο (αν αυτό δεν γίνεται ήδη). Η τυχόν προσπάθεια να καλυφθούν

αντικείμενα μέσω των μεταπτυχιακών σπουδών είναι τώρα αναγκαία και επαινετή, αλλά δεν θα έπρεπε να γίνει τυχόν κατεστημένο.

Ως προς το θέμα «Διαχείριση Μνημείων» έχω τη γνώμη ότι αυτό πρέπει να αντιμετωπισθεί με ευρύτητα, δηλαδή να γίνει αντικείμενο συναντήσεων ή διαλέξεων και όχι κλειστών σεμιναρίων, για να μπορούν να συμμετάσχουν πολλοί και να διεξαχθεί πολύπλευρος και δυναμικότερος διάλογος. Γιατί φοβούμαι ότι σήμερα, με τον άλλωστε όχι τόσο εύστοχο κατ' εμέ όρο «διαχείριση μνημείων», επιχειρείται από παράγοντες που προέρχονται από χώρους εκτός του καθαρώς επιστημονικού, η μονομερής κυριαρχία της αντίληψης εκείνης της «αξιοποίησης», όπως την έλεγαν άλλοτε, η οποία σημαίνει κατ' εξοχήν την εμπορική ή και δημαγωγική εκμετάλλευση των μνημείων, ερήμην της Ιστορίας και της Αισθητικής. Πρέπει επίσης να επισημάνω ότι στα πλαίσια του αντικειμένου αυτού προβάλλονται τελευταία σε διαλέξεις ως ιδεώδες ή πάντως καλύτεροι ή δήθεν ως νέοι, ορισμένοι τρόποι μουσειακής έκθεσης και ανάδειξης μνημείων και αρχαίων ερειπίων. Αν μη τι άλλο πρέπει να υπόκεινται και τα γεγονότα αυτά κάθε φορά σε ψύχραιμη κριτική θεώρηση και όχι να παραδίδονται μόνο στον άμετρο θαυμασμό ακροατών και θεατών, ιδίως όταν αυτοί είναι ακόμη άπειροι νέοι επιστήμονες.

Σημαντικός και δοκιμασμένος είναι ο εμπλουτισμός του προγράμματος που επιχειρείται με την οργάνωση σεμιναρίων υποψηφίων διδασκόντων, τα οποία και τους ίδιους βοηθούν και το επίπεδο γενικότερα των μεταπτυχιακών φοιτητών προάγουν.

Ο αριθμός των προσφερομένων σεμιναρίων σε ορισμένες κατευθύνσεις είναι πιθανώς μεγάλος και μπορεί να δημιουργεί φόρτο και προβλήματα

ουσιαστικής απασχόλησης, αν μάλιστα ληφθεί υπόψη ότι οι φοιτητές έχουν να παρακολουθήσουν και τις παράπλευρες εκδηλώσεις ημερίδων και διαλέξεων.

Αλλού πάλι, και συγκεκριμένα στην Ιστορία της Τέχνης, υπάρχει έλλειψη που γνωρίζουμε ότι οφείλεται σε αντικειμενικές δυσκολίες. Το θέμα είναι σημαντικό και πρέπει να γίνει προσπάθεια να καλυφθεί το κενό αυτό ενδεχομένως ακόμη και με ξένους επιστήμονες. Η δυνατότης προσκλήσεως και συνεργασίας ερευνητών από τα ελληνικά και ξένα Ιδρύματα και τις Σχολές παρέχεται ευχερώς στην Αθήνα και το Πρόγραμμα μπορεί να στραφεί στους ερευνητές αυτούς, πράγμα το οποίο ήδη έχει αρχίσει να γίνεται.

Η πρωτοβουλία οργάνωσης ημερίδων και διαλέξεων με θέματα σχετικά προς εκείνα των τακτικών σεμιναρίων ή πάντως συμβατά προς τον χαρακτήρα των μεταπτυχιακών σπουδών, συμβάλλει πολύ στον εμπλουτισμό και τη διεύρυνση του Προγράμματος. Όσο μάλιστα συγγενέστερα είναι αυτά προς τα παρεχόμενα σεμινάρια τόσο μεγαλύτερη σημασία αποκτούν, γιατί μπορούν να ενσωματώνονται οργανικά στο Πρόγραμμα. Από τον βαθμό συγγένειας προφανώς εξαρτάται και το ενδιαφέρον των φοιτητών να τα παρακολουθούν, όταν αυτό δεν είναι υποχρεωτικό.

Διδάσκοντες και Φοιτητές

Ασφαλώς το μεγαλύτερο μέρος της επιτυχίας Μεταπτυχιακού Προγράμματος εξαρτάται από τον διδάσκοντα καθηγητή και την επίδοση των φοιτητών. Οι διδάσκοντες εδώ είναι σε μεγάλο βαθμό αρκετοί και έχει γίνει προσπάθεια να ανήκουν σε ποικίλες επιστημονικές εξειδικεύσεις και αποχρώσεις. Υπάρχει όμως σε ορισμένες περιπτώσεις φανερή, πιστεύω περιστασιακή, ανισότης κατανομής στους τομείς που επισήμανα και πιο

πάνω, όταν αναφέρθηκα στον αριθμό των προσφερομένων σεμιναρίων. Πάντως έχει γίνει προσπάθεια να επιλεγούν δοκιμασμένοι διδάσκοντες (μέλη ΔΕΠ και άλλοι ερευνητές) και ασφαλώς προσφέρεται πάντοτε η δυνατότης εναλλαγής διδασκόντων από διάφορους χώρους και Ιδρύματα τόσο ελληνικά όσο και ξένα.

Με τις περισσότερες εύλογες παρατηρήσεις των διδασκόντων συμφωνώ. Εάν με την πρόταση για μεγαλύτερη συμμετοχή επισκεπτών καθηγητών εννοείται η αύξηση προσφερομένων σε ένα εξαμηνιαίο πρόγραμμα σεμιναρίων, θα ήθελα να σημειώσω ότι αυτό δεν είναι πάντοτε κριτήριο αξίων μεταπτυχιακών σπουδών. Μπορεί να γίνεται εναλλαγή και ανανέωση διδασκόντων ανά εξάμηνο, ώστε να καλύπτονται συνεχώς ποικιλότερα αντικείμενα και επιστημονικές θέσεις.

Ως προς την αύξηση του αριθμού των εισαγομένων φοιτητών πιστεύω ότι αυτό δεν θα έπρεπε τυχόν να γίνει με αλλαγή των κριτηρίων εισαγωγής επί το ηπιότερον. Ήδη ο αριθμός των φοιτητών είναι σημαντικός. Είναι αξιοπαρατήρητο ότι ο αριθμός των αποφοιτούντων είναι μικρότερος. Και αυτό πρέπει να θεωρηθεί ενδεχομένως φυσικό και ακόμη να προσγραφεί στα θετικά στοιχεία της λειτουργίας του προγράμματος, εφόσον οφείλεται στην εφαρμογή καθαρότερων και αυστηρότερων κριτηρίων. Δεν σημαίνει όμως ότι είναι και ευχάριστο από κάθε άποψη, γιατί δείχνει πιθανώς και σταδιακή μείωση του ενδιαφέροντος από μέρους των φοιτητών, στην οποία οφείλεται και η μη τήρηση προθέσμιων στην υποβολή των διαφόρων εργασιών και τέλος η αποχή και η παραίτηση μεγάλου ποσοστού μεταπτυχιακών φοιτητών. Ωστόσο η υιοθέτηση αυστηρών κριτηρίων και κανόνων τόσο για την εισαγωγή όσο και για την φοίτηση και την απόκτηση του τίτλου, πρέπει να είναι

αμετακίνητη προϋπόθεση. Και είναι φανερό ότι σύμφωνα με το πνεύμα αυτό θεσπίζονται στο πρόγραμμα οι σχετικοί κανόνες.

Οδηγός Σπουδών

Η έκδοση του Οδηγού Σπουδών είναι επίτευγμα. Οι οδηγοί που έλαβα δίνουν την εικόνα ολοκληρωμένου και επιμελώς εκπονηθέντος Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών. Πρέπει όμως να παρατηρηθεί ότι υπάρχει κάποια αδυναμία ομοιότυπης παρουσίασης, π.χ. λείπουν ορισμένες περιλήψεις. Ως προς τις περιλήψεις σε Οδηγό Σπουδών θα είχα να παρατηρήσω ότι αυτές πρέπει να περιγράφουν σαφώς τους στόχους, το ειδικό βάρος του προσφερομένου θέματος. Και εδώ υπάρχουν ορισμένες περιλήψεις που είναι γενικόλογες και σχεδόν άχρηστες.

Ποικιλία έχουν και οι βιβλιογραφικοί κατάλογοι, αλλού είναι εκτενείς κι αλλού περιορισμένοι. Κατά τη γνώμη μου ο κανόνας έπρεπε να είναι η συναγωγή των εντελώς ειδικών και απαραίτητων τίτλων για την πρώτη ενημέρωση των υποψηφίων. Πιστεύω ότι βιβλιογραφική ενημέρωση γίνεται σε όλη τη διάρκεια των σπουδών. Παρατήρησα σε μια περίπτωση ότι λείπουν εντελώς απαραίτητες και ειδικές μελέτες που σχετίζονται άμεσα με το θέμα, ενώ καταχωρίζονται άλλες γενικότερες. Την ευθύνη βέβαια έχουν οι διδάσκοντες. Το φαινόμενο εξάλλου δεν ξενίζει, γιατί παρατηρείται ευρέως, τουλάχιστον σε αρχαιολογικές μελέτες για λόγους που οι δράστες γνωρίζουν.

Παρά ταύτα, αυτοί οι Οδηγοί Σπουδών έχουν πρωτοποριακό χαρακτήρα και μπορούν να χρησιμεύσουν ως υπόδειγμα για τα πανεπιστημιακά Τμήματα που δεν έχουν ακόμη οργανώσει μεταπτυχιακές σπουδές ή δεν έχουν εκδώσει οδηγούς σπουδών.

Το συμπέρασμα είναι ότι το αναμορφωμένο ΠΜΣ του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών για τα έτη 2001-2004, παρά τις όποιες σε δευτερεύοντα θέματα αδυναμίες, οι οποίες δεν επηρεάζουν ουσιαστικά τις αρετές του, έχει συνταχθεί με καθαρώς επιστημονικά και δόκιμα κριτήρια, λαμβάνει υπόψη τα αντικειμενικά δεδομένα της πανεπιστημιακής μας παιδείας και τους στόχους των μεταπτυχιακών σπουδών και προάγει σημαντικά το επίπεδό τους.

Αθήνα, 1 Σεπτεμβρίου 2004

Ι.Α. ΠΑΠΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Ομοτ. Καθηγ. Αρχαιολογίας
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ [7]

Έκθεση Εξωτερικής Αξιολόγησης του
ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ
για το Αναμορφωμένο Πρόγραμμα Σπουδών
του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας
(2005)

(Ομότ. Καθηγητής Π. Θέμελης)

Ομ. Καθηγητής Πέτρος Θέμελης

**ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΑΝΑΜΟΡΦΩΜΕΝΟΥ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟΥ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ
(Ακαδημαϊκά έτη: 2003 – 2004 και 2004 – 2005)**

Αφού έλαβα υπόψη:

1. Την αποτίμηση της επιτροπής του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών για την προσφορά μαθημάτων από μέλη ΔΕΠ στο Αναμορφωμένο Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών κατά τα ακαδημαϊκά έτη 2003-2004 και 2004-2005.
2. Τους Οδηγούς Σπουδών του ίδιου Τμήματος για τα έτη 2003-2004 και 2004-2005.
3. Τον ψηφιακό δίσκο του υποχρεωτικού μαθήματος κατεύθυνσης ΙΑ 31 Κλασική Αρχαιολογία με θέμα «Αρχαϊκά αγάλματα και ανάγλυφα. Από το λατομείο στο χώρο ανίδρυσής τους».
4. Τον ψηφιακό δίσκο του σεμιναριακού μαθήματος Σ1 37 Ιστορία Νεώτερου Ελληνισμού με θέμα «Εισαγωγή στην ποσοτική ιστορία: εισαγωγή στις κυριότερες έννοιες, τις βασικές στατιστικές και τις μεθόδους ελέγχου υποθέσεων και συναγωγή συμπερασμάτων».
5. Το έντυπο υποβολής για χρηματοδότηση του ΠΠΣ.

Κατέληξα στο συμπέρασμα ότι το Αναμορφωμένο ΠΠΣ του ως άνω Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας με την εισαγωγή ομάδας εξειδικευμένων μαθημάτων πληροφορικής και νέων τεχνολογιών στα προγράμματα σπουδών και με τη συγκρότηση ψηφιακού εργαστηρίου συμβάλλει αποφασιστικά: α) στην ενίσχυση των γνώσεων και των δεξιοτήτων των φοιτητών στην πληροφορική και τις νέες τεχνολογικές μεθόδους, οι οποίες σχετίζονται με τις βασικές κατευθύνσεις των σπουδών τους, β) στην προετοιμασία τους για τις νέες απαιτήσεις της αγοράς εργασίας και στην αύξηση των επιλογών τους αναζήτησης εργασίας σε νέους τομείς, όχι μόνο στο δημόσιο αλλά και στον ιδιωτικό τομέα, γ) στην εξοικείωση τόσο των

φοιτητών όσο και των μελών ΔΕΠ σε νέες τεχνολογίες και εκπαιδευτικές πρακτικές και γ) στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας στο πλαίσιο λειτουργίας του Προγράμματος.

Οι απόφοιτοι του αναμορφωμένου ΠΠΣ θα έχουν μεταξύ άλλων και τα αναγκαία εφόδια ώστε να συμβάλουν με σύγχρονο και αποτελεσματικό τρόπο στην προβολή της πολιτισμικής κληρονομιάς, καθιστώντας την ανταγωνιστική και αποδοτική οικονομικά στη διεθνή «αγορά πολιτισμού και τέχνης». Οι ίδιοι θα συντελέσουν με τις εξειδικευμένες γνώσεις τους στον εκσυγχρονισμό της δευτεροβάθμιας και της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και στη βελτίωση των δημόσιων υπηρεσιών (στις οποίες θα κληθούν να υπηρετήσουν) σε θέματα διαχείρισης της πολιτιστικής κληρονομιάς και προστασίας του περιβάλλοντος.

Κατά συνέπεια η αξιολόγησή μου για την πορεία των εργασιών του Αναμορφωμένου Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών είναι απόλυτα θετική. Αν είχα κληθεί να βαθμολογήσω την πορεία αυτού του προγράμματος θα έδινά άριστα.

ΠΕΤΡΟΣ ΘΕΜΕΛΗΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ [8]

Έκθεση Εξωτερικής Αξιολόγησης του
ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ
για το Αναμορφωμένο Πρόγραμμα Σπουδών
του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας
(2008)

(Ομότ. Καθηγητής Ι. Κ. Χασιώτης)

ΕΚΘΕΣΗ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ
ΤΟΥ ΑΝΑΜΟΡΦΩΜΕΝΟΥ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ
ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Οι δράσεις που καταγράφηκαν αναλυτικά στους Οδηγούς Σπουδών των Ακαδημαϊκών Ετών 2005-2006, 2006-2007 και 2007-2008 του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, στις αποτιμήσεις (για τα παραπάνω Ακαδημαϊκά Έτη) της επιτροπής που συγκροτήθηκε για την παρακολούθηση της εφαρμογής του Αναμορφωμένου Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών, αλλά και στο υλικό που χρησιμοποιήθηκε και παραδόθηκε κατά την εκτέλεση του προγράμματος, μπορούν να ταξινομηθούν χονδρικά στις εξής ενότητες:

1) Στη διεύρυνση, μέσα σε τρία ακαδημαϊκά χρόνια, της χρήσης νέων ηλεκτρονικών τεχνικών και οπτικοακουστικών μέσων στη διδασκαλία πολλών μαθημάτων και των δυο μεγάλων Τομέων του Τμήματος. Διακρίνεται η σταδιακή, αλλά σαφής προτίμηση των διδασκόντων στη χρήση του συστήματος Powerpoint, το οποίο έπεισε για τη θετική του λειτουργία ως προς την πρόσληψη της διδακτέας ύλης. Η εξοικείωση με το γενικευμένο πλέον σε μαθήματα, διαλέξεις, ανακοινώσεις κλπ. σύστημα αυτό θα καταστήσει σύντομα στα μάτια των φοιτητών την εικόνα των μαθημάτων τους με τα παραδοσιακά μόνο «εργαλεία» της διδασκαλίας (χάρτες, διαφάνειες κλπ.) μάλλον αναχρονιστική, με συνέπειες μάλλον αρνητικές στην επιλογή ορισμένων γνωστικών αντικειμένων. Πάντως, όπως επισημάνθηκε και στην «Ημερίδα», που οργανώθηκε από το Τμήμα ειδικά για το πρόγραμμα αυτό, είναι ανάγκη να προστατευθεί ο πρωταγωνιστικός ρόλος του λόγου έναντι της κυρίαρχης παντού (αλλά συχνά μονοδιάστατης ή και παραπλανητικής) εικόνας, ιδίως της τηλεοπτικής. Θα πρέπει επίσης να αντιμετωπιστεί και το ενδεχόμενο να χρησιμοποιείται στις παραδόσεις –ανάλογα με τα μαθήματα, τους διαθέσιμους Η/Υ

και τις προτιμήσεις των διδασκόντων– και άλλα συστήματα, πέρα από το Powerpoint, όπως π.χ. για τους χειριστές των Macintosh το Keynote, το οποίο προσφέρει καλύτερο χειρισμό των γραφικών, τρισδιάστατες προβολές και γενικά εργαλεία περισσότερο ελκυστικά για τον ακροατή κλπ.

2) Στη δημιουργία τεχνικών προϋποθέσεων, με την αγορά εκπαιδευτικού ηλεκτρονικού και οπτικο-ακουστικού υλικού και του απαραίτητου για την αξιοποίησή του λογισμικού, για τη συγκρότηση του «Ψηφιακού Εργαστηρίου Διδασκαλίας» του Τμήματος. Είναι ευτυχές το γεγονός ότι το Εργαστήριο αυτό, που άρχισε λειτουργεί από το χειμερινό εξάμηνο του ακαδημαϊκού έτους 2006/07, απέκτησε και τον απαραίτητο κανονισμό λειτουργίας του (από το Νοέμβριο του 2006). Απομένει, ωστόσο, η τελική του στελέχωση με μόνιμο προσωπικό και, κυρίως, η εγκατάστασή του σε ειδικά διαμορφωμένους για τις ανάγκες του χώρους. Ο όγκος των φοιτητών, που συμμετείχαν ενεργώς στη λειτουργία του Εργαστηρίου, μολονότι δεν ικανοποίησε πάντοτε τους διδάσκοντες, θα αυξηθεί αναπόφευκτα και όταν βέβαια περιοριστούν οι υπάρχουσες σήμερα αποθαρρυντικές τάσεις αδιαφορίας που παρατηρούνται σε μεγάλα τμήματα του φοιτητικού κόσμου. Μια τέτοια εξέλιξη, πάντως, θα υποβοηθηθεί, αν το Εργαστήριο αποκτήσει και άνετο χώρο και πρόσθετο τεχνικό εξοπλισμό, αλλά και προσωπικό που θα διαφείσει μόνιμες και σταθερές προϋποθέσεις για την αδιάλειπτη παροχή υποστήριξης των νέων συστημάτων διδασκαλίας, αλλά και την κατά περιόδους παροχή πρόσθετων υπηρεσιών από αναλυτές, προγραμματιστές, συντηρητές Η/Υ κλπ.

3) Στην προπαρασκευή και παράδοση συμπαγών ψηφιακών δίσκων με αναλυτικά διαγράμματα, βιβλιογραφία, φωτογραφίες και γενικά εικαστικής τεκμηρίωσης υλικό για 25 διδακτικά αντικείμενα και 8 σεμιναριακά μαθήματα. Δημιουργήθηκαν επίσης συμπαγείς ψηφιακοί δίσκοι για όλα τα μαθήματα εξωτερικών συνεργατών, τόσο εκείνων που δίδαξαν θέματα σχετικά με τα επιστημονικά πεδία που καλλιεργεί το Τμήμα, όσο και εκείνων που πρόσφεραν διαλέξεις-μαθήματα σε θέματα τεχνολογίας (χρήση Διαδικτύου και λύσεις επιμέρους προβλημάτων πληροφορικής και λογισμικού, τεχνικές ψηφιακής χαρτογράφησης κλπ.).

4) Στην ψηφιοποίηση διαφανειών από τις συλλογές, αρχικά του Τομέα Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης, συνιστά *conditio sine qua non* για ένα σύγχρονο μάθημα στις περισσότερες ειδικότητες που προσφέρει ο Τομέας. Ασφαλώς, μελλοντικά μπορούν να περάσουν υπό ανάλογη τεχνική διαδικασία, πέρα από το καθιερωμένο στις παραδοσιακές διδασκαλίες ιστορικών μαθημάτων υλικό (χάρτες, διαγράμματα, φωτογραφίες, εικόνες κλπ.), και άλλες μορφές προβολής καταγραμμένων πηγών και αφηγηματικών τεχνικών. Η εργασία αυτή συνδέεται με τη δημιουργία βάσεων δεδομένων σε πεδία έρευνας και διδασκαλίας του Τμήματος (Αρχαία Ιστορία, Βυζαντινή Αρχαιολογία και Τέχνη κ.ά.). Οι βάσεις αυτές θα διευρυνθούν ασφαλώς θεματικά, με στόχο την ένταξη σ' αυτές όχι μόνο όλων των παρεχόμενων ειδικοτήτων, αλλά και την όλο και περισσότερο αυτόνομη –ανάλογα βέβαια με τα θέματα— έρευνα εντός των χώρων του Τμήματος.

5) Στην ετοιμασία έντυπου υλικού, αλλά και αντιγράφων συμπαγών δίσκων, για τους φοιτητές σε ορισμένα μαθήματα.

6) Στον εμπλουτισμό των Οδηγών Σπουδών (που εξακολουθούν να αποτελούν για όλους τους φοιτητές και τους διδάσκοντες το αναπόσπαστο «εργαλείο» της συμμετοχής τους στην εκπαιδευτική διαδικασία) και στην ιστοσελίδα του Τμήματος (που περιλαμβάνει, πέρα από όσα παρέχει ο Οδηγός Σπουδών, και πλήθος άλλες πληροφορίες για διαπανεπιστημικά και διακρατικά εκπαιδευτικά προγράμματα, βιβλιοθήκες, πολιτιστικές δράσεις κλπ.). Επίσης δημιουργήθηκαν ιστοσελίδες για επιμέρους μαθήματα (κατά τις απαιτήσεις της λεγόμενης ασύγχρονης εκπαίδευσης e-class). Οι ιστοσελίδες αυτές, εκτός του ενδιαφέροντος που μπορούν να προκαλέσουν στους φοιτητές, πριν από την προσέλευσή τους στις αίθουσες διδασκαλίας, χρησιμεύουν και για τη διασύνδεση του Τμήματος με ευρύτερους κύκλους επιστημόνων που εργάζονται είτε μόνοι τους είτε στο πλαίσιο άλλων επιστημονικών φορέων και ιδρυμάτων ανάλογων ή αντίστοιχων με το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών. Το γεγονός αυτό επιβάλλει και τη συνεχή ενημέρωση των ιστοσελίδων των μαθημάτων του Τμήματος (ιδιαίτερα εκείνων που έχουν εικονογραφικό και βιβλιογραφικό υλικό) και τη διατήρηση του υψηλού επιπέδου της μεθοδολογίας και, συνακόλουθα, και της επιστημονικής τους αξιοπιστίας. Αξιοσημείωτη είναι η επισκεψιμότητα αυτών των ιστοσελίδων (όπως

καταγράφηκε στις «εσωτερικές» αξιολογήσεις), η οποία, με την εξάπλωση της χρήσης του Διαδικτύου, αναμένεται να αυξηθεί τόσο προς τον χώρο του φοιτητικού κόσμου (αδιακρίτως ΑΕΙ) όσο και προς τον ευρύτερο χώρο του ενδιαφερόμενου για ιστορικά και αρχαιολογικά θέματα κοινού.

7) Στην άσκηση των φοιτητών σε ερευνητικούς χώρους εκτός του Πανεπιστημίου, καταρχήν με τη συμμετοχή τους σε εκπαιδευτικές αρχαιολογικές ανασκαφές μελών ΔΕΠ ή άλλων, την ενεργό παρακολούθηση αναστηλωτικών εργασιών σε μνημεία κλπ., αλλά και με επισκέψεις και εργασία, *in situ*, σε μουσεία (αρχαιολογικά, θρησκευτικά, εθνολογικά, λαογραφικά κλπ.), ιστορικά αρχεία (κρατικά και ιδιωτικά) και βιβλιοθήκες (κυρίως στη Γεννάδειο Βιβλιοθήκη, όπου επιτελείται ήδη ένα πρόγραμμα ηλεκτρονικής καταγραφής, επεξεργασίας και καταγραφής του πλούσιου και αξιόλογου για τη σπανιότητά του υλικού της).

8) Στην οργάνωση (22 Μαΐου 2008) Ημερίδας με θέμα το Αναμορφωμένο Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών. Από το «εικονογραφικό» υλικό της Ημερίδας και τις επισημάνσεις που έκανε γι' αυτήν η τελευταία αξιολόγηση της επιτροπής του Τμήματος (2-7-2008) προκύπτει ότι η πρωτοβουλία για την οργάνωσή της ήταν και απαραίτητη και αρκετά διδακτική και, συνεπώς, παραγωγική για τη βελτίωση της εκπαιδευτικής λειτουργίας του Τμήματος.

Γενικές παρατηρήσεις:

Στην αναδιαμόρφωση της χρησιμοποιούμενης διδακτικής ύλης, την οικοδόμηση της τεχνικής υποδομής και την εφαρμογή νέων τεχνικών στη διδασκαλία των μαθημάτων του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών, που εντάχθηκαν στο Αναμορφωμένο Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών, διακρίνονται κατά κανόνα οι εξής τρεις τάσεις (οι οποίες διαφαίνονται και στους νέους Οδηγούς Σπουδών του Τμήματος για τα ακαδημαϊκά έτη 2005/06, 2006/07 και 2007/08):

α) Πρωτοβουλίες, μερικές φορές αρκετά τολμηρές, για τον εμπλουτισμό της προσφερόμενης διδακτικής ύλης (με κείμενα, ανανεωμένη βιβλιογραφία, εικαστικό

υλικό κλπ.) και κυρίως της θεματολογίας των επιμέρους μαθημάτων, ιδιαίτερα των σεμιναριακών·

β) αξιοποίηση της ηλεκτρονικής τεχνολογίας σε όσο γίνεται περισσότερα μαθήματα –βασικά με τη χρήση Η/Υ και των καθιερωμένων ήδη στην τριτοβάθμια εκπαίδευση της Ευρωπαϊκής Ένωσης προγραμμάτων που συνδέονται με την εικαστική υποστήριξη της διδασκαλίας (κατά κανόνα του Powepoint), σε συνδυασμό και με την εξοικείωση διδασκόντων και διδασκομένων με την τεχνολογία αυτή, αλλά και τις νέες εκπαιδευτικές πρακτικές, και

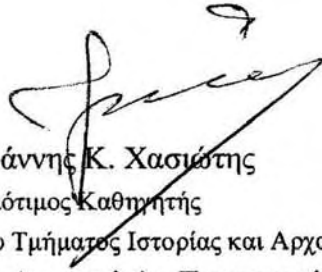
γ) επιμονή στην παραγωγική «εμπλοκή» των φοιτητών, τόσο του προπτυχιακού, όσο και του μεταπτυχιακού κύκλου, στην εκπαιδευτική διαδικασία, όπως αυτή μεταλλάσσεται με βάση τις νέες τεχνολογίες και τις καταγραμμένες ή διαφαινόμενες ανάγκες στην αγορά εργασίας.

Γενικό συμπέρασμα:

Η γενική εκτίμησή μου είναι ότι το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, με την εφαρμογή του «Αναμορφωμένου Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών», έχει ανταποκριθεί με ικανοποιητικό τρόπο στις προδιαγραφές και τις προτάσεις που προηγήθηκαν της έγκρισης του προγράμματος αυτού. Είναι ευοίωνα το γεγονός ότι το Τμήμα –που έχει αυξημένες ευθύνες λόγω της ιστορίας του και της θέσης του στην πρωτεύουσα της χώρας– ανέλαβε και έφερε σε αίσιο πέρας αυτές τις εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες, οι οποίες, όπως έχουν τώρα αποκρυσταλλωθεί με την εφαρμογή τους επί τρία ακαδημαϊκά έτη, μπορούν να χρησιμεύσουν ως προηγούμενο για την υιοθέτηση ανάλογων προγραμμάτων από άλλα αντίστοιχα πανεπιστημιακά Τμήματα της Ελλάδας. Άλλωστε, στην εφαρμογή του προγράμματος πραγματοποιήθηκε, ως ένα βαθμό, και διαπανεπιστημιακή επικοινωνία ή συνεργασία με επιστήμονες που εργάζονται σε πολιτιστικά ή ερευνητικά κέντρα, προς το παρόν μόνο της Αττικής. Εκείνο, πάντως, που θεωρείται απόλυτα αναγκαίο είναι η εξασφάλιση όχι μόνο της οικονομικής βιωσιμότητας του Προγράμματος, αλλά και η επέκτασή του. Είναι προφανές ότι το Τμήμα, εκκινώντας από τα κεκτημένα, θα πρέπει διαρκώς να

ανανεώνει και να επεκτείνει τις τεχνικές και λειτουργικές υποδομές που δημιούργησε, εμπλουτίζοντας ταυτόχρονα και το συσσωρευμένο ήδη εκπαιδευτικό του υλικό.

Θεσσαλονίκη, 5 Σεπτεμβρίου 2008

Ιωάννης Κ. Χασιώτης
Ομότιμος Καθηγητής
του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας
του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης